

T.C

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

OKULLARDA ŞİDDETİN NEDENLERİ VE ÖNLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burçin İLDENİZ

İstanbul, 2015

T.C

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

OKULLARDA ŞİDDETİN NEDENLERİ VE ÖNLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burçin İLDENİZ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERAL

İstanbul, 2015

T.C.
YEDİTEPE UNIVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

“Okullarda Şiddetin Nedenleri ve Önlenmesi” başlıklı yüksek lisans tezi

Ad-Soyad: Burçin İLDENİZ

ONAY:

Danışman : Yrd.Doç.Dr. Mustafa MERAL

Üye: Prof. Dr. Suat ANAR

Üye: Prof. Dr. Adil ÇAĞLAR

Onay Tarihi: 26. /06/2015

ÖNSÖZ

“Şiddet, yetersiz kimsenin son barınağıdır.”

Son yıllarda, gün geçtikçe artan ve toplumsal bir sorun haline gelen şiddet davranışı üzerine birçok araştırma yapılma eğilimi doğmuştur. Bu yüzden şiddet davranışlarının özellikle okullarda istenmeyen sonuçlara neden olması, şiddet davranışının nedenleri incelenmesini gerektirmektedir. Yapılan incelemelerde elde edilen sonuçlar objektif olarak sorgulanmalıdır. Bu araştırmada şiddetin olası nedenleri ilişkin kaynaklardan veriler toplanıp, çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Şiddet çok boyutlu bir konu olmasında dolayı, şiddet üzerinde etkili olan faktörler sınırlı olarak incelenmiştir. İncelenen sonuçlar hazırlanan literatür taramasına uygun olarak yorumlanmıştır.

Bu araştırmanın tüm aşamalarında önerileri, deneyimleri ve anlayışlı tavrıyla danışmanlığımı yürütmüş olan Yrd.Doç.Dr. Mustafa MERAL'e, tez süresince fikir veren ve desteklerini esirgemeyen Burcu İLDENİZ YEŞİL, Yaşar DÖNMEZ, Soner YEŞİL ve Özgün TURAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Burçin İLDENİZ

İSTANBUL, Haziran 2015

ÖZET

Bu araştırmada Anadolu Lisesi, Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin şiddet davranışlarının ortaya çıkmasında ailenin, öğretmenlerin ve okul idare kadrosunun, çevrenin, akran gruplarının, TV ve medyanın rolü incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmanın evreni, 2014- 2015 eğitim-öğretim yılında tesadüfi (random) örneklem yöntemi ile seçilen İstanbul ili Esenyurt ilçesi resmi ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem 169 kadın öğrenci ve 249 erkek öğrenci toplam 418 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan örneklem grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen “Bilgi Toplama Formu” uygulanmıştır. Örneklem grubunun verdiği cevaplar sonucunda şiddet davranışlarında ailenin, öğretmenlerin ve okul idari kadrosunun, çevrenin, akran gruplarının, TV ve medyanın etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Saldırganlık, Aile, Okul, Öğretmen, Medya

ABSTRACT

In this study, Anatolian high schools, Anatolian technical and vocational high schools and Anatolian religious high schools students in the emergence of violent behavior, parents, teachers and school administration staff, the environment, peer groups, examined the role of TV and media and evaluated.

The study population, 2014- 2015 academic year, randomized (random) sampling method selected by the province of Istanbul consists of students in secondary schools Esenyurt district official. The sample of 169 female students and 249 male students consists of a total of 418 students.

Surveyed a sample group developed by the researchers "Information Form" was applied. As a result of the sample group in response to the violent behavior of the family, teachers and school administrative staff, the environment, the peer group has reached the conclusion that the TV and the media to be effective.

Key Words: Violence, Aggression, Family, School, Teacher, Media

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xii
KISALTMA VE SİMGE LİSTESİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	1
1.3. ALT PROBLEMLER.....	2
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.6. SAYILTILAR	3
1.7. SINIRLILIKLAR	3
1.8. TANIMLAR	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
KURAMSAL BİLGİLER VE LİTERATÜR ÇALIŞMASI.....	5
2.1. SALDIRGANLIĞIN KÖKENİ.....	5
2.2. SALDIRGANLIĞIN NEDENLERİ.....	5
2.3. SALDIRGANLIĞIN KAYNAĞINA İLİŞKİN KURAMLAR	6
2.3.1. İçgüdü Kuramı	6
2.3.2. Dürtü Kuramı (Engelleme- Saldırganlık).....	7
2.3.3. Sosyal Öğrenme Kuramı	7
2.4. ŞİDDETİN TANIMI.....	8
2.4.1. Şiddetin Psikolojisi	10
2.4.2. Freud'a Göre Şiddet	13
2.5. ŞİDDETİN NEDENLERİ	14
2.5.1. Felsefi Nedenler	15
2.5.2. Sosyolojik Nedenler	16
2.5.3. İdeolojik Nedenler.....	16

2.6.	ŞİDDETİN ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ.....	18
2.6.1.	Bireysel Risk Faktörleri.....	18
2.6.2.	Aile Risk Faktörleri.....	18
2.6.3.	Okula İlişkin Risk Faktörleri.....	20
2.6.4.	Toplumsal Risk Faktörleri.....	20
2.7.	ŞİDDETİN ÇEŞİTLERİ.....	21
2.7.1.	Fiziksel Şiddet.....	21
2.7.2.	Sözel Şiddet.....	23
2.7.3.	Ekonomik Şiddet.....	23
2.7.4.	Cinsel Şiddet.....	23
2.7.5.	Duygusal Şiddet.....	25
2.8.	TÜRKİYE’DE AİLE İÇİ ŞİDDET.....	25
2.8.1.	Aile İçi Şiddeti Önlemede Çözüm Önerileri.....	27
2.9.	OKUL İÇİ ŞİDDET.....	30
2.9.1.	Okul İçi Şiddette Medyanın Etkisi.....	31
2.9.2.	Öğretmenin Öğrenciye Uyguladığı Şiddet.....	32
2.9.3.	Öğrencinin Öğretmene Uyguladığı Şiddet.....	33
2.9.4.	Öğrencinin Öğrenciye Uyguladığı Şiddet.....	34
2.10.	OKULLARDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE AZALTILMASI.....	34
2.11.	İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	36
2.11.1.	Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....		40
YÖNTEM.....		40
3.1.	ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	40
3.2.	ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	40
3.3.	ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI.....	40
3.4.	VERİ TOPLAMA ARACI.....	41
3.5.	VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ.....	41
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....		42
BULGULAR VE YORUMLAR.....		42
4.1.	ARAŞTIRMAYA KATILAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE DAĞILIMI.....	42

4.2. ARAŞTIRMAYA KATILAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “OKULLARDA ŞİDDETİN NEDENLERİ VE ÖNLENMESİ” İLE İLGİLİ İFADELERE VERDİĞİ CEVAPLARIN DAĞILIMLARI	44
4.3. ÖLÇEK İFADELERİNE VERİLEN CEVAPLARIN ORTALAMASININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE ORTALAMALARI	55
BEŞİNCİ BÖLÜM	127
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	127
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	127
5.1.1. Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere İlgili Hazırlanan Sorulara Verdikleri Cevaplara İlişkin Sonuçlar:	127
5.1.2. Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Bağımlı Sorulara Verdiği Cevaplara İlişkin Sonuçlar.....	128
5.1.2.1. Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Sonuçlar:	128
5.1.2.2. Öğrencilerin “Sınıf düzeyi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	129
5.1.2.3. Öğrencilerin “Öğrenim gördükleri okul düzeyi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	131
5.1.2.4. Öğrencilerin “Ailesindeki kişi sayısı” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	134
5.1.2.5. Öğrencilerin “Annesinin Öğrenim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	135
5.1.2.6. Öğrencilerin “Babasının Öğrenim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	135
5.1.2.7. Öğrencilerin “Ailesinin Gelir Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	137
5.1.2.8. Öğrencilerin “Günlük TV İzleme Süresi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	137
5.1.2.9. Öğrencilerin “Kullandığı bilgisayarların internet bağlantısının olma durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:	138
5.2. ÖNERİLER.....	139
KAYNAKÇA	141
EKLER.....	147
EK 1: ANKET SORULARI	147

EK 2: ANKET ÇALIŞMASI İÇİN VALİLİK MAKAMINCA VERİLEN İZİN YAZISI FORMU.....	151
EK 3: ANKET FORMU UYGULAMASI İÇİN VALİLİK MAKAMINCA VERİLEN İZİN YAZISININ ÜNİVERSİTEYE TEBLİĞ YAZISI... 152	152
ÖZGEÇMİŞ.....	153

ÇİZELGE LİSTESİ

Tablo 1 Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	42
Tablo 2 Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin “Okullarda Şiddetin Nedenleri Ve Önlenmesi” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	44
Tablo 3 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek İfadelerinin Alt Boyutlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4 Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Ölçek İfadelerinin Alt Boyutlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.....	65
Tablo 5 Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Okul Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	70
Tablo 6 Öğrencilerin Ailedeki Kişi Sayısı Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	85
Tablo 7 Öğrencilerin Annesinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	91
Tablo 8 Öğrencilerin Babasının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	98
Tablo 9 Öğrencilerin Ailesinin Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	106
Tablo 10 Öğrencilerin Günlük TV İzleme Süresi Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	111
Tablo 11 Öğrencilerin Evinde Bilgisayar Bulunma Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	117
Tablo 12 Öğrencilerin Bilgisayarın İnternete Bağlı Olma Durumuna Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları(ANOVA-Tukey HSD)	120

KISALTMA VE SİMGE LİSTESİ

N :Örneklemin Sayısı

F :Varyans

\bar{x} :Aritmetik Ortalama

ss :Standart Sapma

% :Yüzde

p :Anlamlılık Derecesi

t :t Testi Değeri

SPSS : Statistical Package For Social Sciences

Fark: Tukey Post Hoc

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problem, araştırmanın amacı ve önemi, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırma ile son zamanlarda okullarda giderek artan şiddet olaylarının nedenleri okul- aile- çevre üçgeninde sorgulanarak belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece problemin çözümüne ışık tutacak verilerin toplanması planlanmıştır.

Şiddet dünden bugüne insanlık tarihinde farklı düzeylerde varlık göstermiş bir olgudur. Şiddet sadece psikoloji alanında bir olgu olarak görülüp okul içinde yaşanan şiddet göz ardı edilmektedir. Son zamanlarda da, okullarda fark edilecek düzeyde artan şiddet olayları; endişe yaratacak düzeye gelmiş olup ve toplumun her kesimi şiddet üzerinde düşünmeye, konuşmaya ve bilimsel çalışmalar yapmaya teşvik etmektedir.

Şiddete neden olan saldırganlığın kaynağına ilgili kuramları başlıca üç şekilde incelenebilir. Bunlar; içgüdü, dürtü ve sosyal öğrenme kuramlarıdır. İçgüdü kuramının başlıca temsilcisi, Freud'dur. Freud saldırganlığın nedeninin içgüdüsel olduğunu savunmuştur. Dürtü kuramının temsilcileri ise saldırganlığın engellenmesi sonucu ortaya çıktığını savunmuştur. Sosyal öğrenme kuramı ise saldırganlığın; toplumsallaşma sonucu ortaya çıktığını savunmuşlardır. Saldırganlığın, toplum içinde görülen saldırganlık davranışlarının taklit ve örnek yoluyla öğrenilmesi sonucunda ortaya çıktığı savunulmuştur. Ortak anlayış olarak bu kurumlar şiddetin ortaya çıkış nedeninin aileye, okula ve yaşadıkları ortama bağlamışlardır.

1.2. Problem Cümlesi

Okullarda meydana gelen şiddet olaylarının nedenleri ve bu şiddet olaylarına çözüm önerileri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Şiddetin okullarda artmasının ve istenmeyen boyutlara ulaşmasının altında yatan nedenler yapılan araştırma ile saptanmaya çalışılırken, aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1. Öğrencilerin şiddet davranışı, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerin şiddet davranışı, öğrenimini sürdürdüğü okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğrenciler şiddet davranışı, ailedeki kişi sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin şiddet davranışları, izledikleri program türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin şiddet davranışı, televizyon karşında geçirdikleri zamana göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda toplumun büyük bir kısmında arttığı görülen şiddet davranışları etki alanına okulları da almış bulunmaktadır. Göz ardı edilemeyecek düzeyde artış gösteren şiddet davranışları oluşturan bütün nedenler araştırılarak gerekli önlemler alınması gerekmektedir.

Bu araştırmada, okullarda şiddete neden olan etkenler incelenerek belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi açısından araştırma önemlidir. Ayrıca araştırmacıların şiddetle ilgili strateji oluşturabilmelerine yönelik ışık tutabileceğinin ve yapılacak çalışmalara yardımcı olabileceği düşünüldüğü için de önemlidir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Okullarda gittikçe artan şiddet olgusu reddedilmemekle birlikte amaç; şiddetin toplumsal yaşamın her döneminde azalan bir seyir izleyerek, en alt düzeyde varlık göstermesi için alınacak önlemleri ortaya koyabilmektir.

Bu nedenle araştırmanın temel amacı; İstanbul Avrupa Yakası Esenyurt ilçesine ait Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin son dönemlerde hızla artan okullarda şiddet olaylarının altındaki nedenleri araştırmaktır. Ayrıca şiddet olaylarının nedenleri aile-okul-çevre üçgeninde öğrencilere ait görüşler belirlenerek; öğrencilerin bu şiddet davranışı karşısındaki tutumları saptanıp; sorun için çözüm önerileri oluşturmak amaçlanmıştır.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırmanın uygulandığı ortaöğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerin ölçme aracını objektif olarak yanıtlayacakları,
2. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin soruları aynı şekilde algılayacakları,
3. Araştırmada ulusal ve uluslararası düzeyde kaynaklardan gerekli verilere ulaşılabildiği varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma; İstanbul ilinin Esenyurt ilçesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarına ait ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma 10. ve 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.
3. Bu araştırma 2014-2015 eğitim-öğretim yılı İstanbul ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarına ait orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerle yapılan istatistiksel çözümlenmelerle ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

1. **Donakalım:** Canlının herhangi bir nedenle (sosyal veya fiziksel) davranabilme yetisinin durdurulması veya kenetlenmesidir. Bu durum, organizmanın programında var olan ilkel heyecanlardan öfkeyi üretir. Öfke heyecanının refleks tepkisi de saldırganlıktır. Örneğin; kedi yavrusunu fazla sıkıştırıldığımızda minik pençeleri ile sizi incitir. Tabii sadece alt düzey canlılarda bu davranış görülmez, insanda da bu tepkiyi izleyebiliriz.
2. **Süpervize Etmek:** İyileştirme, yenileştirme.

3. **Penetrasyon:** Tecavüz.
4. **Borderline:** Sınır.
5. **Paranoya:** Bu terim ilk kez 1863’ te Kahlbaum tarafından kullanılmıştır. Eski Yunancada değişik, yandan anlamına gelen “para” ile düşünme anlamındaki “noia” kelimelerinin birleşmesinden oluşmuştur. Gerçeğe dayanmayan ileri kuşkuculuğu tanımlar. Ancak, herhangi bir kuşkuculuğu tanımlar için kullanımı daha sıktır.
6. **Tramvatic:** Sarsıcı.
7. **Şizoid:** İçer kapanık.
8. **Penetrasyon:** Cinsel saldırı.
9. **Formal:** Örgün.
10. **İnformal:** Yaygın
11. **Suç:** Yasal prosedüre aykırı hareket etmek yada daha açık bir ifade ile içinde bulunulan kurallara aykırı düşmek şeklinde tanımlanabilir.
12. **Suç işlemeye eğilim:** Yaşamı boyunca en az bir kez suç kapsamına giren eylemlerde bulunmayı karakterize eder. Burada kolluk güçlerince yakalanmış olmak yada yakalanmamaktan bağımsız olarak ele alınır.
13. **Şiddet:** Suç kavramına göre tanımı çok daha zor bir kavramdır ve içeriğinde sadece fiziksel olarak zarar vermeyi değil, duygusal faktörleri ve sözel yönü de kapsar. “Şiddet davranışının içinde sadece fiziksel içerikli değil; sözel ve psikolojik tacizi de içeren davranışlar ile birine bilerek rahatsızlık veya fiziki olarak zarar vermek de almaktadır. Son bir yıl içinde fiziksel bir kavga içinde yer alma; yaşamı boyunca bir kez dahi silah taşıma veya ateşli silah dışındaki çakı, bıçak, jilet gibi kesici aletler taşımakta şiddet kapsamında değerlendirilmelidir (Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme Kılavuzu; Yeniden,s.9).”denilmektedir.
14. **Şiddet Eğilimi:** Kişinin kendi isteklerinin yapılmamasına toleransının düşüklüğü şeklinde tanımlanabilir. Özellikle alt sosyal-ekonomik toplumsal katmanlarda daha sık rastlanıldığı düşünülse de üst sosyal-ekonomik ailelerde yetişen bireylerde de aşırı korunmuş ve tüm istekleri karşılanmış ailelerin çocukları ile alt sosyo-ekonomik ailelerden gelen çocukların bu tolerans düşüklüğü birbirine oldukça benzerdir.
(<http://www.aktuelegitim.com/siddet.html>)

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL BİLGİLER VE LİTERATÜR ÇALIŞMASI

2.1. Saldırganlığın Kökeni

Saldırganlığın tanımı yapılırken ya eylemin bizzat kendisi ya da eylemde bulunan kişinin niyeti vurgulanır. Tiryaki (2000) saldırganlığı, “karşısındakine üstün gelmek, onu yönetmek; bir işi bozmak, boşa çıkarmak için düşmanca, incitici, hırpalayıcı, acı /ağrı verici davranış biçimi” olarak tanımlamaktadır. Saldırganlık, başkalarına fiziksel olarak veya psikolojik açıdan zarar verme niyeti taşıyan davranışlardır. Saldırganlığın temel ögesi niyettir (Özbey,2006). Saldırganlık özellikle tehdit, hiddeti öfke ve hayal kırıklığı sonucu oluşur. Saldırgan çocuk vurur, ısırır, hasar verir (Yavuzer,2000). Sevgi yoksunluğu, baskıcı disiplin yöntemleri, değişen değer yargıları, hızlı ve düzensiz kentleşme, iç ve dış göçler, ekonomik nedenler, travmatik yaşantılara tanık olma, istismar ve ailedeki suçlu birey örnekleri çocukları şiddete ve saldırgan davranışta bulunma eğilimine yöneltmektedir (Dizman ve Gürsoy, 2004)

Saldırganlık için yapılan başka bir tanım, öfkeli ve araçsal saldırganlık şeklindedir. Öfkeli saldırganlık öfke ve düşmanlığın kışkırttığı saldırganca bir eylemdir. Araçsal saldırganlık ise, eylemin kendisi dışında ki bir hedefe ulaşmak için girişimde bulunulan saldırganca bir eylemdir (<http://www.e-nedir.com/page/55/>)..

2.2. Saldırganlığın Nedenleri

Saldırganlık farklı bakış açılarıyla yorumlanan bir kavramdır. Birçok bilim adamı ve kuram, kendi bakış açılarına göre saldırganlığın nedenlerini yorumlamıştır. Fakat şu da bir gerçektir ki kuramcıların görüşlerini tek boyutta değerlendirip saldırganlığın anlamını da bu şekilde açıklamaya çalışmak yeterli olmayacaktır. Bu yüzden bu kuramcıların görüşlerini bir bütün haline getirip yorumlamak modern görüş açısından daha anlamlı olacaktır. Psiko-analitik kuramcılar saldırganlığı sadece biyolojik olarak açıklamışlardır. Saldırganlığı oldukça dar kalıplar içerisinde inceleyip, kişilik bozukluğu niteliğinde ele almışlar ve saldırganlığın yok edilebileceği görüşünü reddetmişlerdir.

Saldırganlığı tetikleyen nedenlerden biri de hayal kırıklığı, başka bir deyişle engellenmedir. Saldırgan davranış, engellenme duygusu sonucu yapılan tipik bir

davranıştır. Saldırgan davranışlardan bazıları engelleme duygusuna yol açan durumun ortadan kalkmasına yardımcı olurken, bazıları ise durumu daha da kötüleştirir (Cüceloğlu, 1996).

Saldırganlığa neden olan etmenler konusunda kuramcılar ortak bir görüş altında toplanmamışlardır. Bazı kuramcılar saldırganlığın doğuştan geldiğini bazı kuramcılar ise saldırganlığın daha sonra edinildiğini savunmuşlardır.

2.3. Saldırganlığın Kaynağına İlişkin Kuramlar

Saldırganlık eğilimini daha iyi açıklayabilmek için çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Bu bağlamda 2 temel kuramdan bahsedilebilir.

2.3.1. İçgüdü Kuramı

Freud ve bazı psiko-analitik kuram temsilcilerine göre saldırganlık içgüdüselidir (Çelen,2006).

Freud' a göre saldırganlık, insanın kendine dönük yıkıcı eğilimlerinin dış dünyadaki nesnelere yöneltilmesidir. İnsan, diğer insanlarla savaşır ya da onlara karşı davranışlar geliştirir. Çünkü insanda bulunan kendini yok etme isteği, bilinçsizce diğer nesnelere yönelir (Karahana ve Sardoğan, 1994).

Freud (1927) saldırganlıkla ilgili görüşünü ifade ederken, insanoğlunun ancak saldırıya uğradığında kendini koruyan, aslında sevgi arayan uysal ve sokulgan bir varlık olmadığını dile getirmiştir. Yüksek ölçüde saldırganlığı, onun içgüdüsel doğasının bir parçası olarak görmek gerekir (Koksal, 1991:23).

Açıklamalardan da anlaşıldığı üzere biyolojik açıdan yapılan açıklamalar tek başına yeterli değildir. Ancak biyolojik temelli yapılan açıklamaların özündeki nesnel ve gözleme dayalı somut sonuçlar da göz ardı edilemez. Bu sonuçlar özellikle son yıllarda sinir bilim alanında yoğunlaşmıştır. Fakat araştırmalar yetersiz kalmıştır ve kimi zamanda çelişkili bulunmuştur. Zaman içerisinde daha kapsamlı çalışmalara gerek duyulmuştur. Yapılan bu çalışmaların amacı olarak saldırganlık davranışını tamamen ortadan kaldırmak yerine şiddetin daha iyi anlaşılabilmesi ve zamanla ortadan kaldırılabilmesi için çözüm sağlanması düşünülmektedir.

2.3.2. Dürtü Kuramı (Engelleme- Saldırganlık)

Saldırganlığın nedenini açıklayan diğer bir kuram ise; dürtü (engelleme-saldırganlık) kuramıdır. Engelleme, psikanalitik açıdan istek, gereksinim ya da bir davranışın amacına ulaşmasının önlenmesi şeklinde tanımlanmıştır (Köknel, 1992).

Engellenme-saldırganlık kuramı ilk ortaya atıldığı zaman “Saldırganlık halinde her zaman, bir engelleme sonucu ortaya çıkar” görüşü çok fazla eleştiri alınca her engellenmenin saldırganlığa yol açacağı görüşü değiştirilmiş ve saldırganlık, “engellenme saldırganlığa yol açmaktadır” şeklinde tanımlanmıştır. Pek çok örnekte engellenme biçimlerinin ardından saldırgan davranışlar gelse de engellenme ve saldırganlık arasındaki bağın sanıldığından daha zayıf olduğu düşünülmektedir. Engellenme kaçınılmaz olarak saldırganlığa yol açmamakta ve saldırganlık her defasında engellenmeden sonra gelmemektedir. Bununla beraber kuram sosyal ödül kazanmak için yapısal araçsal saldırganlık ya da kendini savunmak amacıyla yapılan saldırganlık gibi engellenme olmadan yapılan saldırgan davranışları açıklamakta da yeterli değildir. Şiddet eylemlerini insan faktöründen soyutlayarak yalnızca çevresel etmenlere dayandırarak açıklamak sorunun çözümüne fazla yardım sağlamamaktadır (Tiryaki, 1996).

Bu konularda çalışma yapan bilim adamlarına göre; engellenme genellikle öfkeye sebep olmakta ve öfke de kişinin saldırgan davranışlarda bulunmasına yol açmaktadır.

2.3.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramcıları saldırganlığın toplumsallaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıktığını öne sürmüşlerdir.

Sosyal öğrenme kuramına göre saldırganlık da diğer tüm davranışlar gibi öğrenilen bir davranıştır. Bireyler bu davranışı başkalarının gösterdiği benzer davranışları gözlemleyerek, bunları örnek alma yöntemi ile taklit ederek öğrenirler. Bireyler kendilerini, saldırgan davranış gösteren bireylerin yerine koyarlar ve onlarla özdeşleşirler (Kulaksızoğlu, 2000).

Saldırgan davranışta bulunan bir model, gösterilen davranışın sonunda ödüllendirildiği takdirde çocukların bu davranışı, taklit etme olasılığı artmakta, cezalandırıldığı takdirde ise bu olasılık azalmaktadır. Modelin cezalandırılması durumunda çocukların saldırgan davranış sergilemediklerini gösteren bu sonuç, Bandura'yı çocukların saldırgan davranışları öğrenip öğrenmediklerini araştırmaya yöneltmiştir. Başka bir deyişle Bandura, bu çocukların öğrenmedikleri için mi, yoksa kendilerini alıkoydukları için mi saldırgan davranış gösterdiklerini araştırmıştır. Bu amaçla, çocuklara eğer daha önce gözledikleri davranışları tekrar ederlerse kendilerine bir ödül verileceği söylenmiş ve üç koşuldaki çocukların da modelin saldırgan davranışlarını aynı ölçüde taklit edebildikleri görülmüştür. Bu sonuçlar modelin cezalandırılmasıyla da çocukların saldırgan davranışları öğrendiklerini, ancak cezalandırılma kaygısı taşıdıkları için bu davranışları taklit etmediklerini göstermektedir (Çetinkaya, 1991).

Sosyal öğrenmenin temelinde çocuğun çevresinde gördüğü davranışları taklit etmesi yatar. Bu öğrenme mekanizması nedeniyle, saldırganlık davranışında toplumlar ve kültürler arasında farklılıklar gözlenir. Saldırganlık davranışının öğrenmenin tesiri altında kaldığını gösteren araştırmalar vardır. Ne zaman, kime karşı, ne derecede, ne tür saldırganlık yapılacağını öğreniriz (Cüceloğlu,1996).

Sosyal öğrenme kuramı, araştırmalarla desteklenmiş olmasına rağmen bazı eleştirilere de maruz kalmıştır. Sosyal öğrenme kuramının kişiliğin sürekliliğini, değişmezliğini açıklayamaması bu eleştirilerin başında gelir. Yapılan bu eleştiriye göre kişilik özellikleri sürekli ve bireyin içinde tutarlıdır. Bu yüzden sadece pekiştirme kavramı ile açıklanamaz. Diğer bir eleştiri ise; genetik faktörlerin önemini savunan psikologlardan gelmiştir. Bu psikologların düşüncesine göre biyolojik yapıya bağlı kişilik özellikleri ve davranışlar sadece öğrenme kavramları ile açıklanamaz (Cüceloğlu, 1996).

2.4. Şiddetin Tanımı

İnsanlık tarihiyle birlikte doğan şiddet olgusu, birçok bireysel ve toplumsal öge ile beraber karmaşık bir yapı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla şiddeti tanımlamak ve ortaya çıkarmak kolay olmamaktadır (Kocacık, 2000). Dünya Sağlık Örgütü şiddeti “

Kişinin kendisine ya da başka birisine, bir gruba ya da topluma karşı fiziksel gücünü istemli olarak kullanması ya da tehdit etmesi” olarak tanımlamaktadır.

Şiddet kişinin kendisine, başka birine, herhangi bir gruba ya da topluma karşı fiziksel gücünü istemli olarak ya da fiziksel gücünü tehdit ederek kullanması ve bunun sonucunda yaralanma, ölüm, psikolojik zarar görme, gelişimin olumsuz etkilenmesi, herhangi bir eşyanın zarar görüp tahrip edilmesidir.

Kramer, öğrenciler tarafından ortaya çıkan şiddet veya suç davranışları arasında üçlü bir ayırım yapmaktadır: (1) Başkasının malına göz dikme şeklinde işlenen ekonomik suçlar: Ona göre bu şiddet, öğrencilerin maddi çıkar elde etmek amacıyla kullandıkları bir şiddet şeklidir. Diğer bir deyişle burada ki söz konusu şiddet şekli, başkasının malına göz diken yağmacı bir nitelik arz etmektedir. (2) Uyuşturucu endüstrisine dayalı suçlar: Bu şiddet türü, şiddet davranışı gösteren çetelerin, egemen olma mücadelesini içermektedir. (3) Güçsüz olmaya dayalı bir kırgınlıkla ilintili olarak ortaya çıkan sosyal ilişkisel şiddet: Bu şiddet biçimi ise, güçsüz pozisyonda bulunan bazı gençlerin küçük düşürülmeleri ile ilintili olarak gerçekleşen bir şiddettir. Bir anlamda burada dile getirilen şiddet davranışı, küçük düşürülen bazı bireylerin, problemlerini çözenin bir yöntemi veya aracı olarak yöneldikleri şiddeti tanımlamaktadır (Henry, 2000; akt: Kızmaz, 2006).

Toplumumuzda hemen her gün bilinçsiz bir şekilde silah, bıçak gibi zarar verici madde taşıyan birçok insanla karşılaşmaktayız. Bu aletleri taşıyan kişi sayısıyla doğru orantılı olarak bu aletleri taşıyan insanların çevrelerine verdikleri zararlar da gün geçtikçe artmaktadır. Şiddet içerikli davranışlar arasında öfke patlamaları, vurmak, tekmelemek, itmek, yaralamak, kavga etmek, başkaları ile ilgili tehditler savurmak, küfür etmek ya da yaralamaya çalışmak, hayvanlara yönelik acımasız davranışlar, oran yangınları çıkarmak toplumun ortak kullanım alanlarındaki eşyalara bilerek zarar vermek çeşitli şiddet davranışları arasında yer almaktadır. Amaçlı biçimde birine yapılan zarar verici davranıştır. Bu süreçte şiddeti yapan ve bundan kurtulmaya çalışan kurban vardır. Bazen şiddet bireyin kendisine yönelik de olabilir (Çelen, 2006).

Şiddet her zaman fiziksel şekilde olmayabilir. Şiddetin, kişilere ruhsal ya da cinsel yönden de rahatsızlık veren türleri vardır. Kabadayılık, bedenini kullanarak birine

bilinçli olarak rahatsızlık vermek veya fiziksel zarar vermek de şiddetin başka bir türüdür. Fiziksel bir kavga içinde yer alma, yaşamı boyunca bir kez dahi olsa silah taşıma veya ateşli silah dışındaki çakı, bıçak, jilet gibi zarar verici kesici aletler taşımakta şiddet davranışı kapsamında değerlendirilmelidir.

2.4.1. Şiddetin Psikolojisi

Şiddet ve saldırganlık değişik yaklaşımlarla sürekli olarak incelenmiş ve hala incelenmeye devam etmektedir. Araştırmaların bir kısmı saldırganlığı ve nedenlerini genel psikolojiyi kullanarak incelemeye çalışmış ve oluşan kuramları saldırganlığın nedenlerinin önlenmesi için kullanmaya başlamışlardır. Bir grup araştırmacı şiddet yanlısı ve saldırgan kişileri birer hasta olarak görmüşlerdir. Bazı araştırmacılara göre ise saldırganlık davranışları bireylerin toplumsal etkileşimi olarak algılanmıştır.

Psiko-analitik kuramcılar şiddetin doğuştan geldiğini ve içgüdüsel olduğunu savunurlarken, sosyal öğrenme kuramcılar şiddetin taklit ya da toplumdan görerek, algılayarak öğrenildiğini savunmuşlardır. Davranışçılar ise şiddetin ortaya çıkmasında etki- tepki mantığını savunmuşlardır.

Çelen(2006)'e göre, psikolojik kuramlardan bazıları saldırganlığın öğrenilmesinde örneklerin önemini vurgulamaktadırlar yani bir başka deyişle saldırganlığın öğrenilmesinde kişinin daha önceki yaşantısında saldırganlık davranışıyla karşılaşmış olması gerekmektedir. Bu kurama göre kişinin çevresinden görmediği hiçbir şeyi bilemez ve uygulayamaz denmektedir. Örneğin; genç suçluların büyük bir kısmının geçmiş yaşantıları incelendiğinde bunların çocukluklarını geçirdikleri aile çevresinde dayak veya şiddet gördükleri ortaya çıkmış.

Polat(2006)'a göre Fromm tarafından açıklanan Zimbardo deneyleri, cezaevi yaşamını incelemeyi amaçlayan bir çalışma sırasında normlar denekleri random iki gruba ayırmış, bir grup gardiyanlık görevini üstlenmiş, diğer bir grup ise hükümlü rolü oynamıştı. “Gardiyanlar” rollerini fazlasıyla ciddiye almışlar hatta öyle ki bir süre sonra gerçek birer gardiyan gibi davranmaya başlamışlardı. Mahkûmların tutuklanış biçimleri, durumlarını anlamaya fırsat bile vermiyordu. Mahkûmlar seçildikten sonra gerçek polisler tarafından gerçekten tutuklanmışlardı, genel bir

bunalım ve mazoşizm evresi geçirmişlerdi. Neredeyse hepsinde durumlarının belirsizliğinden kaynaklanan ve suçlulara özgü bir isteksizlik oluşmuştu.

Yapılan bu deney belki kişilere yönelik haksızlık ve ahlaksızlık gibi düşünülebiliyor ancak verdiği sonuçlar açısından araştırmacı için büyük önem arz etmektedir. Bu deneyin sonuçları hem toplum içinde insanlara yüklenen işlerin yükünü belirtmekte hem de yurtlarından sürülmüş insanların, göçebe hayat süren kişilerin üzerinde sürdürülen çalışmaların sonucuyla örtüşmektedir. Kişilik yalnız başına belirleyici değildir.

Yaşanan örnekteki gibi olayların yapısı, kurbanların davranışları özellikle de bu kurbanlar gerçek kurban değil suçsuz iseler bu kişiler tamamen ezilmekte, kendilerini savunamamaktadırlar. Deneydeki gardiyan olan kişilerin olaya alışıp gerçekten bir gardiyan gibi davranmaları ise katlanma eğiliminden kaynaklanmaktadır (Polat, 2006).

Polat(2006)'ın yaptığı araştırmaya göre; Milgram deneylerinde daha insancıl davranmış, topladıkları deneklerine deneyin başında bir araştırma yaptığını açıklamıştır. Deneyler bir bilim adamının gözetiminde yapılmaya başlanmış. Deneyde deneklerin, kobay olarak belirlenmiş başka denekler ile öğrenme yeteneklerinin sınamaları gerekiyordu. Hata gördükleri takdirde deneklere ceza olarak 15 volttan 200 volta kadar gittikçe artan şiddetlerde elektrik akımı verme yetkileri vardı. Gerçekte ise ceza yalnızca bir düzendi. Deneklere elektrik akımı verilmiyordu. Kobaylar deneklerin onları öremeyecekleri bir yere yerleştirilmişlerdi ve sözde elektrik akımı verildiğinde bir ses düzeninden daha önceden kaydedilmiş gerçek çığlıklar denekler tarafından atılıyormuş gibi geliyordu. Alınan sonuçlar şaşkınlık vericiydi. İlk çarpıcı nokta, ceza verme yetkisi ile donanan deneklerinin hiçbirinin itiraz etmemesi oldu. Bunlar “işe” başlamadan önce acı verici ve tehlikeli olabilecek derecede ceza aşamalarında duracaklarını belirtmişken, hepsi de tehlikeli sınırı aşmış hatta yüzde 60'ı deneyi sonuna kadar devam ettirmişti. Yüzleri gergin ve üzgün ifadeler kaplamış ve kendilerini bilime hizmet diyor olmakla savunmaya çalışmışlar ancak gerçek şu ki karşısındaki insanlara elektrik vermekten çekinmemişlerdir.

Bu deney her şeyden önce insanların kendi itaatkârlık ve saldırganlıklarını çok kötü değerlendirdiklerini göstermektedir. Yaptıkları davranışın ceza da olsa insanlığa aykırı olduğunu bildikleri halde kendilerine verilen görevi yapma bahanesi adı altında içlerindeki saldırganlığı dışarıya vurmuşlardır. Deneyin ilk başında bu kişiler verecekleri elektrik akımının insan hayatını tehlikeye sokacağı zaman elektrik vermeyi durduracaklarını ısrarla belirtmelerine karşın elektrik akımının gücü tehlikeli düzeylere çıktığında bile deney esnasında elektriği kesmemişler ve sonuna kadar vermeye devam etmişlerdir.

İnsanlar, özerkliklerine aşırı güven duymaktadırlar. Söz konusu şiddet olduğunda, hiç kimse şiddetin sınırlarını bilememektedir. Aslında burada en önemli sorun şiddeti uyguladıkları kişi ile empati kuramamalarından kaynaklanmaktadır. Yani şiddet uyguladıkları kişilerin yerine kendilerini koyup kurbanın ne yaşadığını anlamaya çalışmamalarıdır. Bu deneyde dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise, deneklerin verilen görevlere körü körüne itaat ettiği, zamanla verilen görevi daha iyi yapmak ve aldığı ücreti hak etmekten başka bir şey düşünmemesi, kişiler arası empati yerine insanın yalnızca kendisini düşünmesi durumunun ortaya çıkmasıdır. Kendisine itaat edilen kişinin yetkili kişi olması yani alanında uzman kişi olması üniversiten öğretim üyesi olması yapılan bu deneyi daha fazla benimsemelerine neden olmuştur. Deneklere bu görev uzman bir kişi değil de sıradan biri tarafından verildiğinde deneklerin çoğunun cezayı verirken daha atılan çığlıkların başında elektrik akımını kesip deneyden ayrıldıkları görülmüştür. Milgram deneylerinden alınacak en çarpıcı ders ise sadizm ile yakından uzaktan ilgileri bulunmayan, belirgin sapma özellikleri göstermeyen kişilerin bile itaat ve verilen görevleri yerine getirmek uğruna birer işkenceciye dönüşebilmeleri olmuştur (Polat, 2006).

20. yüzyılda yaşanan toplama kampları olgusu hakkında araştırmalar yapılmış ve tanıklıklara başvurulmuştur. Bunlar sonuç olarak, yetkililer tarafından itaatın ulaşabileceği korkunç boyutların daha iyi anlaşılabilmesini sağlamıştır. H. Arendt'in, Nazi Almanya'sındaki Yahudi sorununa bulunan "kesin çözüm" ün başta gelen örgütleyicilerinden Eichmann gibi korkunç, bir o kadar da sıradan kişilikler hakkında kullandığı deyimini anımsatarak sorunun "kötülüğün olağanlığı" olduğunu ve duruma göre herkesin bir cellada dönüşebileceği söylemek yanlış olmamaktadır (Polat, 2006).

2.4.2. Freud'a Göre Şiddet

Sigmund Freud (1859-1939) insanı anlama, ruhsal süreçleri çözme konusundaki çalışmalarıyla 19. Yüzyıla damgasını vuran bir düşünürdür. Bireysel deneyimlerinin yanı sıra kişilik kuramları ve akıl hastalıkları üzerine hastaların klinik incelemelerine dayanarak araştırmalar yapmıştır. Ruh çözümlemeyi kuramsallaştırması alana yaptığı önemli katkılardan biridir. Günümüzde, Freud'un ruhbilimin öncü kuramları arasında yer alan gerek hakkında yazılan gerekse kendisinin yazdığı yapıtlar, alanın en önemli başvuru kaynaklarıdır (Okтуğ, 2007).

İd, ego ve süperego, kişilik içerisinde yarattıkları etkileşimle beraber ayrı birimler olarak da davranışlar üzerinde etkilidir. İd, bireyin temel gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik davranışlara yönlendirirken, ego yaşamın içindeki gerçeklik ilkesini bireye sunarak, onun mantıklı ve gerçekçi davranışlara yönlenmesini sağlamaktadır. Süperego ise, kişinin doğru ile yanlış birbirinden ayırt etmesini sağlamakta ve kişiyi ilkeli ve ahlaklı davranışlara yönlendirmektedir. Kişinin davranışları ile kişilik birimlerinin görevlerini yerine getire yetisi arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır (Okтуğ, 2007). Cüceloğlu (1996), id ve egoyu "İd, 'Hemen şimdi istiyorum!' der, ego, 'Koşullar uygunsu sana istediğini verebilirim' der" şeklinde açıklamıştır.

Freud'a göre tehlikenin kaynağı, içgüdüsel gerilimin şiddeti ya da süperegonun cezalandırıcı gücü iken tehlikenin nesnesi ise (hedefi) egodur. Aynı zamanda çaresizliğe neden olan şey egonun zayıflığı ve egonun id ile süperegoya bağımlılığıdır (Horney, 1994).

Freud kuramında saldırganlığı önce bütün canlı organizmalarda var olan biyolojik güç olarak düşünmüş ve cinsel içgüdüye bağlı olduğunu kabul etmiştir. Böylece, cinsel dürtünün bir parçası olarak saldırganlık ve cinsel içgüdüden bağımsız, benliğe karışan dış uyaranlara ve cinsel ihtiyaçlar ile öz korunma ihtiyaçlarının doyurulmasını engelleyen durumlara karşı çıkmıştır. Bu durumlardan nefret eden benlik içgüdülerinin bir niteliği olarak saldırganlık anlayışlarını aynı anda benimsemiştir (Fromm,1993; Akt: Karataş,2002).

Freud'un kullandığı yöntemler ve kuramının insanlığa fazla ters olması yüzünden, akademik dünyadan aforoz edilmesi sonucu önemli bir açıklama gücünden yoksun kalması. Başka bir kuram olan engelleme kuramcıları, insanların şiddete başvurmasını engellenmişlik duygusuna dayandığını savunmuşlardır. Buna örnek olarak ise trafikteki saldırganlığı vermişlerdir. Yolda sıkışıklık nedeniyle tutsak edilen insanların saldırganlaşması, oldukça olasıdır ve bu örneği her gün yaşamaktayız. Ancak, bu durumu her şeyi tek bir değişkenle açıkladığı ileri sürülen yaklaşımlar ile açıklamak da doğru olmayabilir. Yaşam, bir değişkenli model olacak karmaşıklıkta bir düzen sunmamaktadır. Trafikte bekleyen kişilerin hepsi saldırgan olmadığına göre, başka değişkenlerin de saldırganlığın dışı vurulmasında etkili olduğu görülmektedir (Polat, 2006).

2.5. Şiddetin Nedenleri

Son zamanlarda okullarda giderek artan şiddet olayları bütün insanları rahatsız etmeye, insanları şiddet üzerine düşünmeye, konuşmaya, bilimsel araştırmalar yapmaya teşvik etmektedir. Bu araştırmalar ile şiddetin sebepleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Şiddetin nedenleri:

- Yoğun bir izolasyon içinde olmak
- Şiddete maruz kalmak
- Aşırı alınganlık
- Kendine yönelik düşmanca davranışlar
- Öfkeyi kontrol edemem
- Bireysel farklılıklara toleranslı olamamak
- Madde kullanmak
- Çabuk hayal kırıklığı yaşamak

İnsan psikolojisinde evrensel olarak varlığı kabul edilen ve cinsellikle birlikte en güçlü iki dürtüden biri olan saldırganlık ve onun sonucu şiddet, toplumda birçok boyutta gözlemlenen bir olgudur. Şiddet içgüdüsel olarak doğan ve çevre faktörlerinden kaynaklanan bir davranış olarak görülür. Şiddete sebep olan başlıca etmenler anne, baba, çocuk, aile ilişkisi içinde nesillerdir sürdürülen şiddet içeren davranışlardır. Sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler şiddet oluşumunda rol oynarlar. Her geçen gün şiddetin günlük hayatımızda çok daha fazla yer aldığı görülmektedir.

Şiddetin bu denli yoğun olarak günlük yaşamda yer alması da şiddetin kanıksanmasına yol açmaktadır. Şiddet ayrıca bir problem çözme aracı olarak kullanıldığından, bu kanıksama şiddetin birçok boyutta kullanılmasına ve farklı şekillerde karşımıza çıkmasına sebep olmaktadır (Çelen, 2006).

Araştırmacılar, şiddet eylemlerine neden olan güçleri anlamaya ve bu yolla kimin şiddet gösterebileceğini öngörmeye çalışmışlardır. Şiddeti öngörmekte kullanılan ve bu araştırmalarda elde edilen tek tek bireylere ait bulguların en bilinenleri şunlardır:

1. Yüksek düzeyde zarar verme niyeti,
2. Kurbanın varlığı,
3. Sık ve açık tehditlerde bulunma,
4. Somut plan yapma,
5. Şiddet araçlarına kolaylıkla ulaşabilme imkânı,
6. Kontrolü yitirmeye dair önceki yaşamından sağlanan bilgi,
7. Devamlı öfke, düşmanlık veya küskünlük duyguları,
8. Şiddeti seyretmekten hoşlanma,
9. Merhametsizlik,
10. Kendisini kurban olarak görme,
11. Otoriteye küsme,
12. Çocuklukta kötü muamele ve yoksunluk,
13. Evde sıcaklık şefkat ve ilgi azlığı,
14. Erken anne-baba kaybı,
15. Çocuklukta yangın çıkarma, yatak ıslatma ve hayvanlara zalim davranma,
16. Daha önceden şiddet eylemlerinde bulunmuş olma,
17. Dikkatsiz ve tedbirsiz araba kullanma...

Şiddetin nedenleri genel olarak üç başlık altında toplanabilir

2.5.1. Felsefi Nedenler

Ana unsurun yani insanoğlunun içinde neden saldırganlık var? İnsanı hayvanlardan ayıran özellikler nelerdir?

Yapılan araştırmalarda hayvan içgüdüünde saldırganlık ile doğuştan bir bağ olduğu anlaşılabilir; fakat insan için aynı Şey söylenememektedir. İnsanın içindeki Şiddet olgusu doğuştan mıdır yoksa zamanla öğrenilmiş midir?

Bu sorunun cevabı için de bilim adamları ortak bir noktada keşişememiş ve her iki olasılığı da insan için kabul etmişlerdir. Şiddeti ortaya çıkaran birçok neden vardır.

2.5.2. Sosyolojik Nedenler

Şiddet genel anlamda sosyal ortam içinde öğrenilen bir tutumdur. Genel olarak sosyolojik nedenleri Őöyle sıralayabiliriz: Hızlı nüfus artışı, iç göçler ve köyden kente göç, bölgeler arası kültürel farklılık, semtler ve mahalleler arası kültürel farklılıklar.

Şiddetin toplum içinde, toplum tarafından nasıl sunulduğu, kabul görüp görmediği de önemlidir. Çünkü kabul gören Şiddet de meşrudur. Öyle ki Şiddet genellikle bir yaşam biçimi olarak benimseniyorsa sorun teşkil etmez ve sorun çözmenin bir aracı olarak kabul görür (Ergil, 2001; Akt: Özerkmen, 2012).

Geleneksel sayılmayacak ancak gelişimini tamamlayamamış ülkelerde dev boyuttaki iç ve dış güçler, kültür kaymaları, kuralsızlık (anomi) nedeniyle uyumsuzluklar ve problemler yaşanmaktadır. Yabancılaşma, kendini boşlukta hissetme veya değersizleşme duyguları ile beslenen toplu öfke, toplumun alt tabakalarında ani Şiddete dönüşebilmektedir (Ergil, 2001; Akt: Özerkmen, 2012).

Yapısallaşan Şiddetin son bulması için, otoriter ya da geleneksel yapının dönüştürülmesi ve sosyal davranışları yönlendiren yerleşik değerlerin, çağın gereksinimlerine uyumunu sağlamak da gerekir. Temel değerlerin uzlaşmacı ve barışçı olmasına özen gösterilmelidir. Adaletin toplum için önemli olduğu unutulmamalıdır. Toplumun aileden devlete kadar demokratikleştirilmesi ve hukukun üstünlüğüne göre düzenlenmesi sonucu bu sorunlar aşılabilir. Böylece de toplumsal sorunların çoğunun ortaya çıkmadan çözülebilmesi söz konusu olabilecektir (Özerkmen, 2012).

2.5.3. İdeolojik Nedenler

İdeoloji terimini ilk olarak Antonie Destutt de Tracy, ‘düşünceler bilimi’ anlamında kullanmıştır. Ayrıca terimin seküler liberal cumhuriyetçilik biçimine yakınlığın göstergesi olması, tehlikeli radikalizmi, entelektüel ve pratik verimsizliği kast eden küçük düşürücü bir çağrışım yapmaya başlaması ve bir iktidar tezahürü olarak kullanılması da ideoloji teriminin çeşitli anlamlarda kullanıldığının açık bir işaretidir. İdeolojiyle ilişkilendirilen anlamlar arasında, yaygın olarak kullanılanlar şunlardır: Siyasi bir inanç sistemi ve eyleme yönelik siyasi düşünceler bütünü. Yönetici sınıfın düşüncelerini yansıttığı gibi belli bir sosyal sınıf ya da grubun dünya görüşünü de yansıtabilir. Sömürülen ya da siyasi baskı altında bulunan insanlar arasında yanlış bilinci yayan düşünceler. Bir siyasi rejimi meşrulaştırmak için resmi olarak imtiyaz verilmiş düşünceler kümesi. Her türden hakikati kendi tekelinde bulundurduğunu savunan siyasi öğreti ya da inançlar bütünü (Can,2009).

Şiddet, kimi zaman siyasal, kimi zaman dinsel, ekonomik, toplumsal ve değişik kılıklar altında meydana gelmiş olmasına karşın her zaman varlığını sürdürmüştür. Ancak dayandığı altyapının gereklerine göre de her zaman şekil değiştirmiştir. Şiddetin dayandığı temeller siyasal, ekonomik, toplumsal ve ideolojik karakterine göre farklılık göstermektedir. Şiddet, genel anlamda bir iktidar mücadelesi olarak kabul edilen siyasetle doğrudan bir ilişki içerisindeymiş gibi gözükmektedir (Balibar, 1993; Akt: Can, 2009).

Faşizm, eşitsiz gelişme ve deri sömürü koşullarında ortaya çıkan ekonomik ve sosyal çöküntü dönemlerinde, çöküntüden büyük zarar gören küçük burjuva ve orta sınıfta ortaya çıkan huzursuzluk ve bu değişimlerin, işçi sınıfı ile işbirliği içerisinde siyasi harekete dönüşmesini engellemek için, katı devlet denetimine dayanan bir kontrol mekanizması olarak tanımlanabilir (Civanoğlu,2008; Akt:Ateş,2012).

Birçok ideoloji ve dünya görüşü ortaya çıkışları itibariyle insanların mutluluğunu ve yaşanabilir bir dünyayı oluşturmayı hedefleyen, kendisini kabul ettirme uğruna, zaman içerisinde geçirdiği değişimlere bağlı olarak ya da temeline aldığı bir takım ilkeler gereği şiddete başvurmuş, hatta şiddeti kaçınılmaz kabul etmiştir. Bu ideolojilerden birisi de faşizmdir. Ancak faşizmi diğer ideolojilerden ayıran temel özelliği, söz konusu ideolojisinin ortaya çıkışı itibariyle bir şiddet ideolojisi görünümü vermiş olmasıdır. Bir başka ifadeyle yalnızca faşizm ideolojiler içerisinde, ideolojiyi kötü bir şeye dönüştürmüştür (Vincent, 2006; Akt:Can, 2009). Faşizmin

söylemi de aynı zamanda şiddet içerir. Slogan, marş, görsel öğeler, mitinglerle aklı yok ederek, duygular ve içgüdülerle harekete geçirme amacı taşır (Örs, 2008). Abraham Joshua Heschel' in şu sözleriyle faşizmin şiddet içerikli olduğunu daha iyi anlayabiliriz: “İrkçılık ve faşizm insanlığın karşısındaki en ölümcül tehlikedir, minimum nedenle maksimum nefret.”.

2.6. Şiddetin Ortaya Çıkma Nedenleri

Kızmaz (2006)'ya göre; şiddet kavramı, öznel bir nitelik taşımaktan ziyade çok boyutlu bir görünüm arz etmektedir. Bu sebeple, okullarda ortaya çıkan şiddet davranışları ile bağlantılı çok sayıda risk faktörünün olduğu söylenebilir.

Eğitim kuramcılarına göre şiddet davranışın ortaya çıkmasına neden olan risk faktörleri şunlardır:

2.6.1. Bireysel Risk Faktörleri

Şiddet davranışı ile ilişkili olarak bu başlık altında ele alınabilecek değişkenler şu şekilde belirtilebilir:

- Anti- sosyal davranışın varlığı,
- Düşük zekaya sahip olma (özellikle sözel yeteneğin düşüklüğü),
- Dikkat bozukluğu/ hiperaktiflik,
- Öğrenme güçlüğü,
- Motor- beceri gelişiminin yetersiz olması,
- Doğum öncesi ve sonrası komplikasyonlar,
- Küçük düzeyde bazı anormallikler (Buka ve Earls,1993; Flannery, 1997;Akt:Kızmaz, 2006).

2.6.2. Aile Risk Faktörleri

Öğrencilerin şiddet eğilimlerinin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken önemli faktörlerden biri, aile yapılarıdır. Bu çerçevede okullarda boy gösteren bazı şiddet davranışının kökeni, ergenlerin çocukluk dönemlerinde aile içerisindeki sosyalleşme biçimine kadar uzanabilmektedir. Çünkü bireylerin kişilik oluşumları ilk çocukluk dönemindeki sosyalleşme süreci ile bağlantılıdır. Çocuğun okul öncesi dönemde, aile içindeki sosyalleşme biçiminin yetersiz veya yanlış olması, şiddet veya suçluluk

açısından ciddi bir risk taşımaktadır. Çocuğun aile içerisindeki sosyalleşme sürecinde etkili olan sorunların önemli bir kısmı; ebeveynlerin sosyo-ekonomik yetersizliklerinden (ailenin yoksul olması, eğitim düzeyinin düşüklüğü, ilgili olma düzeyinin düşüklüğü) ve kendi aralarında yaşadıkları bazı sorunlardan (ebeveynler arasındaki çatışma, aile içi şiddet, boşanma) kaynaklandığı söylenebilir (Kızmaz, 2006).

Şiddet davranışı ile alakalı olarak aileye ilişkin çok sayıda değişken söz konusudur. Bu değişkenlerin başında;

- Ebeveynsel denetimin/gözetimin yetersizliği,
- Çocukların sosyalleşmelerinde ebeveyn katılımının yetersizliği,
- Ebeveynsel disiplinin yetersizliği,
- Aile bireyleri arasında kriminal davranışın varlığı,
- Ebeveynlerin çocuklarına kötü muamelede bulunmaları veya onları ihmal etmeleri,
- Eşler arasındaki evlilik ilişkilerinin zayıflığı, ebeveynlerin boşanmaları ve ayrılmaları gibi faktörler gelmektedir (Buka ve Earls,1993; Flannery, 1997; Akt:Kızmaz, 2006).

Gelişmiş batı ülkelerinde şiddet davranışa yol açan aileye ilişkin değişkenler arasında özellikle, ebeveynlerin boşanmaları son derece başat bir rol oynamaktadır. Çünkü çocuk, bölünmüş bir aile yapısı içerisinde ciddi bir mağduriyete maruz kalmıştır. Örneğin son 30 yıldır Amerika'daki şiddet suçlarındaki artış ile babanın evi terk etmesiyle bozulan aile yapısındaki artış arasında bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yüksek suç oranlarının olduğu bölgelerde, daha çok babanın evi terk ettiği diğer bir deyişle aile parçalanmasının oranının yüksek olduğu bölgeler olduğu belirtilmiştir. Örneğin Amerika'da bölgesel temelde yapılan analizler, çocuğun tek ebeveynli bir ailede yetişme oranının %10 artmasının, çocuk suçlarında da %17 oranında bir artışın meydana gelmesine yol açtığı saptanmıştır (Balcı, 2005).

Çekirdek aile ortamlarında aile fertleri kendi aralarında kurdukları iletişim ile her şeylerini kendi aralarında paylaşabilmektedirler. Bu paylaşım iletişim temellidir. Ayrıca duygu ve düşüncelerde olduğu gibi tecrübelerde de paylaşım yaşanmaktadır. Paylaşımlar ve kurulan pozitif iletişimler aile bireylerinden herhangi birisinin bir

problem olması durumunda herkesin o problemin paylaşanı olarak çözüme ortak olmalarını ve daha kolay çözüme kavuşulmasına neden olmaktadır. Amerika’da suçla iten sebepler arasında son yıllarda artış gösteren (Balcı, 2005) tek ebeveynli aile yapıları da aslında yer almaktadır. Son otuz yılda suç oranlarında artış olup babanın evi terk etmesinin yanında yalnız annesinin yanında yetişen çocukların oranlarında da bir artış görülmektedir (Fagan,1996; Akt; Balcı, 2011). Bu durum aile yapısı ile suç davranışları arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu sonucunu göstermektedir. Aile yapısı bireyleri suç davranışlarında bulunmaktan alıkoymaktadır (Balcı,2011)..

2.6.3. Okula İlişkin Risk Faktörleri

Okul ve şiddet davranışı arasındaki ilişkinin tartışılması konusunda okul ile ilişkili ele alınabilecek değişkenlerden önemli olanları şu şekilde belirtilebilir:

- Düşük düzeydeki akademi başarı,
- Okula olan bağlılık düzeyinin düşüklüğü,
- Okul koşulları ve iklimi,
- Çeteye katılma (Kızmaz, 2006) şeklinde belirtmiştir.

2.6.4. Toplumsal Risk Faktörleri

Okul şiddeti ile bağlantılı olarak toplumsal faktörler başlığı altında belirtilmesi gereken faktörler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Silahların varlığı veya silahlara kolay bir biçimde sahip olunabilme,
- Uyuşturucuyu elde edebilme ve kullanma,
- Şiddetin yaygınlığı,
- Suçlu arkadaş gurubunun varlığı/çete oluşumları,
- Kitle iletişim araçlarının etkisi,
- Yüksek düzeydeki geçici nüfus ve ekonomik yoksunluk,
- Şiddet davranışını sıradan ve normal olarak görülmesini sağlayan bir kültürel yapının olması (Kızmaz ,2006) şeklinde belirtmiştir.

2.7. Şiddetin Çeşitleri

Günümüzde sadece vurma, yaralama gibi kişilere fiziksel açıdan zarar veren şiddet türleri tartışılmakta ve daha çok fiziksel şiddetin üzerinde durulmaktadır. Fakat ne kadar fiziksel şiddete ağırlık verilse de kişilere fiziksel şiddetten daha çok zarar veren şiddet türleri vardır. Bunlar:

1. Fiziksel şiddet
2. Sözlü şiddet
3. Ekonomik şiddet
4. Cinsel şiddet
5. Duygusal şiddet

2.7.1. Fiziksel Şiddet

Şiddetin en açık biçimi, fiziksel şiddettir (Aktaş, 2006). Kişinin başka bir kişiye uyguladığı fiziksel şiddet; itme, tokat atma, saç kesme, tükürme, vurma, şiddeti uyguladığı kişinin hayatını sürdürebilmesi için gerekli olan ihtiyaçlarını kısıtlaması gibi daha birçok olay fiziksel şiddetin içinde yer almaktadır.

Kişinin hayvanlara uyguladığı fiziksel şiddet ise; hayvanlara işkence etmek, kaldıracabileceği ağırlığın üzerinde yük taşımak, spor adı altında hayvanların birbiriyle dövüşmesine neden olmak, hayvanları cinsel ihtiyaçlar için kullanmak, hayvanları cezalandırıp onları kapalı bir yerde tutmak veya aç bırakmak gibi daha birçok davranış hayvanlara uygulanan şiddetin içindedir.

Kişinin cansız varlıklara uyguladığı şiddet ise; kişinin bir başka kişiye karşı beslediği hırs, kin, nefret, öfke gibi saldırgan davranışların oluşmasına sebep olan duyguların, bu duyguları hissettiği kişiye değil de başka nesnelere üzerinde yön değiştirmesidir.

Psikolojide yön değiştirme (displacement): Belirli bir uyarının neden olduğu tepkinin açığa vurulması tehlikeli olduğunda, tepkinin o uyarandan haricinde ki başka bir uyarana yöneltilmesine ya da o tepkinin yerine başka bir tepki gösterilmesine yön değiştirme denir. Kişinin yöneltmekte güçlük çektiği duyguların yoğun yaşandığı durumlarda kullanılan yön değiştirme mekanizması iki biçimde işler:

Yönetiminde güçlük çekilen duygu, ait olduğu obje ya da durumla hiç ilgisi olmayan bir obje ya da duruma yöneltilir ve ayrıca, tehlikeli sayılan duygunun yarattığı tepkinin yerine bir başka tepki gösterir.

Birinci grup yön değiştirmeyeyle günlük yaşamda çok fazla karşılaşılır. İşyerinde üstleri tarafından haksızca eleştirilen kişi, dışa vurulduğunda tehlikeli sonuçlar yaratabilecek duygularını önce baskıya alır, sonradan bu kızgınlığını yoktan bir neden yaratarak eşinden ya da çocuklarından çıkartabilir. Özellikle reddedilmeye ve eleştiriye karşı aşırı duyarlı olan bireyler, çevrelerine karşı geliştirdikleri uysal tutumların altındaki kızgınlık duygularını sürekli bastırır ve sonradan nasıl olsa kendilerine katlanmak zorunda olan “şamar oğlanlarına” na boşaltırlar.

Yön değiştirme mekanizması bazen simgesel bir çağrışım sürecinden geçerek karmaşık bir nitelik kazanabilir. Küfür, yıkıcı eleştiri ya da dedikodu çoğu kez birikmiş düşmanlık duygularının yön değiştirmiş anlatım biçimleridir.

İkinci tür yön değiştirme mekanizmasında, tehlikeli olduğu düşünülen duygu, bir nesneden ya da durumdan diğerine yön değiştirir aynı zamanda duygunun oluşturduğu tepkinin yerine bir başka tepki biçimi de geliştirir (www.eminterapi.com/makaleler/70-kognitif-bilişsel-gelişim.html).

Fiziksel şiddet gören insanlarda, uygulanan şiddet bu insanların onurlarını incitip kendilerinin değersiz olduğunu hissetmelerine sebep olur. Bu yüzden genelde fiziksel şiddet gördüklerini söylemekten çekinirler. Ayrıca ülkemizde fiziksel şiddeti genelde sevdikleri insanlardan, eşlerinden, anne-babalarından, kardeşlerinde gördükleri için uygulanan şiddeti açıklamakta daha zorlanmaktadır. Okulda ya da iş yerinde fiziksel şiddete maruz kalan kişiler okuldan atılma, işsiz kalma korkusu ile şiddetten çok rahatsız oldukları halde bu şiddeti dile getirememektedirler.

Ülkemizde fiziksel şiddet genelde aile içinde erkeğin kadına uyguladığı şiddettir. Kadınlar bu şiddetten rahatsız olup nadiren de olsa şikâyetçi olmalarına rağmen, bazı kadınlar uygulanan şiddeti toplumun kadına yüklediği sorumluluklardan dolayı sessizce kabul etmektedirler. Tepkiler sadece yakın çevreden değil; kadının polise başvurup eşinden şikâyetçi olduğunu dile getirdiğinde daha çok güvenlik önlemi almadan eşler arasındaki problemleri çözmeye çalışmaktadırlar ve bu durumda şiddetin ülkemizde gittikçe artmasına neden olmaktadır.

Anne-babanın çocuklarına uyguladıkları fiziksel şiddete de sık sık rastlamaktayız. Şiddet uygulayan kişiler; şiddet uygulama nedenlerine belirli kılıflara uydurarak haklı durumdaymış gibi açıklamaktadırlar. Bu durumu çocuklarına uyguladıkları fiziksel şiddette de kullanmaktadırlar. Şiddete maruz kalan çocuklar genelde anne ve babalarına karşı savunmasız kalmaktadırlar. Çocuklarında şikâyet etmeleri durumunda toplumda yine benzer tepkiler verilmektedir. Bu durum çocuğa uygulanan şiddete katlanması gerektiğinin fikri verilmeye çalışılmaktadır.

2.7.2. Sözel Şiddet

Sözel şiddet: “Sözel zorbalık taciz edici telefon konuşmaları, parasını veya eşyalarını zorla alma, şiddet tehditleri ile korkutma, ad takma, ırkçı ifadeler, aşağılayıcı alay ifadeleri, küfür etme, hakkında yalan ve incitici söylentiler çıkarma gibi davranışları içermektedir. Sözel zorbalık, en yaygın görülen zorbalık biçimi olmakla birlikte; en çok gözden kaçan, aynı zamanda da en fazla onur kırıcı ve alçaltıcı zorbalık türüdür (Genç ve Aksu 2010).”.

Sözel şiddet genelde herkesin kullandığı bir şiddet türüdür; fakat bu şiddet türüne maruz kalan kişiler çok fazla abartılmadığı sürece genelde bu durumdan şikâyetçi olmazlar. Sözel şiddete kendileri de karşılık verdikleri için bazen de kendilerinin bu şiddet türünü kullanmalarından dolayı çok fazla yankı uyandıran bir şiddet türü değildir

2.7.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, bir kişinin diğer bir kişi üzerinde baskı kurarak ya da zorla parasına el koyup geri vermemek, istemediği bir işte zorla çalıştırmak, bu durumların dışında ebeveynlerin çocukların temel yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan parayı vermemesi, ekonomik açıdan başkasına ihtiyacı olan kişinin bu konuda ihtiyaçlarını karşılayacak paradan mahrum bırakılması gibi nedenleri ekonomik şiddet kapsamında değerlendirebiliriz.

2.7.4. Cinsel Şiddet

Literatürde “cinsel şiddet” e ilişkin farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün (2002) yayınlanmış olduğu “Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dün ya

Raporu'nda "cinsel şiddet", cinsel bir eylem gerçekleştirmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tamamını kapsamaktadır. Kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da işyerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel bir eylemi içermektedir. Cinsel şiddet, baskının ve zor kullanmanın tüm boyutlarını ve derecelerini içine almaktadır. Söz konusu baskı, fiziksel zorlamanın dışında psikolojik yıldırma ya da tehditleri de (örneğin fiziksel zarar verme tehdidi, işten kovma ya da işe alınmama) kapsamaktadır (WHO, 2002;Akt: Çoklar, 2007).

Cinsel yönden zorlama, tecavüz ile kadınları istekleri dışında seks yapmaya zorlamanın en önemli yanı kadına bu konuda seçme şansı verilmemesi ve eğer cinsel davranışlara direnirse ciddi fiziksel ve toplumsal sonuçlarla karşı karşıya kalacak olmalarıdır.

Bazı zorlama şekilleri zorla penetrasyon, cinsel saldırı ve çocuklara cinsel saldırı pek çok hukuki sistem tarafından suç olarak kabul edilir. Diğer şekiller; gözünü korkutmak, sözle baskı ya da zorla evlendirme kültürler tarafından hoş görülmemektedir ve zaman zaman da bunlara göz yumulmaktadır. Başka şekilleri de vardır; bunlar kadınları ve çocukları karanlık işlerde kullanma ve savaşta tecavüz gibi organize suçlardır (Kavcar, 2006).

Rıza olmadan cinsel ilişki; en çok birbirini tanıyan kişiler, eşler, ensest ilişki, flört eden kişiler ya da tanıdıklar arasında meydana gelir. Cinsel şiddet insan hayatının herhangi bir noktasında gerçekleşebilir. Birkaç aylık bebekler ya da ileri yaşlarda insanlarda bu şiddete maruz kalmışlardır. Tecavüz kriz merkezleri, yetmiş ya da daha fazla yaşta kadınların uğradıkları tecavüzü bildirmişlerdir. Çocukluklara zorlama ve kandırma ile cinsel saldırıda bulunanlar, genelde çocuklardan yaşça daha büyük olan akrabalar ya da arkadaşlardır. Bu kişiler çocukları bu konuda hedef olarak seçmişlerdir. Daha ilerde ise erkek arkadaşlar, akrabalar, öğretmenler ya da kendileri üzerine otorite kurmuş insanlar tarafından cinsel saldırıya uğrayabilirler.

Kadınların önemli bir azınlığı için cinsel aktivitenin başlangıcında zorlama ve korku gibi travmatik olaylar gelişir. Başka kadınlar için de, fiziksel bir zorlama olmasa da

cinsel aktivite başlatılması istenmeyen bir durumdur; bu aktivite kadınlar tarafından kendilerinin seçtikleri değil de yaşamak zorunda kaldıkları, başlarına gelen bir olay olarak algılanır. Kızların bekâreti ve erkek gururu üzerine kültürel tutumlar da kadına karşı şiddeti mazur gösterir ve sonuçlarını ağırlaştırır (Kavcar, 2006).

2.7.5. Duygusal Şiddet

Duygusal şiddetin sevgi göstermeme, aşağılama, devamlı eleştirme, kıskançlık, başkalarının yanında küçük düşürme, gururunu incitme, tehdit, duygu ve düşünce özgünlüğünü kısıtlama olduğu söylenebilir. Duygu ve düşüncelerini kişilerle iletişim halindeyken ifade edememekte kişinin kendini ifade ederken şiddet kullanmasına neden olabilir.

Erkeklerin kadınları duygusal şiddeti kullanarak kendi istediği şekle getirebilmek için kullandıkları bilinmektedir. Bunun sonucunda kadınlar kendi içlerinde bir hayat yaşayarak ortamdaki uzaklaşırlar. Duygusal şiddet genelde erkeklerin kadınlara aşağılayıcı lakaplar takarak, kadının kendini önemsiz ve işe yaramaz hissetmesine neden olmaktadır. Bu şekilde davranan erkekler genelde çok kıskanç erkekler olmakla beraber, kadının her yaptığını takip altına almaktadırlar. Fiziksel şiddet uygulayarak kadını daha savunmasız hale getirip, ruhsal olarak kadının depresyona girmesine neden olmaktadır.

Aile içinde şiddet gören birinin, savaşta esir düşmüş bir askerden farklı olmadığını belirten psikolog, ikisinin de yaşadıklarının aynı derecede etkisi olduğunu ve kişiye aynı derecede acı verdiğini söylüyor. Yıldırım, birçok kadının, çocuğu babasız büyümesin diye boşanmadığını ifade ediyor. Ancak annelerin şiddet uygulanan bir evde çocuklarını büyütürken onlara çok daha fazla zarar verdiğini söylüyor. Aile içinde yaşanan şiddet sadece kadınla erkek arasında bir şey değil. Bu durum çocuğun kişiliğinde kalıcı ve geri dönülmez hasarla oluşturduğunu görmekteyiz (Yıldırım,2005).

2.8. Türkiye’de Aile İçi Şiddet

Yıldırım (1998)’ e göre aile içi şiddet, aile içerisinde bir bireyin diğer bireye fiziksel olarak zarar verme, aşağılama, önemsememe amacıyla tokat atma ile başlayan ve öldürmeye kadar giden toplumsal bir olgu olarak ifade edilmektedir.

Yazıcıoğlu ve Kayhan (2007)'ın yaptıkları çalışmada aile için şiddete sebep olan faktörleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- İstenmeden yapılan evlilikler ve uyum sorunları,
- ocuksuzluk (kısırlık),
- İşsizlik, ekonomik yetersizlik ve geçim sıkıntısı,
- Erkeğin aşırı kıskançlığı ve güvensizliği,
- Eşlerden birinin diğerine karşı gelmesi, itaatsizliği, saygısızlığı, izni olmadan bazı işler yapması, dik başlılığı,
- Çocukların hatalı davranışları ve başarısızlığından kadını sorumlu tutması,
- Eşlerin yalan söylemesi, birbirini aldatması,
- Eşlerden birinin aşırı sinirli olması,
- Eşlerden birini akrabalarının kışkırtması,
- Eşlerden birinin evini, eşini ve çocuklarını ihmali,
- Çocukların itaatsizliği, yaramazlığı, söz dinlememesi, başarısızlığı, tembelliği,
- Eğitimsizlik, cahillik, bilgisizlik,
- Alkol bağımlılığı ve kumar tutkusu vb.' dir.

Anne-baba-ocuk arasında ortaya çıkan öfke ve saldırganlığın eşlik ettiği çatışmaların genellikle, ilişkinin eşitsizliği, yetişkinlerin saygı görme isteği ve büyüyen çocukların bağımsızlık ve özerklik gereksinimleri sonucu itaat konusundaki çatışmalar gibi farklı gereksinimler ve beklentiler sebebiyle de meydana geldiği düşünölmektedir. Bu aşamada çocuğa yöneltilen öfke ve saldırgan davranışın nedeni olarak anne-babaların denetimi elden bırakmama isteği; çocukların ise anne babaların sınır koymalarına gereksinimleri olması gibi psikolojik nedenler de sıralanabilmektedir (Hortaçsu, 2003).

Anne ve babaların olumsuz davranışları, çocukların fiziksel ve duygusal istismarında önemli bir risk faktörüdür. Ebeveynin gösterdiği saldırgan davranışlar bu olumsuz davranışlardan en önemlisidir. Aile içerisinde anne ve babalar saldırganca davranışlarını çocuklarına kolayca yöneltebilmektedirler (Mommen, Kolko ve Pilkonis,2002; Akt: Özmen, 2004)

2.8.1. Aile İçi Şiddeti Önlemede Çözüm Önerileri

Halk sağlığı alanında aile içi şiddeti önlemek için yapılan girişimler genel olarak üç seviyede değerlendirilmektedir. Birincil önlemler, problem ortaya çıkmadan müdahale etmektir. İkincil önlemler, problem varlığına ilişkin ilk bulgular belirlendiğinde sorunun ortaya çıkma sıklığını azaltmaya yönelik girişimlerdir. Üçüncül önlemler ise sorunun artık oldukça yaygın olduğu ve zarar verme boyutuna geldiği durumlarda harekete geçmeyi içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü,2002; Wolfe ve Jaffe,2002,2006; Akt: Page ve İnce, 2008). Birincil önlemlere, aile içi şiddet ve alternatif çatışma çözme yöntemleri hakkında öğrencileri bilgilendirmek, halkın aile içi şiddet ve bu anlamda şiddete maruz kalanların başvurabilecekleri servisler hakkında farkındalığını artırıcı eğitimsel çalışmalar yapmak örnek verilebilir. Bu çalışmalar, sağlıklı ve şiddet içermeyen ilişkilerin oluşumunu destekleyen grupları yeni değerler, yeni düşünce sistemleri ve ilişki becerileri ile tanıştırmayı amaçlar. Örneğin bu programlarda ilişkilerde, saygı ve güvenin nasıl geliştirilebileceği üzerinde durulabilir. İkincil önlemler, belirli davranışlarda bulunduğu tespit edilmiş (örneğin, kız arkadaşına şiddet uygulayan) ya da aile içi şiddet açısından risk taşıyan özellikleri olan (örneğin, erkek olması ya da daha önce şiddet uygulamış olması) bireyleri kendine hedef alır. Bu çalışmalar, aile içinde şiddet yaşanma riskinin yüksek olduğu aileleri ziyaret etmeyi ve flört döneminde kız arkadaşına şiddet uygulayan ergenleri hedef alan programları içerebilir. Flört döneminde şiddet uygulama ve cinsel saldırıda bulunma açısından risk barındıran daha önce şiddet ve maddenin kötüye kullanımı gibi davranışlarda bulunan üniversite öğrencilerine yönelik programlar ikincil önlemlerin kapsamına girer. Son olarak üçüncül önlemler ise, aile şiddetin, bu şiddeti uygulayanların ve buna maruz kalanların belirlenmesi ile sonuçları, şiddete başvuranların alacakları cezaların, tedavi şekillerinin ve mağdurlara sunulan yardım imkanlarının belirlenmesini temel alan programları içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü,2002; Wolfe ve Jaffe,2002,2006; Akt: Page ve İnce, 2008).

Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında etkili olan birçok etmen örümcek ağına benzer bir şekilde birbirleriyle etkileşim içindedirler. Bu nedenle iyi bir önleme programı oluştururken birden fazla risk etmeninin aynı zamanda ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Bu amaçla birincil önlemler başlığı altında toplanabilecek önleme

stratejileri sunmuştur. Buna göre aile içi şiddetin tolere edilemez bir durum olduğunun altının çizilmesi amacıyla kadınları, hakları ve yürürlükte olan yasanın ilgili maddeleri hakkında bilgilendirmek, farkındalığı arttırabilmek için medyayı kullanmak ve mağdur kadınlara arka çıkan dernekleri desteklemek birincil önlemler bazında oldukça önemli girişimlerdir. Bununla beraber, kadınların statüsünü güçlendirmek için onlara çalışma imkânları sağlamak, eğitim alma imkânlarını arttırmak, politik aktivitelere eşit katılımlarını sağlamak gerekmektedir (Jewkes, 2002; Akt: Page ve İnce, 2008).

Önleme programlarının uygulanmasındaki en önemli faktörlerden biri, hedeflenen yaş grubu veya bu yaş grubuna uygun uygulamanın yapılacağı yerin belirlenmesidir. Örneğin, kadınlara yönelik şiddetleri destekleyici tutum ve davranışlara karşı yürütülen programlar ergenleri hedef alıyorsa liseleri, yani sınıfları uygulama alanı olarak seçmekte, yetişkinleri hedef alıyorsa medyayı ya da işyerlerini tercih etmelidir. Önleme programlarını uygun olmayan tutum ve davranışları belirlemek yerine, daha olumlu alternatifler sunma özelliklerinden dolayı aynı anda birçok insana ulaşmayı hedefleyen psikolojik eğitim stratejileri olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Sosyal öğrenmenin büyük çoğunluğunun okulda gerçekleştiği faktörü dikkate alınacak olursa, çocukların kolaylıkla kişiler arasında şiddet uygulamasını destekler tutum ve davranışlar geliştirmesi çok da zor olmayacaktır. Bu nedenler ergenlik başlangıç ve orta dönemleri gençlerin ilişkilerde şiddetin nasıl ortaya çıkabileceği hakkında farkındalık düzeylerini arttırma ve onlara sağlıklı yakın ilişkiler kurma yollarını öğretme açısından oldukça avantajlı bir dönemdir. Ergenliğin ve yetişkinliğin ilk dönemlerine denk gelen üniversite yılları da partnerlere şiddet uygulanması ve cinsel saldırıda bulunulması açısından riskli bir dönem olarak görülmekte, dolayısıyla birçok önleme programı tarafından hedef grup olarak incelenmektedir (Wolfe ve Jaffe, 2003; Akt: Page ve İnce, 2008).

Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddete karşı girişimlere bakıldığında bu konudaki en önemli atılımın 1990 yılında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın kurulması olduğu görülür. O yıllardan bu yana Mor Çatı şiddete maruz kalmış kadınlara psikolojik ve hukuksal destek vermekte, onlara iş bulabilmeleri ya da meslek edinebilmeleri konusunda yardım etmektedir. Her şeyden önemlisi kalabilecekleri güvenli bir ortam sunmaktır. Mor Çatı’yı daha sonra Ankara’da 1991 yılında kurulan Kadın

Dayanışma Vakfı ve Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde 1994'ten beri psikolojik ve hukuki hizmet veren Bilgi Başvuru Bankası ile Başbakanlık'a bağlı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü bünyesinde sayısı giderek artan Kadın Misafirhaneleri ile acil yardım hattı ve danışmanlık sunan Kadın Dayanışma Merkezi (KAMER) takip etmiştir (Page ve İnce, 2008).

Kadına yönelik şiddet çok boyutlu olduğu gibi kadınların şiddet yaşantısından kurtulmak için ihtiyaç duydukları destekler de çok boyutludur. Bu sebepten dolayı kadınların birçoğu sadece bir destek için başvurmamış, hemen hemen hepsi birden fazla destek ihtiyacıyla başvurmuştur. Başvuran kadınların deneyimlerinin gösterdiği üzere şiddetin ve şiddete maruz kalan kadın ve çocukların ihtiyaçlarının çok boyutlu olduğunu göz önünde bulundurarak ihtiyaç analizi yapılmış ve bu doğrultuda gerekli destekler verilmiştir. Mor Çatı'nın verdiği destekler, kadınların arama nedeni olan ve ilk talep ettikleri desteklerin yanı sıra ihtiyaç analizi sonucunda Mor Çatı gönüllüsünün başvuran kadın ile ortak değerlendirmesi sonucunda orta çıkan ve süreç içerisinde değişen gereksinimlerine göre verilen destekleri de kapsamaktadır. Bu yüzden, örneğin 986 kadın sosyal destek için başvurmuştur ancak bu destek 1472 kadına verilmiştir. Hukuki ve psikolojik destek ihtiyacının tamamını gönüllü avukatlar ve psikologların karşılayamadığı durumlarda ise bu desteği alabilmeleri için ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilmeler yapılmıştır (<https://www.morcati.org.tr>).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2012 Sığınak Raporu'na göre; 2012 yılında Mor Çatı dayanışma merkezine 1000'in üzerinde kadın ulaşmıştır. Başvuruda bulunan kadınlar ve beraberindeki çocuklar yaşadıkları şiddetten kurtulmak için Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Dayanışma Merkezi'nden sosyal, psikolojik ve hukuksal destek almışlardır. 2012 yılında 26 kadın ve 21 çocuk Mor Çatı sığınağında kalmıştır. Bunlardan 13 kadın ve beraberlerinde bulunan 17 çocuk şiddetten uzak yeni yaşamdan kurmuşlardır. Kadınlar iş bularak çalışmaya başlamışlardır. Bir kadın kendi ailesine, 2 kadın ve 4 çocuk vatandaşı oldukları ülkelere, güvenlik sorunu yaşayan 2 kadın başka sığınağa yönlendirilmiştir (<https://www.morcati.org.tr>).

2.9. Okul İçi Şiddet

“Okulda şiddet” kavramı; gelişme ve öğrenmeye engel olan, okul atmosferine zarar veren suça yönelik eylemlere ve saldırganlığa işaret etmektir (Furlong ve Morrison, 2000; Akt: Uzbaş, 2009).

Okul içi şiddet üç ayrı şekilde gerçekleşmektedir (Henry,2000; Akt: Kızmaz,2006):

1. Başkasının malına göz dikme şeklinde işlenen ekonomik suçlar: Öğrencilerin maddi çıkar elde etmek amacıyla kullandıkları bir şiddet biçimidir. Diğer bir deyişle bu şiddet biçimi, başkasının malına göz diken yağmacı bir nitelik arz etmektedir.
2. Uyuşturucu endüstrisine dayalı suçlar: Bu şiddet türü, şiddet davranışlarını sergileyen çetelerin, hakim olma mücadelesini içermektedir.
3. Güçsüz olmaya dayalı bir kızgınlıkla ilintili olarak ortaya çıkan sosyal ilişkisel şiddet: Bu şiddet biçimi ise, güçsüz pozisyonda bulunan bazı gençlerin küçük düşürülmeleri ile ilişkili olarak gerçekleşen bir şiddettir. Bir anlamda burada dile getirilen şiddet davranışı, küçük düşürülen bazı bireylerin, problemlerini çözenin bir yolu veya aracı olarak yöneldikleri şiddeti tanımlamaktadır. Ancak özellikle son yıllarda gazetelerin gündemine oturan dördüncü bir şiddet türünden daha bahsetmek mümkündür:
4. Flört Şiddeti: Kız- erkek ilişkilerinde çiftler arasında yaşanan ya da bu nedenle erkekler arasında yaşanan ve genellikle fiziksel zarar içeren şiddet türüdür.

Kızmaz (2007), son günlerde öğrencileri arasında şiddet olaylarının medyada sıklıkla yer alması, okulda şiddet olaylarının kaygı verecek düzeye ulaştığı şeklindeki tartışmaları da beraberinde getirdiğini ifade etmiştir. Öte yandan ülkemizde bazı okullarda can güvenliklerinin olmadığını belirterek ilgili makamlara başvurması, okul içi şiddetin ne derece tehlikeli boyutlara vardığını göstermektedir. Toplumsal koşullardaki hızlı değişime uyumdaki güçlüğü şiddete yol açtığı öne sürülmektedir. Değişimden en çok etkilenen kesim çocuklar ve gençlerdir. Bu durum okul ve çevresinin şiddet uygulanan yerler haline gelmesine neden olmaktadır. Gençlerin şiddete başvurmaları birçok farklı perspektiften ele alınmıştır. Toplumsal yaşamdan

soyutlanma, kent yaşamına uyum gösterememe gibi sorunlara tepki olarak gençler arasında şiddet eğilimlerinin oluştuğu belirlenmiş.

2.9.1. Okul İçi Şiddette Medyanın Etkisi

Medyadaki şiddetin üç temel etkisi olduğu belirtilmektedir: Birincisi, yüksek düzeyde medyadaki şiddet görüntülerine maruz kalan çocuklar daha çok agresif tutumlar kazanacaklar ve izledikleri şiddet görüntülerinden sonra akranları ile daha çok agresif davranış sergileyecekler yönündeki yaklaşımdır. İkincisi, daha kronik ve uzun süreli olarak medya şiddetine maruz kalan bireylerin, şiddet davranışına ve onun sonuçlarına gittikçe daha fazla ilgisiz olmaya (desensitization) başladıkları yönündeki iddialardır. Silahla öldürme veya ateş etme, patlama, araba çarpışmaları/kaza gibi olayların izlenmesi çocuklarda şiddet davranışının normal bir davranış olarak algılanmasına yol açabilir. Üçüncü olarak ise, televizyonda çok sayıda şiddet görüntüsünü izleyen çocukların “tehlikeli/kötü dünya sendromu” (mean world syndrome) geliştirdikleri ifade edilmiştir. Bu sendrom, çocukların izledikleri şiddet görüntüleri sayesinde gelecekte kendilerinin de şiddet davranışının mağduru olacakları yönünde bir korku geliştirdikleri ve bu korkunun artarak onlarda bir huzursuzluk yaratabileceği şeklindeki patolojik bir durumu tanımlamaktadır. Bu sendromun temelinde, çocuğun şiddet görüntüleri sayesinde giderek dünyayı kötü ve tehlikeli bir yer olarak görmeye başlaması ve dolayısıyla kendisini koruma yönünde bir düşüncenin gelişmesi yer almaktadır. Ayrıca, çocukların erken dönemlerden gerçek ile fanteziyi birbirlerinden ayırmalarının da oldukça güç olduğunu düşünüldüğünde, şiddet görüntülerini yoğun bir düzeyde izleyen bazı çocuklarda bu sendromun ortaya çıkabileceği söylenebilir (Flannery, 1997; Akt: Kızmaz, 2006).

Medya ve kitle iletişim araçları ile şiddet arasındaki ilişki günümüzde hala tartışılmaktadır. Kitle iletişim araçlarının, bireylerin şiddet davranışları üzerindeki etki düzeyi konusunda hala bir fikir birliğinin sağlandığı söylenemez. Ancak, bazı şiddet olaylarının, kitle iletişim araçlarındaki şiddet görüntülerinden etkilenerek işlendiği biline bir gerçektir. Örneğin, “Doğuştan Katil Doğanlar” (Natural Born Killers) filminin yayınlandığı bazı ülkelerde, meydana gelen bazı şiddet olaylarının bu filminden esinlenerek gerçekleştirildiği haberi medyada yer almıştır. Örneğin, 1996 yılında Fransa’da 18 ve 17 yaşlarında iki sevgili 16 yaşında Tunuslu bir genci

40 bıçak darbesi ile öldürdükten sonra yakalandıklarında polisteki ilk ifadelerinde, cinayeti; Oliver Stone'un "Doğuştan Katil Doğanlar" filminden esinlenerek işlediklerini söylemişlerdir. Daha önceden de Fransa'da 1994 yılında iki Fransa genç, üç polisle bir taksi şoförünü aynı filmin etkisinde kalarak öldürdüklerini dile getirmişlerdir. Benzer biçimde, İskoçya'da bir ilkokulu basıp 16 çocukla iki öğretmenin katledilmesi ile sonuçlanan bu cinayet olayından sonra söz konusu ülkede "Doğuştan Katil Doğanlar" filminin videokaset dağıtımının durdurulduğu belirtilmektedir (Dündar, 1996). Ülkemizde de şiddet davranışı gösteren bazı çocuklar gözaltına alındıklarında, ilk ifadelerinde bir dönem yayınlanan "Kurtlar Vadisi" dizisinden etkilendiklerini ileri sürdükleri bilgisi, medyada yer almıştır. Bu ve benzeri olaylar, şiddet ile medya ilişkisini gündeme taşıyıp tartışılmasına sebep olmaktadır. Bu sebeplerle gelişmiş ülkelerde, şiddetin medyadaki görünürlük düzeyine ilişkin olarak bazı sınırlandırmalar getirilmiştir (Kızmaz, 2006).

2.9.2. Öğretmenin Öğrenciye Uyguladığı Şiddet

Çocuklara karşı disiplin amaçlı fiziksel şiddet uygulaması, kabul gören bir uygulama olmuş, öğretmen ve okul yöneticileri tarafından binlerce yıldan beri kullanılmıştır (Hyman ve Perone, 1998; Akt: Bulut, 2008).

Fiziksel olarak dayak atmak İngilizce' de 'corporal punishment' olarak geçmekte dilimizde ise bedensel ceza terimi kullanılmaktadır (Bulut, 2008). Eğitimde bedensel ceza 'bir öğretmen veya başka bir eğitim görevlisi tarafında bir öğrencinin onaylanmayan bir hareketi yapmasından dolayı bedenine acı verilmesidir (Gümüş, Tümkaya, Dönmezer, 2004). Bu tanımın içerisine; öğrencilerin sınırlı bir mekâna kapatılması, uygun olmayacak bir şekilde sınıftan dışarı çıkarılması, öğrencileri fiziksel olarak durması zor pozisyonlarda uzunca bir süre tutma (ayakta tutma, tek ayaküstünde tutma), zararlı fiziksel egzersizler yaptırma, zorla uygun olmayan şeyleri yedirme (kâğıt gibi) ve zararlı çevresel etkilere maruz bırakma da girmektedir. Yine vurma, yüze tokat atma, poposuna vurma, boğazını sıkma, omuzdan tutup sallama, bir nesne ile dövme, vücudu zorlayıcı şekilde bir yere kapatma, elektrik şoku kullanma, fiziksel hareketleri devam ettirme ve büyük ve küçük abdesti tutturma gibi yöntemler fiziksel cezalar içerisinde yer almaktadır (SAM, 2003:385; Akt: Bulut, 2008). Görünen o ki, fiziksel şiddet geleneksel olarak

bilinenden daha geniş kapsamlı ve derin bir mevzudur. Fiziksel şiddette görünen etkiler, izler, yaralar olduğu gibi görünmeyen yan etkilerde vardır (Bulut, 2008).

Michael W. Apple Neoliberalizm ve Eğitim Politikaları üzerine Eleştirel Yazılar adlı kitabında Esenyurt' ta bir grup öğrenciyle yaptığı görüşmelerden bazıları şunlardır:

Evden neden kaçtınız? Bir sıkıntınız mı vardı?

Ben evde ve okulda dayak yediğim için kaçtım. Evdekilerde okuldaki öğretmenler de bizimle hiç konuşmadan direkt bizi dövüyorlar. Ben de neresi olsa daha iyidir dedim.

Görüşülen başka bir öğrenci:

Müdürü sevmiyoruz. Sene sonu zayıf olanlar öğretmenler kuruluna kalıyor. Bizim okulun müdürü öğrencilerden zayıf başına beş milyon alıyor. Vermeyince sınıfta bırakıyor. Bir keresinde beni odasına çağırdı tekme tokat dövdü, yere düştüm hala devam etti dövmeye. Müdür yardımcısını da sevmiyorum. Hortumla öğrencileri dövüyor. Dersimize giren hocalardan da Türkçeciyi ve fenciyi sevmiyorum. Bizi dövüp tartaklıyorlar, bize hakaret edip tehdit ediyorlar. Hem dersi de iyi anlatamıyorlar. Hep yazdırıyorlar. Ezberletmeye çalışıyorlar. Hiç kitap okutmuyorlar. Bir iki problem çözüp biz konuyu anlamadan bitiriyorlar. Ben öğretmenler dayak attığı için korktum ve okuldan kaçtım üç ay okula gitmedim.

Ben fenci hocayı sevmiyorum. Hem dayak atıyor hem de dersi de iyi anlatamıyor. Beden eğitimi hocası var adı Yakup onun yüzünde okulu bıraktım. Eşofmanlarımı giyerken derse geç kaldığım için kafama vurmuştu. Sonrasında bu dayaktan dolayı kafam şişti. Ben korkudan okula gidemedim okuldan kaçtım sürekli. Babam olayla ilgili okul müdürüyle konuşmaya gitti. Ama öğretmene bir şey olmadı babam da beni okuldan aldı. Ama seneye okula yeniden başlayacağım.

2.9.3. Öğrencinin Öğretmene Uyguladığı Şiddet

Öğrenci- öğretmen arasındaki şiddet:

- Yüksek not vermesi için öğretmeni zorlama, tehdit etme
- Öğretmenle alay etme, hakaret etme
- Öğretmene fiziksel şiddet uygulama

- Ortaöğretimde öğretmeni takip etme, taciz etme (Güneş, 2013).

Çeteleşme, güvenli okul oluşumun önde gelen temel engelleyici unsurlarındandır. Bazı problemlili öğrencilerin kendi aralarında oluşturdukları çete ve çete benzeri oluşumlar, okul ortamlarında şiddet terörünün yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Her hangi bir çeteye mensup olanlar özellikle öğrencilerden; haraç alma, öğrencilere uyuşturucu satma, öğretmenlere ve okul yöneticilerine saldırma, zorbalık yapma, bireyleri tehdit etme gibi davranışlar sergilemektedir.

2.9.4. Öğrencinin Öğrenciye Uyguladığı Şiddet

Öğrenci- öğrenci arasındaki şiddet:

- Çeteleşme yoluyla haraç alma, bazı öğrencileri baskı altına alma, sindirmeye çalışma, darp etme, kesici ve delici aletlerle yaralama
- Kız veya erkek arkadaşlarını diğer öğrencilerden korumaya dönük saldırganca davranışlar sergileme
- Cep telefonu kamerasıyla arkadaşlarının fotoğraflarını çekerek sosyal medya üzerinde haberleri olmaksızın onlar adına hesap açma ve bu fotoğrafları yayınlama
- Siyasi propaganda yapma, zorla para toplama
- Hakaret, iftira, küçük düşürücü tutumlar, alay etme, lakap takma
- Yalnız bırakma, psikolojik baskı altına alma
- Sözel ve fiziksel tacizde bulunma (Güneş, 2013).

Türkiye’ de şiddetin son zamanlarda eğitim gündeminde en başlarda yer almasının sebebi daha çok öğrenciden öğrenciye yönelik şiddettir. Öğrencilerin birbirlerine karşı saldırganlık ve şiddet dolu acımasızca davranışları hem okul ve eğitim güvenliğini tehdit etmekte hem de öğretmen ve velilerin endişelenmelerine neden olmaktadır (Çınar, 2007).

2.10. Okullarda Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2008’de öğrencilerin şiddet algılarıyla ilgi yaptığı çalışmada; ABD’deki çoğu eyalet, okullardaki şiddet hadiselerini önlemek için bazı özel projeler geliştirmiştir. Mesela Chicago’ da 120’ den fazla polis okullarla

ilgilenmektedir. Ayrıca bir grup gönüllü veli okullarda nöbetçilik yapmaktadır. Bu okullarda alınan tedbirler ise şu şekildedir:

1. Koridorlar ve yemekhanede 24 saat aktif güvenlik kameraları (Bu kameralar sayesinde çete kavgalarının sayısında önemli bir düşüş olmuştur.).
2. Dürüstlük, fedakârlık gibi değerlerin ve ulvi kavramların müzakere edildiği karakter eğitimi programları.
3. Akranlarla yapılan müzakereler (aynı yaşlardaki öğrenciler, aralarındaki ihtilafları diyalog kurarak gidermeye çalışmaktadır.).
4. Küçük problemleri büyümeden çözmek için hazırlanan “öğrenim merkezleri”.
5. Erkek öğrencilerin terbiyesi için erkek öğretmenler ve polis memurlarından oluşan özel kurs grupları (Muhtemelen kızlara nazaran şiddete daha çok eğilimde oldukları için).
6. Çocukların haysiyet sahibi olmaları, geçmişleri ve kültürleriyle iftihar etmeleri ve başkalarına saygılı olmaları için düzenlenen faaliyetler.
7. Çocukları disipline alıştırmak için alınan tedbirler (giyim, temizlik ve tertibe dikkat etmek vs.).
8. Bıçak ve tabanca gibi silahlara karşı metal detektörlerin kullanılması.

Okul müfredatı içinde yer alan, zorbalıkla nasıl baş edilebileceğine dair rehberlik ve danışma programları Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Kanada’ da okullardaki şiddet olaylarını azaltmada başarılı olmuştur.

Zahir(2006) okuldaki şiddetin veya öğrenciler tarafından gerçekleştirilen şiddet olaylarının engellenmesi çerçevesinde yapılması gerekenler olarak;

- Öğrencilerin okula olan bağlılıklarının arttırılması,
- Öğrenciler ile okul personeli veya öğretmenlerinin birlikte yürütecekleri sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi,
- Problemleri öğrencilerin ailelerine rehberlik hizmetinin verilmesi ve
- Medyanın, şiddet görüntüleri konusunda duyarlı bir yayıncılık anlayışı içerisinde hareket etmesi şeklinde belirtilebilir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) şiddeti önlemek için geliştirdiği önleme stratejisinden; bütüncül bir model niteliği taşıyan yaklaşım şu şekilde özetlenebilir:

1. Bireysel yaklaşımlar: Bu başlık altında belirtilen öneriler şunlardır:
 - erken çocukluk dönemini zenginleştirmeye yönelik programlar
 - antisosyal ve saldırganlığı azaltmaya yönelik sosyal programlar (kızgınlıkla başa çıkma, davranış değiştirme, sorun ve çatışmayı çözme becerilerini geliştirme, akranlarla pozitif ve arkadaşça ilişkileri geliştirme vb.)
 - terapatik programlar
 - iyileştirici programlar ve
 - diğer programlar (istenmeyen gebeliklerden korunma, doğum sonrası bakım vb.)
2. İlişkilere yönelik programları: Bu programlar doğrudan aile içerisindeki problemlere odaklanmaktadır.
 - aile eğitimi (aile ilişkilerini geliştirme ve çocuk yetiştirme tekniklerini geliştirmeye yönelik çalışmaları kapsar),
 - ev ziyaretleri programları (aile tabanlı bir yaklaşımdır),
 - danışmanlık programları (pozitif yapıda olan bir erişkinle sıcak ve destekleyici ilişkinin öğretilmesine yönelik programları içerir),
 - gözetleme programları (antisosyal davranış geliştirme riskine sahip olan bireylerin aile dışında izlenmesini sağlayan programlar)
 - aile terapi programları (aile üyeleri arasındaki iletişim ve ilişkiyi geliştirmeyi hedeflemeyen programlar).
3. Toplum tabanlı müdahaleler: Bunlar alkol kullanımı, okul dışı aktiviteler, çete şiddeti ve diğer stratejileri içeren programlardır.
4. Sosyal yaklaşımlar: Sosyal ve kültürel çevreyi değiştirmek, gençlere yönelik şiddetin önlenmesinde kullanılan bir stratejidir (Krug v.d. 2002; Akt: Zahir, 2006).

2.11. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında şiddet konusunda yapılan çalışmaların önemli bir kısmı, var olan durumu, şiddet algısı ve türlerini belirleme amaçlı betimsel

araştırmalardır. Diğer araştırmalar ise yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik yapı gibi değişkenler ile şiddet davranışı veya algısı arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir (Özen, 2006; Yurtal, Cenkseven, 2006; Pişkin, 2002'den Akt: Çayırdağ, 2006).

2.11.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Medan'nın (2014) "Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Şiddet Davranışlarında Ailenin, Öğretmenlerin ve Akran Gruplarının Rolü" araştırmasının bulgularına göre; ergenlerin öğretmenleri veya aile büyüklerini rol model olarak alması, gördüğü şiddeti başkalarına yön değiştirme mekanizması ile yansıtması şiddetin görünen sebebidir. Ekonomik durum, ruhsal çalkantı, aile ilgisizliği şiddeti arttıran faktörler olduğundan bahsetmiştir.

Doğan'ın (2014) "İlköğretim Öğrencilerinin Aile Bağları ve Ailede Şiddet Görme Durumun Benlik Saygısı Üzerine Etkisi" araştırmasının bulgularına göre; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre baba dayacağı yemekten daha çok korktuğu, aile içinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az şiddet gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve gelirleri arttıkça çocuklarına uyguladıkları şiddetin azaldığı gözlemlenmiştir.

Çokdolu'nun (2013) "Karakter Eğitimi Programının İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Çatışma Çözme ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi" araştırmasının bulgularına göre; Karakter Eğitimi Programının ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık ve çatışma çözme düzeylerini etkilediği görülmüştür. Öğrencilerin bir yandan saldırganlık düzeylerinde azalma gözlemlenirken, diğer yandan çatışma çözme düzeylerinde artış görülmüştür.

Akkaya'nın (2012) "İlköğretim Kurumlarında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algıları (Elazığ örneği)" araştırmasının bulgularına göre; olumlu şiddet algıları dikkate alındığında cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Erkek öğrencilerin şiddet algıları kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaşadığı yerleşim birimine göre, il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin, ilçede öğrenim göre öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Köse'nin (2012) "İlköğretim Öğrencilerinin İzledikleri Televizyon Programlarının Şiddete Başvurma Eğilimleri ile İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi" araştırmasının bulgularına göre; İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri üzerinde yapılan araştırma da öğrencilerin izledikleri şiddet içerikli dizilerin karakterlerini rol/model aldıkları ve bu da şiddet eğilimli davranışlara sebep olduğu gözlemlenmiştir. Radyo ve televizyonun hayatımıza girmesiyle iletişim araçlarının geniş toplum kesimlerindeki etkisinin arttığı tespit edilmiştir.

Sarkin'nın (2012) "Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin İletişim Becerileri ve Özgüven Düzeylerine Etkisi" araştırmasının bulgularına göre; aile içi şiddete maruz kalan çocukların özgüvenlerinin şiddete maruz kalmayan çocukların özgüvenlerine göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmada, çocuklara uygulanan şiddetin okul başarısını düşürdüğü görülmüştür.

Avcı'nın (2011) "Ebeveynler Arası Çatışma, Akran ve Medya Etkileri ile Ergenlerdeki Şiddet Davranışı Arasındaki İlişkiler: Şiddete Yönelik Tutumların Aracı Rolü" araştırmasının bulgularına göre; kız ve erkeklerde şiddetin farklılık göstermesinden dolayı model ayrı ayrı sınımlanmıştır. Erkek öğrencilerin medya ve akran etkileri ile fiziksel şiddet arasında şiddete yönelik kısmi aracılık rolüne sahipken, kızlarda bu duruma şiddete yönelik kısmi aracılık rolüne sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ergenlerin hayatında önemli yeri olan medya ve akranların ergenlerdeki şiddet davranışına katkısının, ergenlerin şiddete yönelik tutumlarını arttırdığı ve şiddet davranışını ortaya çıkardığı görülmüştür.

Alpanık'ın (2011) "Resmi İlköğretim Okullarında Şiddet Algısı ile Motivasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı araştırmasının bulgularına göre; okul içinde öğrencilerin şiddet algılarının okul yöneticilerine ve öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin I. kademe de öğrenim gören öğrencilere göre şiddet algılarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Şiddetin artmasıyla motivasyonun azaldığı gözlemlenmiştir.

Arpacı'nın (2011) "Kütahya İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Şiddet Algısı Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma" adlı araştırmasında öğrencilerin genel durumları değerlendirilip, öğrencilerin şiddet algılarının cinsiyet ve anne ile babanın eğitim

durumlarına göre değişimi ve arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; aile içinde şiddet gören annelerin, çocuklarına şiddet uyguladıkları görülmüştür.

Karaman'ın (2011) “İlköğretim Okullarında şiddetin Yaygınlığı: Okul İklimi, Okul Kültürü ve Fiziksel zellikler” adlı araştırmasının bulgularına göre; okuldaki şiddet algısı arttıca okul ikliminin destekleyici olarak algılanmasının azaldığı tespit edilmiştir. Kız ğrencilerin okul iklimini daha olumlu algıladığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin okul iklimi algılamalarında üst sınıflarda alt sınıflara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Kula'nın (2008) “Endüstri Meslek Lisesi ğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri ve Saldırganlık Durumları Arasındaki İlişisinin İncelenmesi” araştırmasının bulgularına göre; örnekleme grubunun umutsuzluk düzeylerinin arttıca saldırganlığında arttığını ve saldırganlık durumları 10. ve 11. sınıflarda incelendiğinde araştırmacı saldırganlığın 11. sınıfta daha yüksek olduğunu saptamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmayla ilgili alan yazın taranmış ve elde edilen veriler doğrultusunda araştırmanın kuramsal temelleri oluşturulmuştur. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. İlişkisel tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan birey, olay veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar,1994).

3.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinin, Esenyurt ilçesinde bulunan ortaöğretim öğrencilerinden oluşturmaktadır. Ortaöğretim okullarında öğrenim gördükleri okullar göre; Anadolu Lisesi, Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Liseleri olmak üzere dört kategoride toplanmaktadır. Örneklem ise Esenyurt ilçesinden 14 ortaöğretim okulundan rastgele (random) yönetimiyle seçilen 5 ortaöğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerdir. Bu öğrencilerden 430 kişiye ulaşılmış olup, 418 öğrencinin anketi araştırmaya dahil edilip,12 öğrencinin eksik ya da yanlış doldurulmasından dolayı araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.3. Araştırma Verilerinin Toplanması

Anketler araştırmacı tarafından çoğaltılarak rastgele(random) yoluyla seçilen sınıflarda uygulanmıştır. Uygulanan sınıflarda dağıtılan anketleri ad ve soyad yazmadan, samimi bir şekilde cevaplamaları istenmiştir. Okullardaki rehber öğretmenler ve araştırmacı eşliğinde öğrenciler anketleri doldurulup, araştırmacıya teslim etmişlerdir. Çalışma kapsamında hazırlanan ankette yer alan sorular örneklem grubundaki 430 kişiye yöneltilmiştir. Bu sorular, yani çalışmadaki değişkenler şu başlıklar altında toplanmıştır.

3.4. Veri Toplama Aracı

Öğrencilerin şiddete yönelik davranışlarını inceleyebilmek amacıyla 2 bölümden oluşan bilgi toplama formu hazırlanmıştır. I. bölümde cinsiyet, sınıf, öğrenim sürdürdüğü okul, ailedeki kişi sayısı, anne ve baba öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, izlediği program türü, izleme süresi, bilgisayar, bilgisayarın internete bağlı olma durumu ve ne amaçla kullanıldığına dair 11 alt başlıktan oluşan kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. II. bölümde ise 40 ifadeden oluşan anket çalışmasına yer verilmiştir. Anketteki ifadeleri 1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3=Kısmen, 4= Katılıyorum ve 5= Kesinlikle Katılıyorum (5’li Likert tipi) olacak şekilde kendilerine uygun olanını işaretlemeleri istenmiştir.

3.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Tukey Post Hoc testi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan lise öğrencilerinden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1.Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 1 Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	169	40,4
	Erkek	249	59,6
	Toplam	418	100
Öğrenim Gördüğü Sınıf	10.sınıf	181	43,3
	11.sınıf	237	56,7
	Toplam	418	100
Öğrenimini Sürdüğü Okul	Anadolu Lisesi	164	39,2
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	24,4
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	36,4
	Toplam	418	100
Ailesindeki Kişi Sayısı	3	30	7,2
	4	147	35,2
	5	110	26,3
	6 Ve üzeri	131	31,3
	Toplam	418	100
Annesinin Öğrenim Durumu	Okur-yazar Değil	52	12,4
	Okur-yazar	35	8,4
	İlkokul	255	61
	Lise	53	12,7
	Yüksekokul-üniversite	23	5,5
	Toplam	418	100
Babasının Öğrenim Durumu	Okur-yazar	37	8,9
	İlkokul	244	58,4
	Lise	103	24,6

	Yüksekokul-üniversite	34	8,1
	Toplam	418	100
Ailesinin Gelir Durumu	Asgari ücret	73	17,5
	500- 750 TL	19	4,5
	750-1000 TL	73	17,5
	1000 TL Ve üzeri	253	60,5
	Toplam	418	100
Günlük TV İzleme Süresi	1-2 Saat	201	48,1
	3-4 Saat	157	37,6
	5 Saat Ve üzeri	60	14,4
	Toplam	418	100
Evinde Kullandığı Bilgisayarın Bulunma Durumu	Evet	325	77,8
	Hayır	93	22,2
	Toplam	418	100
Kullandığı Bilgisayarın İnternet Bağlantısının Olma Durumu	Evet	271	64,8
	Hayır	147	35,2
	Toplam	418	100

Lise öğrencileri cinsiyet değişkenine göre 169'u (%40,4) kadın, 249'u (%59,6) erkek olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre 181'i (%43,3) 10.sınıf, 237'si (%56,7) 11.sınıf olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre 164'ü (%39,2) Anadolu Lisesi, 102'si (%24,4) Anadolu İmam Hatip Lisesi, 152'si (%36,4) Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri ailesindeki kişi sayısı değişkenine göre 30'u (%7,2) 3, 147'si (%35,2) 4, 110'u (%26,3) 5, 131'i (%31,3) 6 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri annesinin öğrenim durumu değişkenine göre 52'si (%12,4) okur-yazar değil, 35'i (%8,4) okur-yazar, 255'i (%61,0) ilkokul, 53'ü (%12,7) lise, 23'ü (%5,5) yüksekokul-üniversite olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri babasının öğrenim durumu değişkenine göre 37'si (%8,9) okur-yazar, 244'ü (%58,4) ilkokul, 103'ü (%24,6) lise, 34'ü (%8,1) yüksekokul-üniversite olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri ailesinin gelir durumu değişkenine göre 73'ü (%17,5) asgari ücret, 19'u (%4,5) 500- 750 TL, 73'ü (%17,5) 750-1000 TL, 253'ü (%60,5) 1000 TL ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri günlük tv izleme süresi değişkenine göre 201'i (%48,1) 1-2 saat, 157'si (%37,6) 3-4 saat, 60'ı (%14,4) 5 saat ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri evinde kullandığı bilgisayarın bulunma durumu değişkenine göre 325'i (%77,8) evet, 93'ü (%22,2) hayır olarak dağılmaktadır.

Lise öğrencileri kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre 271'i (%64,8) evet, 147'si (%35,2) hayır olarak dağılmaktadır.

4.2. Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin “Okullarda Şiddetin Nedenleri Ve Önlenmesi” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okullarda şiddetin nedenleri ve önlenmesi” ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2 Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin “Okullarda Şiddetin Nedenleri Ve Önlenmesi” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum		Ort	Ss
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%		
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	61	15	40	9,6	175	42	70	17	72	17	3,1	1,24
TV De ki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	58	14	72	17	134	32	84	20	70	17	3,1	1,26
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	105	25	70	17	128	31	65	16	50	12	2,7	1,32
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	72	17	63	15	109	26	74	18	100	24	3,2	1,4
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	76	18	96	23	106	25	69	17	71	17	2,9	1,34
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya	73	18	62	15	114	27	84	20	85	20	3,1	1,36

Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.												
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	43	10	33	7,9	84	20	102	24	156	37	3,7	1,32
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	45	11	49	12	99	24	105	25	120	29	3,5	1,31
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	49	12	56	13	110	26	98	23	105	25	3,4	1,31
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	59	14	79	19	113	27	86	21	81	19	3,1	1,31
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	60	14	69	17	135	32	76	18	78	19	3,1	1,29
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	44	11	41	9,8	88	21	89	21	156	37	3,7	1,34
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	42	10	32	7,7	77	18	116	28	151	36	3,7	1,3
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	46	11	34	8,1	88	21	106	25	144	34	3,6	1,32
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	43	10	46	11	143	34	86	21	100	24	3,4	1,25
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	45	11	66	16	157	38	70	17	80	19	3,2	1,22
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	50	12	49	12	90	22	90	22	139	33	3,5	1,37
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	42	10	67	16	148	35	85	20	76	18	3,2	1,21
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	108	26	110	26	103	25	58	14	39	9,3	2,6	1,27
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	121	29	106	25	101	24	46	11	44	11	2,5	1,3
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	51	12	52	12	105	25	112	27	98	23	3,4	1,3
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	41	9,8	36	8,6	64	15	97	23	180	43	3,8	1,33
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	50	12	23	5,5	62	15	86	21	197	47	3,9	1,38
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	43	10	65	16	105	25	79	19	126	30	3,4	1,33
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	85	20	73	18	103	25	66	16	91	22	3	1,42
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	49	12	61	15	128	31	80	19	100	24	3,3	1,3
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	46	11	49	12	127	30	83	20	113	27	3,4	1,3
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim	173	41	66	16	86	21	38	9,1	55	13	2,4	1,43

Sessiz Kalmak Olur.													
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiyi Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	68	16	75	18	105	25	65	16	105	25	3,2	1,4	
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	55	13	63	15	127	30	82	20	91	22	3,2	1,3	
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	106	25	84	20	100	24	61	15	67	16	2,8	1,4	
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	78	19	65	16	106	25	74	18	95	23	3,1	1,41	
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	124	30	74	18	119	29	58	14	43	10	2,6	1,32	
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	96	23	70	17	133	32	63	15	56	13	2,8	1,32	
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	108	26	78	19	88	21	83	20	61	15	2,8	1,4	
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	164	39	91	22	79	19	43	10	41	9,8	2,3	1,34	
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	55	13	40	9,6	86	21	66	16	171	41	3,6	1,43	
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	58	14	57	14	131	31	75	18	97	23	3,2	1,32	
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	45	11	47	11	104	25	85	20	137	33	3,5	1,33	
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	75	18	78	19	103	25	69	17	93	22	3,1	1,4	

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okullarda şiddetin nedenleri ve önlenmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.” ifadesine lise öğrencilerinin, %14,6'sı (n=61) kesinlikle katılmıyorum, %9,6'sı (n=40) katılmıyorum, %41,9'u (n=175) kısmen, %16,7'si (n=70) katılıyorum, %17,2'si (n=72) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “tv programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.” ifadesine orta ($3,120 \pm 1,235$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %13,9'u (n=58) kesinlikle katılmıyorum, %17,2'si (n=72) katılmıyorum, %32,1'i (n=134) kısmen, %20,1'i (n=84) katılıyorum, %16,7'si (n=70) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise

öğrencilerinin “tv deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine orta (3,090 ± 1,263) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %25,1'i (n=105) kesinlikle katılmıyorum, %16,7'si (n=70) katılmıyorum, %30,6'sı (n=128) kısmen, %15,6'sı (n=65) katılıyorum, %12,0'ı (n=50) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “tv de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.” ifadesine orta (2,720 ± 1,317) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %17,2'si (n=72) kesinlikle katılmıyorum, %15,1'i (n=63) katılmıyorum, %26,1'i (n=109) kısmen, %17,7'si (n=74) katılıyorum, %23,9'u (n=100) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.” ifadesine orta (3,160 ± 1,397) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %18,2'si (n=76) kesinlikle katılmıyorum, %23,0'ı (n=96) katılmıyorum, %25,4'ü (n=106) kısmen, %16,5'i (n=69) katılıyorum, %17,0'ı (n=71) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.” ifadesine orta (2,910 ± 1,341) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %17,5'i (n=73) kesinlikle katılmıyorum, %14,8'i (n=62) katılmıyorum, %27,3'ü (n=114) kısmen, %20,1'i (n=84) katılıyorum, %20,3'ü (n=85) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.” ifadesine orta (3,110 ± 1,361) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,3'ü (n=43) kesinlikle katılmıyorum, %7,9'u (n=33) katılmıyorum, %20,1'i (n=84)

kısmen, %24,4'ü (n=102) katılıyorum, %37,3'ü (n=156) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine yüksek (3,710 ± 1,317) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,8'i (n=45) kesinlikle katılmıyorum, %11,7'si (n=49) katılmıyorum, %23,7'si (n=99) kısmen, %25,1'i (n=105) katılıyorum, %28,7'si (n=120) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.” ifadesine yüksek (3,490 ± 1,307) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.” ifadesine lise öğrencilerinin, %11,7'si (n=49) kesinlikle katılmıyorum, %13,4'ü (n=56) katılmıyorum, %26,3'ü (n=110) kısmen, %23,4'ü (n=98) katılıyorum, %25,1'i (n=105) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.” ifadesine orta (3,370 ± 1,308) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %14,1'i (n=59) kesinlikle katılmıyorum, %18,9'u (n=79) katılmıyorum, %27,0'ı (n=113) kısmen, %20,6'sı (n=86) katılıyorum, %19,4'ü (n=81) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “tv deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.” ifadesine orta (3,120 ± 1,313) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %14,4'ü (n=60) kesinlikle katılmıyorum, %16,5'i (n=69) katılmıyorum, %32,3'ü (n=135) kısmen, %18,2'si (n=76) katılıyorum, %18,7'si (n=78) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine orta (3,100 ± 1,289) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,5'i (n=44) kesinlikle katılmıyorum, %9,8'i (n=41) katılmıyorum, %21,1'i (n=88) kısmen, %21,3'ü (n=89) katılıyorum, %37,3'ü (n=156) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “aile içinde yaşanan

şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine yüksek ($3,650 \pm 1,344$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,0'ı (n=42) kesinlikle katılmıyorum, %7,7'si (n=32) katılmıyorum, %18,4'ü (n=77) kısmen, %27,8'i (n=116) katılıyorum, %36,1'i (n=151) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.” ifadesine yüksek ($3,720 \pm 1,297$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %11,0'ı (n=46) kesinlikle katılmıyorum, %8,1'i (n=34) katılmıyorum, %21,1'i (n=88) kısmen, %25,4'ü (n=106) katılıyorum, %34,4'ü (n=144) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.” ifadesine yüksek ($3,640 \pm 1,321$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,3'ü (n=43) kesinlikle katılmıyorum, %11,0'ı (n=46) katılmıyorum, %34,2'si (n=143) kısmen, %20,6'sı (n=86) katılıyorum, %23,9'u (n=100) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine orta ($3,370 \pm 1,246$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,8'i (n=45) kesinlikle katılmıyorum, %15,8'i (n=66) katılmıyorum, %37,6'sı (n=157) kısmen, %16,7'si (n=70) katılıyorum, %19,1'i (n=80) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine orta ($3,180 \pm 1,222$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %12,0'ı (n=50) kesinlikle katılmıyorum, %11,7'si (n=49) katılmıyorum, %21,5'i (n=90) kısmen, %21,5'i (n=90) katılıyorum, %33,3'ü (n=139) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddet eğiliminin

nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.” ifadesine yüksek ($3,520 \pm 1,368$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,0'ı (n=42) kesinlikle katılmıyorum, %16,0'ı (n=67) katılmıyorum, %35,4'ü (n=148) kısmen, %20,3'ü (n=85) katılıyorum, %18,2'si (n=76) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “*şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine orta ($3,210 \pm 1,206$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %25,8'i (n=108) kesinlikle katılmıyorum, %26,3'ü (n=110) katılmıyorum, %24,6'sı (n=103) kısmen, %13,9'u (n=58) katılıyorum, %9,3'ü (n=39) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “*okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.*” ifadesine zayıf ($2,550 \pm 1,267$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %28,9'u (n=121) kesinlikle katılmıyorum, %25,4'ü (n=106) katılmıyorum, %24,2'si (n=101) kısmen, %11,0'ı (n=46) katılıyorum, %10,5'i (n=44) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “*okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.*” ifadesine zayıf ($2,490 \pm 1,298$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %12,2'si (n=51) kesinlikle katılmıyorum, %12,4'ü (n=52) katılmıyorum, %25,1'i (n=105) kısmen, %26,8'i (n=112) katılıyorum, %23,4'ü (n=98) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “*öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine orta ($3,370 \pm 1,299$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %9,8'i (n=41) kesinlikle katılmıyorum, %8,6'sı (n=36) katılmıyorum, %15,3'ü (n=64)

kısmen, %23,2'si (n=97) katılıyorum, %43,1'i (n=180) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine yüksek (3,810 ± 1,334) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %12,0'ı (n=50) kesinlikle katılmıyorum, %5,5'i (n=23) katılmıyorum, %14,8'i (n=62) kısmen, %20,6'sı (n=86) katılıyorum, %47,1'i (n=197) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine yüksek (3,850 ± 1,378) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,3'ü (n=43) kesinlikle katılmıyorum, %15,6'sı (n=65) katılmıyorum, %25,1'i (n=105) kısmen, %18,9'u (n=79) katılıyorum, %30,1'i (n=126) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine yüksek (3,430 ± 1,334) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %20,3'ü (n=85) kesinlikle katılmıyorum, %17,5'i (n=73) katılmıyorum, %24,6'sı (n=103) kısmen, %15,8'i (n=66) katılıyorum, %21,8'i (n=91) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine orta (3,010 ± 1,422) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine lise öğrencilerinin, %11,7'si (n=49) kesinlikle katılmıyorum, %14,6'sı (n=61) katılmıyorum, %30,6'sı (n=128) kısmen, %19,1'i (n=80) katılıyorum, %23,9'u (n=100) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren

davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine orta ($3,290 \pm 1,297$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine lise öğrencilerinin, %11,0’ı ($n=46$) kesinlikle katılmıyorum, %11,7’si ($n=49$) katılmıyorum, %30,4’ü ($n=127$) kısmen, %19,9’u ($n=83$) katılıyorum, %27,0’ı ($n=113$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine yüksek ($3,400 \pm 1,296$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine lise öğrencilerinin, %41,4’ü ($n=173$) kesinlikle katılmıyorum, %15,8’i ($n=66$) katılmıyorum, %20,6’sı ($n=86$) kısmen, %9,1’i ($n=38$) katılıyorum, %13,2’si ($n=55$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine zayıf ($2,370 \pm 1,427$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.” ifadesine lise öğrencilerinin, %16,3’ü ($n=68$) kesinlikle katılmıyorum, %17,9’u ($n=75$) katılmıyorum, %25,1’i ($n=105$) kısmen, %15,6’sı ($n=65$) katılıyorum, %25,1’i ($n=105$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.” ifadesine orta ($3,150 \pm 1,404$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.” ifadesine lise öğrencilerinin, %13,2’si ($n=55$) kesinlikle katılmıyorum, %15,1’i ($n=63$) katılmıyorum, %30,4’ü ($n=127$) kısmen, %19,6’sı ($n=82$) katılıyorum, %21,8’i ($n=91$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.” ifadesine orta ($3,220 \pm 1,304$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine lise öğrencilerinin, %25,4’ü ($n=106$) kesinlikle katılmıyorum, %20,1’i ($n=84$) katılmıyorum, %23,9’u ($n=100$) kısmen, %14,6’sı ($n=61$) katılıyorum, %16,0’ı

(n=67) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine orta ($2,760 \pm 1,396$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.” ifadesine lise öğrencilerinin, %18,7'si (n=78) kesinlikle katılmıyorum, %15,6'sı (n=65) katılmıyorum, %25,4'ü (n=106) kısmen, %17,7'si (n=74) katılıyorum, %22,7'si (n=95) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.” ifadesine orta ($3,100 \pm 1,408$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.” ifadesine lise öğrencilerinin, %29,7'si (n=124) kesinlikle katılmıyorum, %17,7'si (n=74) katılmıyorum, %28,5'i (n=119) kısmen, %13,9'u (n=58) katılıyorum, %10,3'ü (n=43) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.” ifadesine zayıf ($2,570 \pm 1,318$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %23,0'ı (n=96) kesinlikle katılmıyorum, %16,7'si (n=70) katılmıyorum, %31,8'i (n=133) kısmen, %15,1'i (n=63) katılıyorum, %13,4'ü (n=56) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.” ifadesine orta ($2,790 \pm 1,317$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.” ifadesine lise öğrencilerinin, %25,8'i (n=108) kesinlikle katılmıyorum, %18,7'si (n=78) katılmıyorum, %21,1'i (n=88) kısmen, %19,9'u (n=83) katılıyorum, %14,6'sı (n=61) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.” ifadesine orta ($2,790 \pm 1,401$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine lise öğrencilerinin, %39,2'si (n=164)

kesinlikle katılmıyorum, %21,8'i (n=91) katılmıyorum, %18,9'u (n=79) kısmen, %10,3'ü (n=43) katılıyorum, %9,8'i (n=41) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine zayıf ($2,300 \pm 1,339$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %13,2'si (n=55) kesinlikle katılmıyorum, %9,6'sı (n=40) katılmıyorum, %20,6'sı (n=86) kısmen, %15,8'i (n=66) katılıyorum, %40,9'u (n=171) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ifadesine yüksek ($3,620 \pm 1,428$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %13,9'u (n=58) kesinlikle katılmıyorum, %13,6'sı (n=57) katılmıyorum, %31,3'ü (n=131) kısmen, %17,9'u (n=75) katılıyorum, %23,2'si (n=97) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ifadesine orta ($3,230 \pm 1,323$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %10,8'i (n=45) kesinlikle katılmıyorum, %11,2'si (n=47) katılmıyorum, %24,9'u (n=104) kısmen, %20,3'ü (n=85) katılıyorum, %32,8'i (n=137) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine yüksek ($3,530 \pm 1,334$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.*” ifadesine lise öğrencilerinin, %17,9'u (n=75) kesinlikle katılmıyorum, %18,7'si (n=78) katılmıyorum, %24,6'sı (n=103) kısmen, %16,5'i (n=69) katılıyorum, %22,2'si (n=93) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Lise öğrencilerinin “okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadesine orta ($3,060 \pm 1,400$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4.3. Ölçek İfadelerine Verilen Cevapların Ortalamasının Demografik Özellikleri İle İlgili Bulgular

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek İfadelerinin Alt Boyutlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	P
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Kadın	169	3,38	1,154	3,517	0
	Erkek	249	2,95	1,26		
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Kadın	169	3,39	1,211	4,138	0
	Erkek	249	2,88	1,258		
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Kadın	169	2,3	1,242	-	0
	Erkek	249	3,02	1,289		
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Kadın	169	3,6	1,333	5,45	0
	Erkek	249	2,86	1,364		
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Kadın	169	3,05	1,29	1,71	0,088
	Erkek	249	2,82	1,369		
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Kadın	169	3,42	1,326	3,901	0
	Erkek	249	2,9	1,348		
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Kadın	169	4,09	1,159	5,042	0
	Erkek	249	3,45	1,355		
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Kadın	169	3,8	1,158	4,014	0
	Erkek	249	3,29	1,363		
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Kadın	169	3,63	1,213	3,454	0,001
	Erkek	249	3,19	1,341		
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Kadın	169	3,33	1,331	2,706	0,007
	Erkek	249	2,98	1,284		
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Kadın	169	3,25	1,257	1,91	0,057
	Erkek	249	3	1,303		
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Kadın	169	4,15	1,118	6,623	0
	Erkek	249	3,31	1,378		
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Kadın	169	4,15	1,095	5,731	0
	Erkek	249	3,43	1,346		
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Kadın	169	4,07	1,142	5,681	0
	Erkek	249	3,35	1,357		
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Kadın	169	3,5	1,196	1,743	0,082
	Erkek	249	3,28	1,274		
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Kadın	169	3,26	1,245	1,149	0,251
	Erkek	249	3,12	1,205		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Kadın	169	3,73	1,227	2,601	0,008
	Erkek	249	3,38	1,441		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal	Kadın	169	3,3	1,137	1,26	0,208

Yaşantıdır.	Erkek	249	3,14	1,249		
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Kadın	169	2,31	1,129	-	0,001
	Erkek	249	2,71	1,331	3,195	
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Kadın	169	2,21	1,161	-	0
	Erkek	249	2,67	1,354	3,621	
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Kadın	169	3,6	1,287	3,081	0,002
	Erkek	249	3,21	1,284		
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Kadın	169	4,11	1,145	3,79	0
	Erkek	249	3,61	1,416		
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Kadın	169	4,16	1,202	3,796	0
	Erkek	249	3,65	1,452		
Okul İçinde Arkadaşlarımla Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Kadın	169	3,57	1,285	1,814	0,07
	Erkek	249	3,33	1,361		
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Kadın	169	3,07	1,468	0,629	0,53
	Erkek	249	2,98	1,391		
Okul İçinde Arkadaşlarımla Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Kadın	169	3,5	1,305	2,794	0,005
	Erkek	249	3,14	1,274		
Okul İçinde Arkadaşlarımla Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Kadın	169	3,56	1,281	2,013	0,045
	Erkek	249	3,3	1,298		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Kadın	169	2,25	1,451	-	0,157
	Erkek	249	2,45	1,408	1,417	
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Kadın	169	2,95	1,368	-	0,013
	Erkek	249	3,29	1,414	2,491	
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Kadın	169	3,66	1,243	5,983	0
	Erkek	249	2,92	1,259		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Kadın	169	3,15	1,367	4,902	0
	Erkek	249	2,49	1,353		
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Kadın	169	3,14	1,388	0,397	0,692
	Erkek	249	3,08	1,423		
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Kadın	169	2,53	1,314	-	0,595
	Erkek	249	2,6	1,322	0,531	
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Kadın	169	2,69	1,263	-	0,203
	Erkek	249	2,86	1,35	1,275	
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Kadın	169	2,85	1,402	0,71	0,478
	Erkek	249	2,75	1,401		
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Ögelere Yer Verilmektedir.	Kadın	169	2,21	1,35	-	0,293
	Erkek	249	2,35	1,33	1,052	
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Kadın	169	3,7	1,462	1,025	0,306
	Erkek	249	3,56	1,405		
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Kadın	169	3,32	1,302	1,144	0,253
	Erkek	249	3,17	1,336		
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Kadın	169	3,79	1,253	3,346	0,001
	Erkek	249	3,35	1,36		

Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	Kadın	169	3,11	1,38	0,504	0,615
	Erkek	249	3,04	1,415		

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.517$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,380$), erkek lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,950$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=4.138$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,390$), erkek lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,880$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-5.689$; $p=0.000<0,05$). Erkek lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,020$), kız lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,300$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=5.450$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,600$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,860$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.901$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,420$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,900$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=5.042$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,090$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,450$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=4.014$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.*”

ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,800$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,290$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3.454$; $p=0.001<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,630$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,190$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.706$; $p=0.007<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,330$), erkek lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,980$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=6.623$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,150$), erkek lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,310$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi

sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=5.731$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,150$), erkek lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,430$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=5.681$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,070$), erkek lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,350$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.601$; $p=0.008<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,730$), erkek lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,380$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.195$; $p=0.001<0,05$). Erkek lise öğrencilerinin “*Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=2,710$), kız lise

öğrencilerinin “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,310$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.621$; $p=0.000<0,05$). Erkek lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=2,670$), kız lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,210$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.081$; $p=0.002<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,600$), erkek lise öğrencilerinin “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,210$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.790$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,110$), erkek lise öğrencilerinin “Alay

etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,610$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3.796$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,160$), erkek lise öğrencilerinin “*Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,650$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.794$; $p=0.005<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,500$), erkek lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,140$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.013$; $p=0.045<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine*

uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,560$), erkek lise öğrencilerinin *“Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,300$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.491$; $p=0.013<0,05$). Erkek lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,290$), kız lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,950$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=5.983$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,660$), erkek lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,920$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=4.902$; $p=0.000<0,05$). Kız lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.*”

ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,150$), erkek lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,490$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3.346$; $p=0.001<0,05$). Kız lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,790$), erkek lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,350$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Ölçek İfadelerinin Alt Boyutlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	\bar{x}	Ss	t	p
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	10.sınıf	181	2,98	1,062	-	0,035
	11.sınıf	237	3,23	1,344	2,048	
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	3,01	1,181	-	0,248
	11.sınıf	237	3,15	1,321	1,141	
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgin Var.	10.sınıf	181	2,73	1,251	0,06	0,952
	11.sınıf	237	2,72	1,368		
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	10.sınıf	181	3,18	1,372	0,281	0,779
	11.sınıf	237	3,14	1,419		
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	10.sınıf	181	3,04	1,356	1,699	0,09
	11.sınıf	237	2,81	1,324		
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	10.sınıf	181	3,01	1,276	-	0,164
	11.sınıf	237	3,19	1,421	1,373	
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	10.sınıf	181	3,64	1,342	-	0,34
	11.sınıf	237	3,76	1,297	0,955	
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	10.sınıf	181	3,44	1,283	-0,77	0,442
	11.sınıf	237	3,54	1,326		
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	10.sınıf	181	3,24	1,297	-	0,074
	11.sınıf	237	3,47	1,31	1,792	
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	10.sınıf	181	2,98	1,265	-	0,049
	11.sınıf	237	3,23	1,341	1,968	
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	10.sınıf	181	2,96	1,224	-	0,039
	11.sınıf	237	3,22	1,328	2,047	
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	3,54	1,314	-	0,127
	11.sınıf	237	3,74	1,362	1,529	
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	10.sınıf	181	3,61	1,289	-	0,114
	11.sınıf	237	3,81	1,299	1,583	
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	10.sınıf	181	3,49	1,377	-	0,043
	11.sınıf	237	3,76	1,269	2,028	
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	10.sınıf	181	3,27	1,268	-	0,139
	11.sınıf	237	3,45	1,226	1,483	
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	10.sınıf	181	3,19	1,212	0,239	0,812
	11.sınıf	237	3,16	1,233		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	10.sınıf	181	3,39	1,42	-	0,073
	11.sınıf	237	3,63	1,32	1,797	
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	10.sınıf	181	3,18	1,16	-	0,669
	11.sınıf	237	3,23	1,241	0,428	
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	10.sınıf	181	2,6	1,25	0,8	0,424
	11.sınıf	237	2,5	1,281		

Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	10.sınıf	181	2,63	1,257	1,959	0,051
	11.sınıf	237	2,38	1,321		
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	3,24	1,271	-	0,072
	11.sınıf	237	3,47	1,313		
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	3,7	1,399	-	0,124
	11.sınıf	237	3,9	1,278		
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	3,76	1,44	-1,26	0,208
	11.sınıf	237	3,93	1,327		
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	10.sınıf	181	3,31	1,385	-	0,121
	11.sınıf	237	3,52	1,291		
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	10.sınıf	181	2,87	1,418	-	0,081
	11.sınıf	237	3,12	1,418		
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	10.sınıf	181	3,11	1,312	-2,48	0,014
	11.sınıf	237	3,43	1,272		
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	10.sınıf	181	3,23	1,321	-	0,019
	11.sınıf	237	3,53	1,264		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	10.sınıf	181	2,33	1,342	-	0,64
	11.sınıf	237	2,4	1,491		
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	10.sınıf	181	3,24	1,335	1,075	0,283
	11.sınıf	237	3,09	1,454		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	10.sınıf	181	3,13	1,284	-	0,244
	11.sınıf	237	3,28	1,318		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	10.sınıf	181	2,63	1,338	-	0,1
	11.sınıf	237	2,86	1,434		
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	10.sınıf	181	3,23	1,317	1,643	0,101
	11.sınıf	237	3	1,469		
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	10.sınıf	181	2,57	1,189	-	0,944
	11.sınıf	237	2,58	1,411		
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	10.sınıf	181	2,79	1,247	-	0,98
	11.sınıf	237	2,79	1,37		
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	10.sınıf	181	2,83	1,39	0,531	0,596
	11.sınıf	237	2,76	1,411		
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	10.sınıf	181	2,21	1,265	-	0,242
	11.sınıf	237	2,36	1,391		
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	10.sınıf	181	3,64	1,382	0,227	0,821
	11.sınıf	237	3,6	1,465		
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	10.sınıf	181	3,22	1,318	-	0,848
	11.sınıf	237	3,24	1,33		
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	10.sınıf	181	3,49	1,389	-	0,548
	11.sınıf	237	3,57	1,292		
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	10.sınıf	181	2,97	1,422	-	0,213
	11.sınıf	237	3,14	1,381		

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.048$; $p=0.035<0,05$). 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,230$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,980$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-1.968$; $p=0.049<0,05$). 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,230$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,980$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.047$; $p=0.039<0,05$). 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,220$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=2,960$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre

anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.028$; $p=0.043<0,05$). 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,760$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,490$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.480$; $p=0.014<0,05$). 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,430$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,110$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.354$; $p=0.019<0,05$). 11. sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,530$), 10.sınıfta öğrenim gören lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,230$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.”, “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere

şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0,05).

Tablo 5. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Okul Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Öğrenimini Sürdüğü Okul	N	\bar{X}	Ss	F	P	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Anadolu Lisesi	164	3,18	1,198	2,58	0,077	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,29	1,223			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,95	1,268			
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,18	1,189	5,403	0,005	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,31	1,227			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,83	1,326			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Anadolu Lisesi	164	2,73	1,23	2,071	0,127	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,52	1,362			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,86	1,367			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Anadolu Lisesi	164	3,12	1,363	2,516	0,082	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,42	1,445			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,03	1,388			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Anadolu Lisesi	164	2,87	1,336	3,526	0,03	2 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,21	1,337			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,76	1,326			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Anadolu Lisesi	164	3,21	1,286	5,006	0,007	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,34	1,339			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,84	1,419			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,9	1,249	5,627	0,004	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,8	1,313			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,43	1,35			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,7	1,235	6,404	0,002	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,61	1,244			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,2	1,376			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,36	1,352	1,368	0,256	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,54	1,264			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,26	1,285			
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Anadolu Lisesi	164	3,09	1,267	0,6	0,549	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,25	1,396			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,07	1,308			
Ülkemizde Nüfus	Anadolu Lisesi	164	3,21	1,267	3,372	0,035	1 > 3

Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,25	1,285			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,89	1,295			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,75	1,322	6,182	0,002	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,92	1,216			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,36	1,403			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Anadolu Lisesi	164	3,85	1,29	3,346	0,036	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,84	1,272			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,51	1,302			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Anadolu Lisesi	164	3,75	1,25	5,78	0,003	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,88	1,292			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,36	1,374			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,27	1,224	4,754	0,009	2 > 1
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,7	1,233			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,26	1,247			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,19	1,191	0,261	0,771	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,24	1,252			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,12	1,241			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Anadolu Lisesi	164	3,49	1,377	2,733	0,066	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,78	1,216			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,38	1,437			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Anadolu Lisesi	164	3,18	1,279	3,764	0,024	2 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,47	1,078			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,05	1,184			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Anadolu Lisesi	164	2,49	1,28	0,546	0,58	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,66	1,215			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,53	1,292			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	2,51	1,363	0,55	0,577	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,37	1,193			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,54	1,296			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,51	1,246	3,243	0,04	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,45	1,199			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,16	1,396			
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,79	1,36	6,045	0,003	2 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	4,18	1,121			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,59	1,392			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	3,91	1,305	6,429	0,002	2 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	4,19	1,158			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,57	1,534			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Anadolu Lisesi	164	3,22	1,297	4,241	0,015	2 > 1
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,7	1,303			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,48	1,366			
Okul Bahçesi Ve Okul	Anadolu Lisesi	164	2,94	1,382	3,581	0,029	3 > 2

İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,78	1,412			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,24	1,447			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Anadolu Lisesi	164	3,12	1,276	3,45	0,033	2 > 1
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,55	1,149			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,3	1,39			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Anadolu Lisesi	164	3,13	1,294	7,641	0,001	2 > 1
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,75	1,206			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,45	1,301			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Anadolu Lisesi	164	2,24	1,414	2,631	0,073	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,26	1,4			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,58	1,444			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Anadolu Lisesi	164	3,14	1,356	0,02	0,98	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,15	1,472			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,17	1,418			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Anadolu Lisesi	164	3,31	1,299	2,434	0,089	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,34	1,165			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,03	1,383			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Anadolu Lisesi	164	3	1,388	4,189	0,016	1 > 2
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,56	1,39			1 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,63	1,38			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,13	1,386	1,654	0,193	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,27	1,443			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,95	1,402			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Anadolu Lisesi	164	2,63	1,316	0,455	0,635	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,61	1,291			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,49	1,342			
Okulda Şiddet Olaylarına Karşınlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Anadolu Lisesi	164	2,93	1,323	1,546	0,214	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,75	1,238			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,67	1,356			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Anadolu Lisesi	164	2,98	1,408	4,813	0,009	1 > 3
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,88	1,43			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,51	1,337			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Ögelere Yer Verilmektedir.	Anadolu Lisesi	164	2,57	1,428	8,538	0	1 > 2
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	1,88	1,12			3 > 2
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	2,28	1,309			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,8	1,383	2,787	0,063	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,6	1,524			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,43	1,393			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Anadolu Lisesi	164	3,27	1,316	1,048	0,352	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,34	1,263			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,11	1,369			
Şiddete Maruz Kalmış	Anadolu Lisesi	164	3,66	1,274	5,227	0,006	1 > 3

Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	3,73	1,283			2 > 3
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,26	1,393			
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	Anadolu Lisesi	164	2,97	1,429	3,683	0,026	3 > 2
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	102	2,86	1,365			
	Anadolu Teknik Ve Meslek Liseleri	152	3,3	1,367			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,403$; $p=0,005<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,180 \pm 1,189$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,830 \pm 1,326$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,310 \pm 1,227$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,830 \pm 1,326$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,526$; $p=0,030<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.*”

ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,210 \pm 1,337$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,760 \pm 1,326$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,006$; $p=0,007 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,210 \pm 1,286$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,840 \pm 1,419$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,340 \pm 1,339$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,840 \pm 1,419$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,627$; $p=0,004 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti*

önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,900 ± 1,249), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,430 ± 1,350) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=6,404; p=0,002<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,700 ± 1,235), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,200 ± 1,376) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,610 ± 1,244), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,200 ± 1,376) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=3,372; p=0,035<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,210 ± 1,267), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,890 ± 1,295) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul

Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,250 \pm 1,285$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,890 \pm 1,295$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,182$; $p=0,002 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,750 \pm 1,322$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,360 \pm 1,403$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,920 \pm 1,216$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,360 \pm 1,403$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,346$; $p=0,036 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,850 \pm 1,290$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik

ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,510 \pm 1,302$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,840 \pm 1,272$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,510 \pm 1,302$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,780$; $p=0,003 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,750 \pm 1,250$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,360 \pm 1,374$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,880 \pm 1,292$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,360 \pm 1,374$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,754$; $p=0,009<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,700 \pm 1,233$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,270 \pm 1,224$) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,700 \pm 1,233$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,260 \pm 1,247$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,764$; $p=0,024<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,470 \pm 1,078$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,050 \pm 1,184$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,243$; $p=0,040<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek

amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,510 \pm 1,246$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,160 \pm 1,396$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,045$; $p=0,003 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,180 \pm 1,121$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,590 \pm 1,392$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,429$; $p=0,002 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,190 \pm 1,158$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin

“Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,570 \pm 1,534$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,241$; $p=0,015 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,700 \pm 1,303$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,220 \pm 1,297$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,581$; $p=0,029 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,240 \pm 1,447$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,780 \pm 1,412$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine

verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=3,450$; $p=0,033<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,550 \pm 1,149$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,120 \pm 1,276$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=7,641$; $p=0,001<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,750 \pm 1,206$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,130 \pm 1,294$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=4,189$; $p=0,016<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet

uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,000 ± 1,388), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,560 ± 1,390) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,000 ± 1,388), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,630 ± 1,380) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=4,813; p=0,009<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (2,980 ± 1,408), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin *“Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,510 ± 1,337) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=8,538; p=0,000<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin *“Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması (2,570 ± 1,428),

öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (1,880 ± 1,120) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (2,280 ± 1,309), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (1,880 ± 1,120) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=5,227; p=0,006<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,660 ± 1,274), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,260 ± 1,393) yüksek bulunmuştur. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,730 ± 1,283), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,260 ± 1,393) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,683$; $p=0,026<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,300 \pm 1,367$), öğrenimini sürdürdüğü okul Anadolu İmam Hatip Lisesi olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,860 \pm 1,365$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”, “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilğim var.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ve “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının öğrenimini sürdürdüğü okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü

varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Ailedeki Kişi Sayısı Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Kişi Sayısı	N	\bar{x}	Ss	F	P	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	3	30	3,100	1,155	0,041	0,989	
	4	147	3,120	1,152			
	5	110	3,100	1,180			
	6 Ve üzeri	131	3,150	1,389			
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	3	30	3,100	1,322	0,361	0,781	
	4	147	3,000	1,141			
	5	110	3,130	1,279			
	6 Ve üzeri	131	3,150	1,371			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	3	30	2,900	1,155	0,525	0,666	
	4	147	2,750	1,281			
	5	110	2,770	1,339			
	6 Ve üzeri	131	2,620	1,378			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	3	30	2,900	1,348	0,615	0,606	
	4	147	3,160	1,365			
	5	110	3,110	1,357			
	6 Ve üzeri	131	3,260	1,481			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	3	30	2,830	1,315	0,333	0,802	
	4	147	2,870	1,341			
	5	110	2,870	1,279			
	6 Ve üzeri	131	3,010	1,406			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	3	30	3,030	1,377	0,038	0,990	
	4	147	3,110	1,250			
	5	110	3,130	1,408			
	6 Ve üzeri	131	3,110	1,450			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	3	30	3,400	1,329	0,998	0,394	
	4	147	3,710	1,345			
	5	110	3,640	1,276			
	6 Ve üzeri	131	3,820	1,315			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	3	30	3,270	1,311	1,088	0,354	
	4	147	3,520	1,331			
	5	110	3,360	1,276			
	6 Ve üzeri	131	3,620	1,304			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	3	30	3,170	1,177	0,767	0,513	
	4	147	3,480	1,279			
	5	110	3,270	1,333			
	6 Ve üzeri	131	3,370	1,349			
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet	3	30	3,000	1,287	0,756	0,519	
	4	147	3,190	1,273			

Arasında Bağlantı Vardır.	5	110	2,980	1,285			
	6 Ve üzeri	131	3,190	1,387			
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	3	30	2,670	1,295	3,738	0,011	2 > 1 2 > 3
	4	147	3,350	1,186			
	5	110	2,920	1,415			
	6 Ve üzeri	131	3,080	1,247			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	3	30	3,530	1,502	0,165	0,920	
	4	147	3,700	1,279			
	5	110	3,620	1,354			
	6 Ve üzeri	131	3,650	1,381			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	3	30	3,830	1,147	0,877	0,453	
	4	147	3,840	1,220			
	5	110	3,620	1,285			
	6 Ve üzeri	131	3,650	1,419			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	3	30	3,570	1,104	0,222	0,881	
	4	147	3,610	1,290			
	5	110	3,610	1,415			
	6 Ve üzeri	131	3,720	1,332			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	3	30	3,300	1,236	1,303	0,273	
	4	147	3,340	1,191			
	5	110	3,230	1,217			
	6 Ve üzeri	131	3,530	1,326			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	3	30	3,000	0,983	2,229	0,084	
	4	147	3,160	1,098			
	5	110	3,000	1,299			
	6 Ve üzeri	131	3,380	1,315			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	3	30	3,400	1,221	0,459	0,711	
	4	147	3,590	1,302			
	5	110	3,420	1,499			
	6 Ve üzeri	131	3,560	1,365			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	3	30	3,330	1,028	0,835	0,475	
	4	147	3,210	1,172			
	5	110	3,060	1,214			
	6 Ve üzeri	131	3,290	1,274			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	3	30	2,670	1,184	0,118	0,949	
	4	147	2,530	1,262			
	5	110	2,520	1,304			
	6 Ve üzeri	131	2,560	1,272			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	3	30	2,700	1,236	0,395	0,756	
	4	147	2,490	1,279			
	5	110	2,510	1,305			
	6 Ve üzeri	131	2,420	1,336			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	3	30	3,300	1,179	0,101	0,960	
	4	147	3,410	1,270			
	5	110	3,370	1,333			
	6 Ve üzeri	131	3,340	1,339			

Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	3	30	3,630	1,497	0,216	0,885	
	4	147	3,810	1,235			
	5	110	3,850	1,374			
	6 Ve üzeri	131	3,820	1,380			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	3	30	3,500	1,480	1,592	0,191	
	4	147	3,990	1,298			
	5	110	3,710	1,480			
	6 Ve üzeri	131	3,910	1,344			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	3	30	3,130	1,224	0,776	0,508	
	4	147	3,480	1,273			
	5	110	3,360	1,373			
	6 Ve üzeri	131	3,500	1,394			
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	3	30	3,270	1,230	1,023	0,382	
	4	147	3,120	1,409			
	5	110	2,890	1,467			
	6 Ve üzeri	131	2,930	1,437			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	3	30	3,070	1,311	1,170	0,321	
	4	147	3,260	1,272			
	5	110	3,200	1,269			
	6 Ve üzeri	131	3,450	1,343			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	3	30	3,100	1,269	3,918	0,009	4 > 2
	4	147	3,210	1,267			
	5	110	3,390	1,321			
	6 Ve üzeri	131	3,690	1,270			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	3	30	2,100	1,242	3,796	0,010	4 > 2
	4	147	2,130	1,361			
	5	110	2,400	1,460			
	6 Ve üzeri	131	2,670	1,465			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	3	30	3,330	1,184	0,274	0,844	
	4	147	3,110	1,366			
	5	110	3,200	1,458			
	6 Ve üzeri	131	3,120	1,457			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	3	30	2,930	1,112	0,760	0,517	
	4	147	3,270	1,253			
	5	110	3,290	1,350			
	6 Ve üzeri	131	3,160	1,363			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	3	30	2,700	1,535	0,487	0,692	
	4	147	2,840	1,418			
	5	110	2,790	1,382			
	6 Ve üzeri	131	2,650	1,358			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	3	30	2,970	1,450	0,899	0,442	
	4	147	2,980	1,387			
	5	110	3,250	1,409			
	6 Ve üzeri	131	3,150	1,422			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem	3	30	2,730	1,311	0,843	0,471	
	4	147	2,630	1,273			
	5	110	2,640	1,339			

Alıyor.	6 Ve üzeri	131	2,430	1,353			
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	3	30	2,870	1,358	0,420	0,739	
	4	147	2,750	1,198			
	5	110	2,720	1,328			
	6 Ve üzeri	131	2,890	1,429			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	3	30	2,700	1,368	0,781	0,505	
	4	147	2,840	1,348			
	5	110	2,900	1,452			
	6 Ve üzeri	131	2,650	1,425			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	3	30	2,200	1,400	0,457	0,712	
	4	147	2,370	1,283			
	5	110	2,190	1,303			
	6 Ve üzeri	131	2,320	1,421			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	3	30	3,770	1,431	0,997	0,394	
	4	147	3,760	1,296			
	5	110	3,540	1,425			
	6 Ve üzeri	131	3,500	1,566			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	3	30	3,130	1,074	0,163	0,921	
	4	147	3,290	1,287			
	5	110	3,210	1,328			
	6 Ve üzeri	131	3,210	1,418			
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	3	30	3,130	1,252	1,257	0,289	
	4	147	3,620	1,246			
	5	110	3,460	1,386			
	6 Ve üzeri	131	3,580	1,398			
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	3	30	3,000	1,339	0,614	0,606	
	4	147	2,980	1,421			
	5	110	3,040	1,394			
	6 Ve üzeri	131	3,200	1,400			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının ailesindeki kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,738$; $p=0,011<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,350 \pm 1,186$), ailesindeki kişi sayısı 3 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,670 \pm 1,295$) yüksek bulunmuştur. Ailesindeki kişi

sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,350 ± 1,186), ailesindeki kişi sayısı 5 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,920 ± 1,415) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının ailesindeki kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=3,918; p=0,009<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Ailesindeki kişi sayısı 6 ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,690 ± 1,270), ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (3,210 ± 1,267) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının ailesindeki kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur(F=3,796; p=0,010<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Ailesindeki kişi sayısı 6 ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (2,670 ± 1,465),ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,130 ± 1,361) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”, “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması

şiddeti arttırmaktadır.”, “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”,

“Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının ailesindeki kişi sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Annesinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Öğrenim Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	p	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Okur-yazar Değil	52	3,290	1,433	0,509	0,729	
	Okur-yazar	35	2,910	1,314			
	İlkokul	255	3,110	1,187			
	Lise	53	3,170	1,205			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,090	1,276			
TV Deği Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,420	1,334	1,292	0,273	
	Okur-yazar	35	2,910	1,147			
	İlkokul	255	3,030	1,272			
	Lise	53	3,090	1,213			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,220	1,242			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Okur-yazar Değil	52	2,750	1,297	0,483	0,749	
	Okur-yazar	35	2,460	1,336			
	İlkokul	255	2,730	1,344			
	Lise	53	2,830	1,221			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,830	1,302			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Okur-yazar Değil	52	3,170	1,517	0,061	0,993	
	Okur-yazar	35	3,170	1,361			
	İlkokul	255	3,180	1,373			
	Lise	53	3,080	1,439			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,130	1,456			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Okur-yazar Değil	52	3,190	1,299	0,951	0,434	
	Okur-yazar	35	2,740	1,094			
	İlkokul	255	2,900	1,379			
	Lise	53	2,750	1,270			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,040	1,492			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Okur-yazar Değil	52	2,830	1,424	1,023	0,395	
	Okur-yazar	35	3,230	1,308			
	İlkokul	255	3,100	1,373			
	Lise	53	3,340	1,208			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,170	1,497			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,560	1,364	2,685	0,031	5 > 2

	Okur-yazar	35	3,290	1,319			
	İlkokul	255	3,730	1,304			
	Lise	53	3,700	1,353			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,390	1,033			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,580	1,210	1,879	0,113	
	Okur-yazar	35	3,060	1,305			
	İlkokul	255	3,470	1,339			
	Lise	53	3,600	1,276			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,960	1,107			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,230	1,215	1,805	0,127	
	Okur-yazar	35	3,370	1,308			
	İlkokul	255	3,320	1,316			
	Lise	53	3,430	1,294			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,040	1,364			
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Okur-yazar Değil	52	2,900	1,404	1,289	0,274	
	Okur-yazar	35	3,230	1,308			
	İlkokul	255	3,080	1,309			
	Lise	53	3,260	1,211			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,570	1,343			
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Okur-yazar Değil	52	3,130	1,314	0,546	0,702	
	Okur-yazar	35	3,090	1,269			
	İlkokul	255	3,070	1,295			
	Lise	53	3,090	1,377			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,480	0,994			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,310	1,351	2,302	0,058	
	Okur-yazar	35	3,260	1,268			
	İlkokul	255	3,710	1,334			
	Lise	53	3,790	1,433			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,000	1,168			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Okur-yazar Değil	52	3,440	1,305	1,621	0,168	
	Okur-yazar	35	3,510	1,040			
	İlkokul	255	3,730	1,325			
	Lise	53	3,920	1,299			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,090	1,240			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Okur-yazar Değil	52	3,580	1,289	0,914	0,456	
	Okur-yazar	35	3,490	1,269			
	İlkokul	255	3,600	1,362			
	Lise	53	3,890	1,296			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,910	1,041			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,370	1,387	0,435	0,784	
	Okur-yazar	35	3,110	1,255			
	İlkokul	255	3,410	1,235			
	Lise	53	3,340	1,143			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,390	1,305			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,150	1,349	1,691	0,151	
	Okur-yazar	35	2,740	1,146			
	İlkokul	255	3,240	1,185			

	Lise	53	3,060	1,216			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,430	1,376			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Okur-yazar Değil	52	3,540	1,434	0,334	0,855	
	Okur-yazar	35	3,540	1,336			
	İlkokul	255	3,490	1,348			
	Lise	53	3,550	1,449			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,830	1,370			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Okur-yazar Değil	52	3,170	1,294	0,843	0,498	
	Okur-yazar	35	3,140	1,115			
	İlkokul	255	3,180	1,184			
	Lise	53	3,190	1,241			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,650	1,301			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Okur-yazar Değil	52	2,600	1,302	0,884	0,473	
	Okur-yazar	35	2,800	1,279			
	İlkokul	255	2,560	1,259			
	Lise	53	2,320	1,205			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,390	1,406			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	2,480	1,260	1,842	0,120	
	Okur-yazar	35	2,690	1,255			
	İlkokul	255	2,550	1,324			
	Lise	53	2,060	1,117			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,480	1,442			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,210	1,258	1,436	0,221	
	Okur-yazar	35	3,140	1,375			
	İlkokul	255	3,350	1,316			
	Lise	53	3,680	1,205			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,610	1,234			
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,670	1,354	0,990	0,413	
	Okur-yazar	35	3,540	1,400			
	İlkokul	255	3,820	1,338			
	Lise	53	3,910	1,377			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,170	0,984			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,850	1,319	0,466	0,761	
	Okur-yazar	35	3,600	1,376			
	İlkokul	255	3,870	1,419			
	Lise	53	3,870	1,401			
	Yüksekokul-üniversite	23	4,090	0,996			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Okur-yazar Değil	52	3,350	1,297	2,411	0,049	3 > 2
	Okur-yazar	35	2,830	1,098			
	İlkokul	255	3,550	1,339			
	Lise	53	3,380	1,417			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,350	1,335			
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	2,960	1,371	1,482	0,207	
	Okur-yazar	35	2,630	1,285			
	İlkokul	255	2,990	1,447			
	Lise	53	3,230	1,450			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,430	1,308			

Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Okur-yazar Değil	52	3,350	1,312	0,973	0,422	
	Okur-yazar	35	2,890	0,963			
	İlkokul	255	3,330	1,311			
	Lise	53	3,260	1,456			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,390	1,158			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Okur-yazar Değil	52	3,560	1,178	1,393	0,236	
	Okur-yazar	35	3,060	1,211			
	İlkokul	255	3,450	1,318			
	Lise	53	3,170	1,341			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,520	1,275			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Okur-yazar Değil	52	2,790	1,446	1,547	0,188	
	Okur-yazar	35	2,140	1,167			
	İlkokul	255	2,310	1,392			
	Lise	53	2,340	1,544			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,520	1,755			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiyi Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Okur-yazar Değil	52	2,880	1,451	1,021	0,396	
	Okur-yazar	35	3,200	1,346			
	İlkokul	255	3,180	1,356			
	Lise	53	3,090	1,572			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,570	1,502			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Okur-yazar Değil	52	3,230	1,277	0,751	0,558	
	Okur-yazar	35	2,860	1,167			
	İlkokul	255	3,240	1,315			
	Lise	53	3,280	1,364			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,300	1,329			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Okur-yazar Değil	52	2,650	1,341	0,481	0,750	
	Okur-yazar	35	2,540	1,221			
	İlkokul	255	2,790	1,418			
	Lise	53	2,750	1,371			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,000	1,624			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,060	1,335	2,190	0,069	
	Okur-yazar	35	3,060	1,305			
	İlkokul	255	3,200	1,432			
	Lise	53	2,600	1,391			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,350	1,335			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Okur-yazar Değil	52	2,690	1,408	0,375	0,827	
	Okur-yazar	35	2,600	1,218			
	İlkokul	255	2,590	1,304			
	Lise	53	2,420	1,351			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,430	1,409			
Okulda Şiddet Olaylarına Karşılanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Okur-yazar Değil	52	3,020	1,350	0,871	0,481	
	Okur-yazar	35	2,710	1,100			
	İlkokul	255	2,730	1,290			
	Lise	53	2,810	1,545			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,090	1,276			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik	Okur-yazar Değil	52	3,080	1,311	1,868	0,115	
	Okur-yazar	35	2,460	1,400			

Görevlisi Bulunmaktadır.	İlkokul	255	2,700	1,377			
	Lise	53	3,060	1,473			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,960	1,581			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Ögelere Yer Verilmektedir.	Okur-yazar Değil	52	2,460	1,421	1,971	0,098	
	Okur-yazar	35	2,030	1,150			
	İlkokul	255	2,200	1,300			
	Lise	53	2,620	1,522			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,610	1,270			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,580	1,289	1,243	0,292	
	Okur-yazar	35	3,290	1,341			
	İlkokul	255	3,590	1,471			
	Lise	53	3,870	1,401			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,960	1,397			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Okur-yazar Değil	52	3,420	1,348	1,980	0,097	
	Okur-yazar	35	2,660	1,162			
	İlkokul	255	3,260	1,345			
	Lise	53	3,250	1,270			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,260	1,251			
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Okur-yazar Değil	52	3,270	1,388	2,777	0,027	3 > 2
	Okur-yazar	35	2,940	1,349			
	İlkokul	255	3,640	1,293			
	Lise	53	3,580	1,447			
	Yüksekokul-üniversite	23	3,700	1,146			
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	Okur-yazar Değil	52	3,190	1,358	1,058	0,377	
	Okur-yazar	35	2,660	1,259			
	İlkokul	255	3,120	1,384			
	Lise	53	3,040	1,581			
	Yüksekokul-üniversite	23	2,870	1,424			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının annesinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,685$; $p=0,031<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesinin öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,390 \pm 1,033$), annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,290 \pm 1,319$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının annesinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=2,411; p=0,049<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesinin öğrenim durumu ilkokul olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,550 ± 1,339), annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,830 ± 1,098) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının annesinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=2,777; p=0,027<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesinin öğrenim durumu ilkokul olan lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (3,640 ± 1,293), annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,940 ± 1,349) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”, “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.”, “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik

ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”, “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının

annesinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 8. Öğrencilerin Babasının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Öğrenim Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	p	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Okur-yazar	37	3,000	1,394	0,929	0,426	
	İlkokul	244	3,180	1,201			
	Lise	103	2,980	1,196			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,260	1,399			
TV Deği Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,050	1,129	0,238	0,870	
	İlkokul	244	3,090	1,265			
	Lise	103	3,030	1,287			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,240	1,350			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Okur-yazar	37	2,460	1,169	0,891	0,446	
	İlkokul	244	2,700	1,310			
	Lise	103	2,850	1,368			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,790	1,366			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Okur-yazar	37	3,220	1,336	0,750	0,523	
	İlkokul	244	3,200	1,372			
	Lise	103	2,990	1,452			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,320	1,492			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Okur-yazar	37	2,920	1,233	1,893	0,130	
	İlkokul	244	2,930	1,347			
	Lise	103	2,730	1,345			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,350	1,346			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddetli Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Okur-yazar	37	3,080	1,382	0,887	0,448	
	İlkokul	244	3,070	1,386			
	Lise	103	3,110	1,275			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,470	1,419			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Okur-yazar	37	3,320	1,396	5,106	0,002	4 > 1 4 > 2 4 > 3
	İlkokul	244	3,660	1,350			
	Lise	103	3,700	1,235			
	Yüksekokul-üniversite	34	4,470	0,929			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Okur-yazar	37	3,190	1,244	1,688	0,169	
	İlkokul	244	3,460	1,356			
	Lise	103	3,560	1,234			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,850	1,184			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Okur-yazar	37	3,240	1,256	2,481	0,061	
	İlkokul	244	3,250	1,327			
	Lise	103	3,580	1,201			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,710	1,447			

TV Deği Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Okur-yazar	37	3,160	1,405	1,553	0,200	
	İlkokul	244	3,020	1,342			
	Lise	103	3,250	1,161			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,440	1,397			
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Okur-yazar	37	3,050	1,177	1,012	0,387	
	İlkokul	244	3,080	1,323			
	Lise	103	3,060	1,282			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,470	1,161			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,190	1,330	3,601	0,014	4 > 1
	İlkokul	244	3,610	1,373			
	Lise	103	3,720	1,302			
	Yüksekokul-üniversite	34	4,210	1,095			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Okur-yazar	37	3,320	1,180	2,724	0,044	4 > 1
	İlkokul	244	3,670	1,311			
	Lise	103	3,850	1,263			
	Yüksekokul-üniversite	34	4,120	1,320			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Okur-yazar	37	3,300	1,151	2,281	0,079	
	İlkokul	244	3,570	1,369			
	Lise	103	3,830	1,261			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,910	1,240			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Okur-yazar	37	3,080	1,278	0,826	0,480	
	İlkokul	244	3,420	1,269			
	Lise	103	3,340	1,225			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,380	1,101			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Okur-yazar	37	3,080	1,211	0,113	0,952	
	İlkokul	244	3,180	1,210			
	Lise	103	3,210	1,242			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,150	1,306			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Okur-yazar	37	3,380	1,341	0,237	0,870	
	İlkokul	244	3,510	1,371			
	Lise	103	3,590	1,346			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,560	1,481			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Okur-yazar	37	3,190	1,126	0,260	0,854	
	İlkokul	244	3,170	1,221			
	Lise	103	3,290	1,168			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,240	1,327			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Okur-yazar	37	2,780	1,182	0,714	0,544	
	İlkokul	244	2,560	1,277			
	Lise	103	2,440	1,169			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,500	1,562			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Okur-yazar	37	3,000	1,130	2,539	0,056	
	İlkokul	244	2,390	1,292			
	Lise	103	2,510	1,244			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,590	1,559			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,050	1,224	2,872	0,036	4 > 1
	İlkokul	244	3,320	1,339			
	Lise	103	3,410	1,271			

	Yüksekokul-üniversite	34	3,910	1,026			
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,240	1,402	4,032	0,008	3 > 1 4 > 1
	İlkokul	244	3,790	1,362			
	Lise	103	3,910	1,261			
	Yüksekokul-üniversite	34	4,290	1,060			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,700	1,222	0,438	0,726	
	İlkokul	244	3,820	1,445			
	Lise	103	3,970	1,310			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,880	1,274			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Okur-yazar	37	3,030	1,343	1,314	0,269	
	İlkokul	244	3,490	1,319			
	Lise	103	3,420	1,332			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,500	1,420			
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Okur-yazar	37	3,050	1,413	0,902	0,440	
	İlkokul	244	3,010	1,411			
	Lise	103	2,890	1,414			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,350	1,535			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Okur-yazar	37	3,030	1,280	1,564	0,198	
	İlkokul	244	3,360	1,303			
	Lise	103	3,140	1,284			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,500	1,285			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Okur-yazar	37	3,190	1,391	1,527	0,207	
	İlkokul	244	3,510	1,275			
	Lise	103	3,230	1,262			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,350	1,412			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Okur-yazar	37	2,570	1,482	1,198	0,310	
	İlkokul	244	2,260	1,351			
	Lise	103	2,470	1,474			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,620	1,724			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Okur-yazar	37	3,240	1,362	1,821	0,143	
	İlkokul	244	3,150	1,356			
	Lise	103	2,980	1,475			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,620	1,518			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Okur-yazar	37	2,890	1,286	1,464	0,224	
	İlkokul	244	3,240	1,331			
	Lise	103	3,180	1,186			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,530	1,440			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Okur-yazar	37	2,700	1,266	0,423	0,737	
	İlkokul	244	2,710	1,379			
	Lise	103	2,820	1,433			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,970	1,566			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Okur-yazar	37	3,240	1,383	1,913	0,127	
	İlkokul	244	3,200	1,411			
	Lise	103	2,940	1,413			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,710	1,338			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Okur-yazar	37	2,840	1,424	3,432	0,017	1 > 4 3 > 4
	İlkokul	244	2,540	1,306			

	Lise	103	2,760	1,324			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,000	1,101			
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Okur-yazar	37	2,860	1,417	0,507	0,677	
	İlkokul	244	2,730	1,290			
	Lise	103	2,910	1,322			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,790	1,409			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Okur-yazar	37	2,810	1,469	0,258	0,855	
	İlkokul	244	2,780	1,387			
	Lise	103	2,730	1,373			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,970	1,547			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	Okur-yazar	37	2,410	1,404	1,132	0,336	
	İlkokul	244	2,200	1,325			
	Lise	103	2,470	1,327			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,380	1,393			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Okur-yazar	37	3,540	1,464	2,029	0,109	
	İlkokul	244	3,540	1,435			
	Lise	103	3,640	1,392			
	Yüksekokul-üniversite	34	4,180	1,381			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Okur-yazar	37	3,140	1,337	0,440	0,725	
	İlkokul	244	3,240	1,347			
	Lise	103	3,170	1,307			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,440	1,211			
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Okur-yazar	37	3,220	1,493	0,827	0,480	
	İlkokul	244	3,570	1,342			
	Lise	103	3,520	1,267			
	Yüksekokul-üniversite	34	3,650	1,300			
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarımız Var.	Okur-yazar	37	3,080	1,320	1,132	0,336	
	İlkokul	244	3,150	1,372			
	Lise	103	2,960	1,475			
	Yüksekokul-üniversite	34	2,740	1,442			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,106$; $p=0,002<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,470 \pm 0,929$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,320 \pm 1,396$) yüksek bulunmuştur. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*”

ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,470 \pm 0,929$), babasının öğrenim durumu ilkokul olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,660 \pm 1,350$) yüksek bulunmuştur. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,470 \pm 0,929$), babasının öğrenim durumu lise olan lise öğrencilerinin “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,700 \pm 1,235$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,601$; $p=0,014 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,210 \pm 1,095$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,190 \pm 1,330$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,724$; $p=0,044 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,120 \pm 1,320$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,320 \pm 1,180$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,872$; $p=0,036<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,910 \pm 1,026$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,050 \pm 1,224$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,032$; $p=0,008<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu lise olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,910 \pm 1,261$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,240 \pm 1,402$) yüksek bulunmuştur. Babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($4,290 \pm 1,060$), babasının öğrenim durumu okur-yazar olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak,*

dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,240 \pm 1,402$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,432$; $p=0,017<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının öğrenim durumu okuyazar olan lise öğrencilerinin *“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($2,840 \pm 1,424$), babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin *“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,000 \pm 1,101$) yüksek bulunmuştur. Babasının öğrenim durumu lise olan lise öğrencilerinin *“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”* ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($2,760 \pm 1,324$), babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan lise öğrencilerinin *“Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”* ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,000 \pm 1,101$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin *“TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”*, *“TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.”*, *“TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.”*, *“Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”*, *“Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”*, *“Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”*, *“Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”*, *“Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”*, *“TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”*, *“Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”*, *“Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”*, *“Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”*, *“Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden*

olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının babasının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. (p>0.05).

Tablo 9. Öğrencilerin Ailesinin Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Gelir Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	p	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Asgari ücret	73	3,180	1,229	0,714	0,544	
	500- 750 TL	19	3,370	1,535			
	750-1000 TL	73	3,230	1,185			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,060	1,228			
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,040	1,184	0,297	0,827	
	500- 750 TL	19	3,320	1,157			
	750-1000 TL	73	3,140	1,305			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,070	1,285			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Asgari ücret	73	2,790	1,301	1,047	0,371	
	500- 750 TL	19	2,210	1,398			
	750-1000 TL	73	2,740	1,365			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,740	1,301			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Asgari ücret	73	3,260	1,313	0,430	0,732	
	500- 750 TL	19	3,320	1,376			
	750-1000 TL	73	3,230	1,429			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,100	1,418			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Asgari ücret	73	3,070	1,295	0,422	0,737	
	500- 750 TL	19	2,950	1,545			
	750-1000 TL	73	2,860	1,407			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,880	1,323			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Asgari ücret	73	2,970	1,301	1,000	0,393	
	500- 750 TL	19	3,580	1,346			
	750-1000 TL	73	3,110	1,429			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,110	1,359			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Asgari ücret	73	3,700	1,232	0,012	0,998	
	500- 750 TL	19	3,740	1,368			
	750-1000 TL	73	3,680	1,311			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,710	1,345			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Asgari ücret	73	3,580	1,246	0,548	0,650	
	500- 750 TL	19	3,790	1,273			
	750-1000 TL	73	3,510	1,314			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,440	1,328			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Asgari ücret	73	3,320	1,268	0,716	0,543	
	500- 750 TL	19	3,680	1,336			
	750-1000 TL	73	3,230	1,286			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,400	1,325			
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Asgari ücret	73	3,040	1,348	0,622	0,601	
	500- 750 TL	19	3,470	1,307			
	750-1000 TL	73	3,050	1,279			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,140	1,316			
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet	Asgari ücret	73	3,040	1,296	0,103	0,958	

üzerinde Etkisi Vardır.	500- 750 TL	19	3,210	1,437			
	750-1000 TL	73	3,110	1,220			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,110	1,302			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,560	1,404	0,324	0,808	
	500- 750 TL	19	3,740	1,485			
	750-1000 TL	73	3,770	1,196			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,640	1,361			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Asgari ücret	73	3,740	1,225	0,290	0,833	
	500- 750 TL	19	3,530	1,541			
	750-1000 TL	73	3,640	1,337			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,750	1,292			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Asgari ücret	73	3,680	1,311	0,808	0,490	
	500- 750 TL	19	3,260	1,522			
	750-1000 TL	73	3,530	1,454			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,690	1,270			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Asgari ücret	73	3,450	1,155	0,992	0,396	
	500- 750 TL	19	3,160	1,302			
	750-1000 TL	73	3,550	1,214			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,310	1,275			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Asgari ücret	73	3,230	1,208	1,946	0,122	
	500- 750 TL	19	3,050	1,224			
	750-1000 TL	73	3,470	1,281			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,090	1,202			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Asgari ücret	73	3,520	1,334	0,159	0,924	
	500- 750 TL	19	3,630	1,422			
	750-1000 TL	73	3,600	1,362			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,490	1,382			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Asgari ücret	73	2,960	1,285	2,677	0,047	2 > 1
	500- 750 TL	19	3,630	1,116			
	750-1000 TL	73	3,420	1,201			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,180	1,178			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Asgari ücret	73	2,600	1,175	1,507	0,212	
	500- 750 TL	19	3,050	1,224			
	750-1000 TL	73	2,630	1,286			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,470	1,286			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Asgari ücret	73	2,420	1,142	1,285	0,279	
	500- 750 TL	19	2,890	1,370			
	750-1000 TL	73	2,660	1,346			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,430	1,318			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,440	1,312	0,590	0,622	
	500- 750 TL	19	3,320	1,376			
	750-1000 TL	73	3,190	1,371			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,400	1,271			
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,810	1,255	0,912	0,435	
	500- 750 TL	19	3,530	1,504			
	750-1000 TL	73	4,010	1,219			

	1000 TL Ve üzeri	253	3,770	1,375			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,970	1,258	0,858	0,463	
	500- 750 TL	19	3,790	1,273			
	750-1000 TL	73	4,030	1,301			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,770	1,439			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Asgari ücret	73	3,550	1,365	0,644	0,587	
	500- 750 TL	19	3,740	1,447			
	750-1000 TL	73	3,370	1,339			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,390	1,319			
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Asgari ücret	73	3,050	1,363	0,038	0,990	
	500- 750 TL	19	3,050	1,545			
	750-1000 TL	73	3,010	1,438			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,000	1,432			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Asgari ücret	73	3,510	1,314	0,855	0,465	
	500- 750 TL	19	3,320	1,455			
	750-1000 TL	73	3,220	1,261			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,250	1,292			
Okul İçinde Arkadaşlarımın Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Asgari ücret	73	3,660	1,193	1,170	0,321	
	500- 750 TL	19	3,420	1,216			
	750-1000 TL	73	3,340	1,238			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,340	1,344			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Asgari ücret	73	2,290	1,285	0,309	0,819	
	500- 750 TL	19	2,580	1,677			
	750-1000 TL	73	2,450	1,354			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,350	1,472			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Asgari ücret	73	2,950	1,301	1,547	0,202	
	500- 750 TL	19	2,680	1,600			
	750-1000 TL	73	3,230	1,458			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,230	1,398			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Asgari ücret	73	3,290	1,307	1,060	0,366	
	500- 750 TL	19	3,210	1,357			
	750-1000 TL	73	2,970	1,354			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,270	1,284			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Asgari ücret	73	2,860	1,240	0,722	0,540	
	500- 750 TL	19	3,050	1,471			
	750-1000 TL	73	2,600	1,421			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,750	1,427			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Asgari ücret	73	3,110	1,297	1,651	0,177	
	500- 750 TL	19	3,370	1,300			
	750-1000 TL	73	3,380	1,420			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,000	1,436			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Asgari ücret	73	2,620	1,329	0,260	0,854	
	500- 750 TL	19	2,790	1,548			
	750-1000 TL	73	2,510	1,249			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,570	1,322			
Okulda Şiddet Olaylarına Karşılar Sert Bir	Asgari ücret	73	2,810	1,391	0,450	0,718	

Şekilde Cezalandırılır.	500- 750 TL	19	2,890	1,524			
	750-1000 TL	73	2,930	1,147			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,740	1,329			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Asgari ücret	73	2,680	1,311	0,452	0,716	
	500- 750 TL	19	2,840	1,500			
	750-1000 TL	73	2,670	1,365			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,850	1,432			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Ögelere Yer Verilmektedir.	Asgari ücret	73	2,260	1,365	0,041	0,989	
	500- 750 TL	19	2,370	1,300			
	750-1000 TL	73	2,320	1,268			
	1000 TL Ve üzeri	253	2,300	1,361			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Asgari ücret	73	3,590	1,342	1,427	0,234	
	500- 750 TL	19	3,000	1,491			
	750-1000 TL	73	3,750	1,392			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,630	1,454			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Asgari ücret	73	3,230	1,349	1,276	0,282	
	500- 750 TL	19	3,050	1,508			
	750-1000 TL	73	3,490	1,324			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,170	1,299			
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Asgari ücret	73	3,530	1,313	0,120	0,948	
	500- 750 TL	19	3,370	1,571			
	750-1000 TL	73	3,580	1,363			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,530	1,320			
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarımız Var.	Asgari ücret	73	3,250	1,341	0,668	0,572	
	500- 750 TL	19	2,840	1,573			
	750-1000 TL	73	3,100	1,426			
	1000 TL Ve üzeri	253	3,020	1,399			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının ailesinin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,677$; $p=0,047<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Ailesinin gelir durumu 500- 750 TL olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,630 \pm 1,116$), ailesinin gelir durumu asgari ücret olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,960 \pm 1,285$) yüksek bulunmuştur. Ailesinin gelir durumu 750-1000 TL olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,420 \pm 1,201$), ailesinin gelir durumu asgari ücret olan lise öğrencilerinin “*Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal*

yaşantıdır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,960 ± 1,285) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*”, “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*”, “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*”, “*Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.*”, “*Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.*”, “*Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.*”, “*Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.*”, “*Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.*”, “*Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.*”, “*TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.*”, “*Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.*”, “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*”, “*bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.*”, “*Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.*”, “*Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.*”, “*Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.*”, “*Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.*”, “*Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.*”, “*Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.*”, “*öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.*”, “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*”, “*öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.*”, “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.*”, “*Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.*”, “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*”, “*Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*”, “*Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.*”, “*Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.*”, “*Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.*”, “*Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.*”, “*Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.*”, “*Okul*

yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının ailesinin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(p>0.05).

Tablo 10. Öğrencilerin Günlük TV İzleme Süresi Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	İzleme Süresi	N	\bar{x}	Ss	F	p	Fark
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	1-2 Saat	201	3,080	1,240	1,063	0,346	
	3-4 Saat	157	3,230	1,109			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,980	1,501			
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	3,110	1,224	0,091	0,913	
	3-4 Saat	157	3,080	1,264			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,030	1,402			
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	1-2 Saat	201	2,630	1,263	5,707	0,004	3 > 1
	3-4 Saat	157	2,650	1,334			3 > 2
	5 Saat Ve üzeri	60	3,250	1,348			
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	1-2 Saat	201	3,110	1,428	0,268	0,765	
	3-4 Saat	157	3,220	1,327			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,180	1,490			
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	1-2 Saat	201	2,960	1,309	1,419	0,243	
	3-4 Saat	157	2,780	1,336			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,100	1,446			
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	1-2 Saat	201	2,990	1,332	1,823	0,163	
	3-4 Saat	157	3,190	1,359			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,320	1,444			
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	1-2 Saat	201	3,720	1,305	0,160	0,852	
	3-4 Saat	157	3,720	1,320			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,620	1,367			
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	1-2 Saat	201	3,530	1,296	0,177	0,838	
	3-4 Saat	157	3,460	1,278			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,450	1,431			
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev	1-2 Saat	201	3,340	1,251	0,123	0,884	

Düşmektedir.	3-4 Saat	157	3,410	1,291			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,370	1,540			
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	1-2 Saat	201	3,210	1,329	1,052	0,350	
	3-4 Saat	157	3,010	1,227			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,130	1,467			
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	1-2 Saat	201	3,070	1,313	0,238	0,789	
	3-4 Saat	157	3,110	1,233			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,200	1,363			
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	3,710	1,341	3,740	0,025	1 > 3
	3-4 Saat	157	3,750	1,270			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,220	1,474			
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	1-2 Saat	201	3,690	1,306	0,539	0,583	
	3-4 Saat	157	3,700	1,303			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,880	1,263			
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	1-2 Saat	201	3,610	1,374	0,100	0,905	
	3-4 Saat	157	3,660	1,264			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,680	1,308			
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	1-2 Saat	201	3,390	1,233	0,131	0,878	
	3-4 Saat	157	3,360	1,236			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,300	1,331			
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	1-2 Saat	201	3,140	1,237	0,398	0,672	
	3-4 Saat	157	3,180	1,135			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,300	1,394			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	1-2 Saat	201	3,610	1,345	0,875	0,418	
	3-4 Saat	157	3,420	1,369			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,500	1,444			
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	1-2 Saat	201	3,230	1,199	0,273	0,761	
	3-4 Saat	157	3,220	1,162			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,100	1,349			
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	1-2 Saat	201	2,480	1,217	1,348	0,261	
	3-4 Saat	157	2,540	1,233			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,780	1,497			
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	1-2 Saat	201	2,360	1,175	5,201	0,006	3 > 1
	3-4 Saat	157	2,470	1,323			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,970	1,518			
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	3,320	1,296	1,120	0,327	
	3-4 Saat	157	3,340	1,253			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,600	1,417			
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	3,800	1,319	0,103	0,902	
	3-4 Saat	157	3,800	1,395			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,880	1,236			
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	3,860	1,321	0,005	0,995	
	3-4 Saat	157	3,850	1,437			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,870	1,432			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda	1-2 Saat	201	3,480	1,312	0,353	0,703	
	3-4 Saat	157	3,360	1,364			

Rastlamaktayım.	5 Saat Ve üzeri	60	3,430	1,345			
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	1-2 Saat	201	2,880	1,385	1,817	0,164	
	3-4 Saat	157	3,150	1,446			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,100	1,458			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	1-2 Saat	201	3,280	1,309	0,007	0,993	
	3-4 Saat	157	3,300	1,278			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,280	1,329			
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	1-2 Saat	201	3,360	1,300	0,355	0,701	
	3-4 Saat	157	3,410	1,301			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,520	1,282			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	1-2 Saat	201	2,280	1,430	0,900	0,407	
	3-4 Saat	157	2,410	1,387			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,550	1,523			
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	1-2 Saat	201	3,140	1,360	0,167	0,846	
	3-4 Saat	157	3,130	1,373			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,250	1,633			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	1-2 Saat	201	3,160	1,260	1,008	0,366	
	3-4 Saat	157	3,330	1,293			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,100	1,469			
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	1-2 Saat	201	2,710	1,359	0,498	0,608	
	3-4 Saat	157	2,760	1,407			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,920	1,499			
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	1-2 Saat	201	3,080	1,426	0,688	0,503	
	3-4 Saat	157	3,190	1,359			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,950	1,478			
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	1-2 Saat	201	2,600	1,316	0,149	0,861	
	3-4 Saat	157	2,530	1,304			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,600	1,380			
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	1-2 Saat	201	2,780	1,321	0,298	0,743	
	3-4 Saat	157	2,850	1,287			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,700	1,394			
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	1-2 Saat	201	2,790	1,382	0,081	0,922	
	3-4 Saat	157	2,760	1,383			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,850	1,527			
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	1-2 Saat	201	2,150	1,232	5,885	0,003	3 > 1 3 > 2
	3-4 Saat	157	2,290	1,364			
	5 Saat Ve üzeri	60	2,820	1,501			
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	1-2 Saat	201	3,660	1,388	0,494	0,611	
	3-4 Saat	157	3,630	1,451			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,450	1,512			
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	1-2 Saat	201	3,180	1,291	1,328	0,266	
	3-4 Saat	157	3,360	1,354			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,070	1,339			
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Güçsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	1-2 Saat	201	3,540	1,300	0,081	0,922	
	3-4 Saat	157	3,540	1,337			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,470	1,455			

Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	1-2 Saat	201	2,950	1,465	2,117	0,122	
	3-4 Saat	157	3,100	1,300			
	5 Saat Ve üzeri	60	3,370	1,402			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının günlük TV izleme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,707$; $p=0,004<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,250 \pm 1,348$), günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,630 \pm 1,263$) yüksek bulunmuştur. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,250 \pm 1,348$), günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan lise öğrencilerinin “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,650 \pm 1,334$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının günlük TV izleme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,740$; $p=0,025<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,710 \pm 1,341$), günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,220 \pm 1,474$) yüksek bulunmuştur. Günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($3,750 \pm 1,270$), günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “*Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete*

olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($3,220 \pm 1,474$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının günlük TV izleme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,201$; $p=0,006<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($2,970 \pm 1,518$), günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,360 \pm 1,175$) yüksek bulunmuştur. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($2,970 \pm 1,518$), günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan lise öğrencilerinin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($2,470 \pm 1,323$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının günlük TV izleme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,885$; $p=0,003<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($2,820 \pm 1,501$), günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan lise öğrencilerinin “Sınıflarda veya

koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,150 ± 1,232) yüksek bulunmuştur. Günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması (2,820 ± 1,501), günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan lise öğrencilerinin “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından (2,290 ± 1,364) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”, “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım

şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “*Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.*”, “*Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.*”, “*Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.*”, “*Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.*”, “*Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.*”, “*Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.*”, “*Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.*”, “*Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.*”, “*Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.*” ve “*Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.*” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının günlük TV izleme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 11. Öğrencilerin Evinde Bilgisayar Bulunma Değişkenine Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	Bulunma durumu	N	\bar{x}	Ss	T	p
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Evet	325	3,080	1,207	-1,376	0,193
	Hayır	93	3,280	1,322		
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	325	3,050	1,251	-1,117	0,265
	Hayır	93	3,220	1,301		
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgim Var.	Evet	325	2,750	1,313	0,751	0,453
	Hayır	93	2,630	1,333		
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Evet	325	3,100	1,371	-1,695	0,091
	Hayır	93	3,380	1,474		
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Evet	325	2,880	1,321	-0,985	0,325
	Hayır	93	3,030	1,410		
Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Evet	325	3,090	1,332	-0,498	0,619
	Hayır	93	3,170	1,464		
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Evet	325	3,700	1,299	-0,300	0,764
	Hayır	93	3,740	1,382		
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Evet	325	3,480	1,316	-0,285	0,776
	Hayır	93	3,530	1,282		
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Evet	325	3,380	1,303	0,293	0,770
	Hayır	93	3,330	1,330		
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Evet	325	3,130	1,270	0,210	0,846

	Hayır	93	3,100	1,460		
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Evet	325	3,120	1,298	0,416	0,677
	Hayır	93	3,050	1,263		
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Evet	325	3,660	1,321	0,220	0,826
	Hayır	93	3,620	1,429		
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Evet	325	3,700	1,284	-0,617	0,538
	Hayır	93	3,800	1,348		
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Evet	325	3,590	1,313	-1,459	0,145
	Hayır	93	3,820	1,343		
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Evet	325	3,330	1,239	-1,203	0,230
	Hayır	93	3,510	1,265		
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Evet	325	3,130	1,198	-1,400	0,162
	Hayır	93	3,330	1,297		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Evet	325	3,480	1,367	-1,228	0,220
	Hayır	93	3,680	1,369		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Evet	325	3,190	1,157	-0,572	0,603
	Hayır	93	3,270	1,368		
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Evet	325	2,550	1,284	0,253	0,801
	Hayır	93	2,520	1,212		
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Evet	325	2,500	1,323	0,488	0,626
	Hayır	93	2,430	1,210		
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Evet	325	3,330	1,298	-1,154	0,249
	Hayır	93	3,510	1,299		
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Evet	325	3,770	1,354	-1,286	0,199
	Hayır	93	3,970	1,255		
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	325	3,810	1,390	-1,159	0,247
	Hayır	93	4,000	1,335		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Evet	325	3,420	1,328	-0,260	0,795
	Hayır	93	3,460	1,364		
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	325	3,020	1,411	0,257	0,797
	Hayır	93	2,980	1,467		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Evet	325	3,260	1,292	-0,732	0,465
	Hayır	93	3,380	1,318		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Evet	325	3,370	1,295	-0,964	0,336
	Hayır	93	3,520	1,299		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Evet	325	2,370	1,425	0,022	0,983
	Hayır	93	2,370	1,443		
Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Evet	325	3,220	1,383	1,868	0,062
	Hayır	93	2,910	1,457		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Evet	325	3,190	1,288	-0,879	0,380
	Hayır	93	3,320	1,361		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Evet	325	2,750	1,401	-0,124	0,902
	Hayır	93	2,770	1,384		
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Evet	325	3,100	1,392	-0,036	0,971
	Hayır	93	3,110	1,470		
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına	Evet	325	2,620	1,301	1,375	0,170

Önlem Alıyor.	Hayır	93	2,410	1,369		
Okulda Şiddet Olaylarına Karışanlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Evet	325	2,780	1,309	-0,299	0,765
	Hayır	93	2,830	1,348		
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Evet	325	2,770	1,399	-0,487	0,627
	Hayır	93	2,850	1,414		
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	Evet	325	2,300	1,324	0,052	0,959
	Hayır	93	2,290	1,395		
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Evet	325	3,600	1,432	-0,460	0,645
	Hayır	93	3,680	1,423		
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Evet	325	3,230	1,314	-0,057	0,955
	Hayır	93	3,240	1,363		
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Gücsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Evet	325	3,540	1,287	0,211	0,846
	Hayır	93	3,510	1,494		
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	Evet	325	3,080	1,388	0,420	0,675
	Hayır	93	3,010	1,448		

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.”, “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.”, “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.”, “Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”, “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”, “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları

şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.”, “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının evinde kullandığı bilgisayarın bulunma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0,05).

Tablo 12. Öğrencilerin Bilgisayarın İnternete Bağlı Olma Durumuna Göre Ölçek İfadelerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (ANOVA- Tukey HSD)

	İnternet	N	\bar{x}	Ss	T	P
TV Programları Şiddet Eğilimi üzerinde Etkilidir.	Evet	271	3,090	1,236	-0,723	0,470
	Hayır	147	3,180	1,233		
TV Deki Şiddet İçerikli Programların Uygun Saatte Yayınlanmaması Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	271	3,040	1,295	-1,001	0,317
	Hayır	147	3,170	1,201		
TV De Yayınlanan Şiddet İçerikli Film Ve Programlara İlgin Var.	Evet	271	2,800	1,323	1,680	0,094
	Hayır	147	2,580	1,298		
Şiddet İçerikli Yayınların Gelişimimizi Etkilediğini Düşünüyorum.	Evet	271	3,120	1,359	-0,765	0,455
	Hayır	147	3,230	1,467		
Şiddet İçerikli Yayınları İzlemede Aile Ve Çevrenin Etkisi Vardır.	Evet	271	2,880	1,332	-0,688	0,492
	Hayır	147	2,970	1,360		

Şiddet İçerikli Yayınların Toplumsal Sorunların Çözümünde Şiddeti Bir Çözüm Yolu Olarak Kullanmaya Teşvik Ettiğini Düşünüyorum.	Evet	271	3,110	1,345	0,013	0,989
	Hayır	147	3,110	1,395		
Şiddeti Önlemede Aileye Görev Düşmektedir.	Evet	271	3,680	1,295	-0,564	0,573
	Hayır	147	3,760	1,358		
Şiddeti Önlemede Okula Görev Düşmektedir.	Evet	271	3,480	1,330	-0,357	0,722
	Hayır	147	3,520	1,268		
Şiddeti Önlemede Yazılı Basına Görev Düşmektedir.	Evet	271	3,360	1,325	-0,222	0,824
	Hayır	147	3,390	1,279		
TV Deki Şiddet İle Okuldaki Şiddet Arasında Bağlantı Vardır.	Evet	271	3,090	1,289	-0,629	0,530
	Hayır	147	3,180	1,358		
Ülkemizde Nüfus Artışının Ve Göçün Şiddet üzerinde Etkisi Vardır.	Evet	271	3,080	1,303	-0,467	0,641
	Hayır	147	3,140	1,266		
Aile İçinde Yaşanan Şiddet Bireyin Şiddete Olan Eğilimini Arttırmaktadır.	Evet	271	3,610	1,380	-0,788	0,431
	Hayır	147	3,720	1,276		
Bireyleri Şiddete Karşı Korumada Aile İçi İletişim Etkilidir.	Evet	271	3,680	1,335	-1,010	0,313
	Hayır	147	3,810	1,224		
Ailenin Okula Verdiği Değeri Öğrenciye Hissettirmesi Öğrencinin Okul İçi Davranışlarında Kontrollü Hareket Etmesini Sağlar.	Evet	271	3,560	1,337	-1,690	0,092
	Hayır	147	3,790	1,283		
Anne-baba Boşanması Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Evet	271	3,270	1,261	-2,217	0,027
	Hayır	147	3,550	1,200		
Anne-baba Vefatı Şiddet Eğilimine Neden Olmaktadır.	Evet	271	3,100	1,188	-1,678	0,102
	Hayır	147	3,310	1,276		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Yanlış Arkadaşlık Ve Özentidir.	Evet	271	3,470	1,408	-1,122	0,250
	Hayır	147	3,630	1,289		
Şiddet Eğiliminin Nedeni Ekonomik Ve Sosyal Yaşantıdır.	Evet	271	3,180	1,193	-0,573	0,567
	Hayır	147	3,250	1,232		
Okulumuzda Verilen Eğitim Ve Rehberlik Çalışmaları Sayesinde Şiddet Önlenmektedir.	Evet	271	2,520	1,305	-0,470	0,639
	Hayır	147	2,590	1,198		
Okulumuzda Rehberlik Birimleri Tarafından Öğrenciye Yönelik Şiddet Hakkında Bilgilendirme Toplantıları Yapılmaktadır.	Evet	271	2,510	1,349	0,532	0,595
	Hayır	147	2,440	1,200		
Öğrencinin Görüşünün Dikkate Alınmaması Şiddet Davranışını Arttırmaktadır.	Evet	271	3,370	1,295	0,012	0,990
	Hayır	147	3,370	1,309		
Alay Etmek, Küçük Düşürmek, Etiketlemek, Lakap Takmak, Dışlamak Vb. Nedenler Okullardaki Şiddet Olaylarını Arttırmaktadır.	Evet	271	3,700	1,384	-2,377	0,014
	Hayır	147	4,020	1,213		
Öğrencilerin üzerinde Kesici-delici Alet Taşımaları Ve Bu Aletlere Kolayca Ulaşmaları Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	271	3,800	1,429	-1,074	0,268
	Hayır	147	3,950	1,279		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Koridorda Rastlamaktayım.	Evet	271	3,360	1,364	-1,437	0,151
	Hayır	147	3,560	1,272		
Okul Bahçesi Ve Okul İçindeki Boş Alanların Kamera Sistemiyle İzlenmemesi Şiddeti Arttırmaktadır.	Evet	271	3,050	1,412	0,703	0,483
	Hayır	147	2,950	1,442		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Bahçesinde Rastlamaktayım.	Evet	271	3,190	1,317	-2,097	0,037
	Hayır	147	3,470	1,246		
Okul İçinde Arkadaşlarının Birbirine Uyguladığı Şiddet İçeren Davranışlara Okul Dışında Da Rastlamaktayım.	Evet	271	3,310	1,297	-1,976	0,049
	Hayır	147	3,570	1,282		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Tepkim Sessiz Kalmak Olur.	Evet	271	2,370	1,450	0,083	0,934
	Hayır	147	2,360	1,390		

Yaşadığım Şiddet Karşısında, Şiddet Uygulayan Kişiye Şiddet Davranışıyla Tepki Veririm.	Evet	271	3,210	1,386	1,132	0,258
	Hayır	147	3,050	1,435		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Okul Yönetimine Şikâyet Ederim.	Evet	271	3,140	1,302	-1,574	0,116
	Hayır	147	3,350	1,302		
Yaşadığım Şiddet Karşısında Şiddet Uygulayan Kişiyi Aileme Şikâyet Ederim.	Evet	271	2,700	1,383	-1,139	0,255
	Hayır	147	2,860	1,417		
Okulda Şiddet Uygulayan Öğrencilere Verilecek Cezalar Herkes Tarafından Bilinmektedir.	Evet	271	3,010	1,396	-1,889	0,060
	Hayır	147	3,280	1,418		
Okul Yönetimimiz Okul Dışından Kaynaklanan Şiddet Olaylarına Önlem Alıyor.	Evet	271	2,590	1,308	0,264	0,792
	Hayır	147	2,550	1,341		
Okulda Şiddet Olaylarına Karşınlar Sert Bir Şekilde Cezalandırılır.	Evet	271	2,710	1,325	-1,762	0,079
	Hayır	147	2,950	1,292		
Okulumuzda Şiddeti Önlemek İçin Güvenlik Görevlisi Bulunmaktadır.	Evet	271	2,770	1,415	-0,387	0,699
	Hayır	147	2,820	1,378		
Sınıflarda Veya Koridorlarda Şiddetin Sonuçlarını Gösteren Fotoğraf, Resim, Afiş Vb. Görsel Öğelere Yer Verilmektedir.	Evet	271	2,300	1,331	-0,030	0,976
	Hayır	147	2,300	1,357		
Madde Bağımlısı Olan Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Evet	271	3,590	1,444	-0,449	0,654
	Hayır	147	3,660	1,402		
Sigara İçen Kişilerde Şiddet Eğilimi Görülmektedir.	Evet	271	3,200	1,291	-0,560	0,576
	Hayır	147	3,280	1,384		
Şiddete Maruz Kalmış Kişiler Kendilerinden Daha Gücsüz Bireylere Şiddet İçeren Davranışlarda Bulunmaktadır.	Evet	271	3,480	1,302	-1,147	0,252
	Hayır	147	3,630	1,390		
Okulumuzda Fiziksel Şiddet Uygulanması Sonucu Ciddi Yönden Zarar Gören Arkadaşlarım Var.	Evet	271	2,990	1,363	-1,576	0,123
	Hayır	147	3,210	1,458		

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.217$; $p=0.027<0,05$). Bilgisayarının internet bağlantısı olmayan lise öğrencilerinin “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,550$), Bilgisayarının internet bağlantısı olan lise öğrencilerinin “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,270$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.377$; $p=0.014<0,05$). Bilgisayarının internet bağlantısı olmayan lise

öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=4,020$), Bilgisayarının internet bağlantısı olan lise öğrencilerinin “*Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. Nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,700$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.097$; $p=0.037<0,05$). Bilgisayarının internet bağlantısı olmayan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,470$), Bilgisayarının internet bağlantısı olan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,190$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasının kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-1.976$; $p=0.049<0,05$). Bilgisayarının internet bağlantısı olmayan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalaması ($x=3,570$), Bilgisayarının internet bağlantısı olan lise öğrencilerinin “*Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.*” ifadesine verdiği cevapların ortalamasından ($x=3,310$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin “*TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.*”, “*TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.*”, “*TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.*”,

“Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.”, “Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.”, “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.”, “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.”, “Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.”, “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.”, “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.”, “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.”, “bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.”, “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.”, “Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.”, “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.”, “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.”, “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.”, “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.”, “öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.”, “öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.”, “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.”, “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.”, “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.”, “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.”, “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.”, “Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.”, “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.”, “Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.”, “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.”, “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. Görsel öğelere yer verilmektedir.”, “Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.”, “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ve “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadelerine verdiği cevapların ortalamasının kullandığı bilgisayarın internet bağlantısının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, yapılan araştırmaya ilişkin bulguların sonuçlarına ve tartışmaya yer verilmiştir.

5.1.SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1.1. Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere İlgili Hazırlanan Sorulara Verdikleri Cevaplara İlişkin Sonuçlar:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin 169'unu (%40,4) kadın, 249'unu (%59,6) erkek öğrenciler oluşturmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin 181'i (%43,3) 10.sınıf, 237'si (%56,7) 11.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin 164'ü (%39,2) Anadolu Lisesi, 102'si (%24,4) Anadolu İmam Hatip Lisesi, 152'si (%36,4) Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri öğrencileri oluşturmaktadır.
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerindeki kişi sayılarının 30'u (%7,2) 3, 147'si (%35,2) 4, 110'u (26,3) 5, 131'i (%31,3) 6 ve üzeri şeklinde oluşmaktadır.
5. Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin öğrenim durumlarına göre; 52'si (%12,4) okur-yazar, 255'i (%61,0) ilkokul, 53'ü (%12,7) lise ve 23'ü (%5,5) yüksekokul-üniversite mezunu olduğu görülmüştür.
6. Araştırmaya katılan öğrencilerin babasının öğrenim durumlarına göre; 37'si (%8,9) okur-yazar, 244'ü (%58,4) ilkokul, 103'ü (%24,6) lise, 34'ü (8,1) yüksekokul-üniversite mezunu olduğu görülmüştür.
7. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerin gelir durumuna göre; 73'ü (%17,5) asgari ücret, 19'u (%4,5) 500-750 TL, 73'ü (%17,5) 750-1000 TL, 253'ü (%60,5) 1000 TL ve üzeri olduğu görülmüştür.
8. Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük TV izleme sürelerine göre; 201'i (%48,1) 1-2 saat, 157'si (%37,6) 3-4 saat, 60'ı (%14,4) 5 saat ve üzeri olduğu görülmüştür.
9. Araştırmaya katılan öğrencilerin evlerinde kullandıkları bilgisayarın bulunma durumlarına göre; 325'i (%77,8) evet, 93'ü (%22,2) hayır dedikleri görülmüştür.

10. Araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları bilgisayarların internet bağlantısının olma durumuna göre; 271'i (%64,8) evet, 147'si (%35,2) hayır dedikleri görülmüştür.

5.1.2. Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Bağımlı Sorulara Verdiği Cevaplara İlişkin Sonuçlar

5.1.2.1. Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Sonuçlar:

1. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır
3. Araştırmaya katılan erkek öğrenciler “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.” ifadesine kız öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin şiddet içerikli yayınlara daha çok ilgisinin nedenini; bu yayınlardaki karakterleri kendilerine rol model alması olarak açıklanabilir. Bu yayınlarda izledikleri şiddet içerikli davranışları çevresine uygulamasına neden olabilir.
4. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “ Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
5. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “ Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
6. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
7. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
8. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “ Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
Kız öğrencilerin şiddete karşı çözüm önerilerine erkek öğrencilerden daha fazla katılmalarının nedeni; ergenliğin fiziksel ve bilişsel olarak bir bütün olup, kız

öğrencilerin erken öğrencilere göre daha erken yaşta çözüm odaklı düşünebilmelerine olanak sağlar.

9. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “ TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
10. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
11. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
12. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
13. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
14. Araştırmaya katılan erkek öğrenciler “Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.” ifadesine kız öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
15. Araştırmaya katılan erkek öğrenciler “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine kız öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
16. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
Ergenlik dolayı erkek öğrenciler sosyalleşmeye daha önem vermeleri, kız öğrenciler ise ergenliği daha içe kapanık yaşamaları görüşlerinin dikkate alınmamasını düşünmelerine neden olabilir.
17. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
18. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

19. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara rastlamaktayım.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
20. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
21. Araştırmaya katılan erkek öğrenciler “Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.” ifadesine kız öğrenciler daha fazla katılmışlardır.
22. Araştırmaya katılan kız öğrenciler “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
23. Araştırmaya katılan kız öğrencilerden “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
24. Araştırmaya katılan kız öğrencilerinden “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine erkek öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

5.1.2.2.Öğrencilerin “Sınıf düzeyi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencileri “TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencileri “TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
3. Araştırmaya katılan 11. sınıfta öğrenim gören lise öğrencileri “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
4. Araştırmaya katılan 11. sınıfta öğrenim gören lise öğrencileri “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okulu içi davranışlarında

kontrollü hareket etmesini sağlar.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

5. Araştırmaya katılan 11.sınıfta öğrenim gören lise öğrencileri “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

6. Araştırmaya katılan 11. sınıfta öğrenim göre lise öğrencileri “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

11. sınıf öğrencileri, 10. sınıf öğrencilerine göre şiddeti daha iyi tanımlamakta ve çevreyi daha iyi gözlemleyebilmektedir. Bundan dolayı 11.sınıf öğrencileri TV deki şiddet içerikli yayınlar şiddet eğilimi üzerinde etkili olduğu, okul içinde ve okul çevresinde şiddet içerikli davranışlara rastladıklarını belirtmişlerdir. 10. sınıf öğrencileri ise daha çok bu programlardaki karakterleri kendisine model aldığı için uygulanan şiddet davranışlarını farkına varmadığı şeklinde açıklanabilir. Öğrencilerin okul içinde ve çevrede kendini kabul ettirmek ve ispatlamak içinde şiddet davranışı bu dönemlerde gösterebilirler.

5.1.2.3.Öğrencilerin “Öğrenim gördükleri okul düzeyi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin “TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik Meslek Lisesi öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır.

2. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Şiddet içerikli yayınları izlemeye aile ve çevrenin etkisi vardır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır.

3. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim

- gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
4. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır.
 5. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
 6. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
 7. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
 8. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
 9. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket

etmesini sağlar.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

10. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
11. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
12. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
13. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
14. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
15. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorlarda rastlamaktayım.” ifadesine Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
16. Araştırmaya katılan Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi öğrencileri “Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.” ifadesine Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

17. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
18. Araştırmaya katılan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
19. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu Lisesi öğrencileri “Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
20. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
21. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi öğrencileri “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.
22. Araştırmaya katılan Anadolu Lisesi öğrencileri “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine Anadolu Teknik ve Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

23. Araştırmaya katılan Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi öğrencileri “Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.” ifadesine Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

Araştırmaya katılan Anadolu Liseleri verdikleri cevaplara göre diğer liseler göre şiddeti daha iyi tanımlayabilmekte, şiddetin neden olabilecek faktörlerini daha iyi tespit edebilmekte, çevresinde gördükleri şiddet davranışlarının neler olduğunu farkında oldukları söylenebilir.

5.1.2.4. Öğrencilerin “Ailesindeki kişi sayısı” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan ailesinde kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine ailesindeki kişi sayısı 3 olan lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır. Ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinin “Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.” ifadesine ailesindeki kişi sayısı 5 olan lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır.

2. Araştırmaya katılan ailesinde kişi sayısı 6 ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.” ifadesine ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinden daha fazla katılmışlardır.

3. Araştırmaya katılan ailesinde kişi sayısı 6 ve üzeri olan lise öğrencilerinin “Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.” ifadesine ailesindeki kişi sayısı 4 olan lise öğrencilerinde daha fazla katılmışlardır.

Ailedeki kişi sayısı fazla olan öğrenciler; aile içinde daha az söz sahibine sahip olmaları, yaşadıkları şiddet karşısında sessiz kalmalarına neden olduğu söylenebilir. Bu da çocuğun çevresinde yaşadığı şiddet olaylarında da sessiz kalmasına neden olabilecektir. Göçün şiddet üzerindeki etkisi ise aile bireylerinin yaşam kaygısıyla ve yeni bir düzene alışma dönemindeki gerginlikten dolayı şiddete başvurduğu düşünülebilir. Ailedeki birey sayısı az olan öğrencilerin şiddet ve şiddeti önlemede daha duyarlı davrandıkları söylenebilir. Bunun nedeni olarak ailenin şiddet konusunda çocuklarını daha bilinçli yetiştirmeleri ve uygulayacakları şiddet sonucunda ortaya çıkabilecek ceza ve yaptırımların hukuksal boyutunda bilgi sahibi

oldukları düşünülebilir. Ailede yaşayan sayısı fazla olan ailelerde ise daha çok ahlaki ve örfî kuralların hakim olduğu söylenebilir.

5.1.2.5.Öğrencilerin “Annesinin Öğrenim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine annesinin öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Okul içinde arkadaşlarımla birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorlarda rastlamaktayım.” ifadesine annesinin öğrenim durumu ilkököl olan öğrenciler, annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
3. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.” ifadesine annesinin öğrenim durumu ilkököl olan öğrenciler, annesinin öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
Anne öğrenim durumu daha yüksek olan öğrenciler şiddeti önlemede aileye görev düşüğünü düşünmektedir. Annelerin bu durumda şiddet hakkında öğrencilerini bilgilendirdikleri ve ailenin şiddeti önlemedeki önemini farkına vardığı söylenebilir.

5.1.2.6.Öğrencilerin “Babasının Öğrenim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu ilkököl olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu lise olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.

2. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
3. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
4. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
5. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktır.” ifadesine babasının öğrenim durumu lise olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Alay etmek, küçük düşürmek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.” ifadesine babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
6. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.” ifadesine babasının öğrenim durumu okur-yazar olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.” ifadesine babasının öğrenim durumu lise olan öğrenciler, babasının öğrenim durumu yüksekokul-üniversite olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.

Babanın öğrenim durumu arttıkça aile içi etkileşimin daha yüksek olduğu söylenebilir. Aile içi iletişimin ergenlik döneminde iyi bir şekilde yürütülebilmesi yaşanılabilir şiddet olaylarını engellemektedir. Babanın çocuğunun fikirlerini alması, ona söz hakkı vermesi ve birey olduğunu hissettirmesi çocuğa özgüven sağlayacaktır. Öğrenim durumu düşük olan babalar ise çocuklarının sadece fiziksel

ihtiyaçlarını değil bunun yanında özgüvenlerini geliştirebilecek şekilde çocuklarıyla iletişim kurmaları gerektiği söylenebilir.

5.1.2.7.Öğrencilerin “Ailesinin Gelir Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.” ifadesine ailesinin gelir durumu 500-750 TL olan öğrenciler, ailesinin gelir durumu asgari ücret olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.” ifadesine ailesinin gelir durumu 750-1000 TL olan öğrenciler, ailesinin gelir durumu asgari ücret olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.

Aile gelir durumu düşük olan öğrencilerin şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantı şeklinde ifade etmeleri, ailelerin çocuklarını maddi imkânsızlıklarından dolayı enerjilerini boşaltabilecek sosyal aktivitelere yönlendirememesi ve bunun sonucunda şiddet davranışının arttığı düşünülebilir.

5.1.2.8.Öğrencilerin “Günlük TV İzleme Süresi” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgin var.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.” ifadesine günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrencilerden daha çok katılmışlardır
3. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları

yapılmaktadır.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan öğrencilerden daha çok katılmışlardır. Öğrencilerin “Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan öğrencilerden daha çok katılmışlardır.

4. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 1-2 saat olan öğrencilerden daha fazla katılmışlardır. Öğrencilerin “Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. görsel öğelere yer verilmektedir.” ifadesine günlük TV izleme süresi 5 saat ve üzeri olan öğrenciler, günlük TV izleme süresi 3-4 saat olan öğrencilerden daha fazla katılmışlardır.

Ergenlik döneminde çocukların kendisine rol- model aldıkları kişiler genellikle TV de izledikleri yayınların karakterleri olduğu için, şiddet içerikli programlarında daha popüler olmasından dolayı çocukların TV karşısında daha fazla zaman geçirmesine neden olduğu saptanmıştır. Bu yayınlarında çocuğun şiddete olan ilgisini arttırmakta ve bu izlediklerini başkalarına uyguladığı düşünülebilir. TV karşısında uzun süre vakit geçiren çocukların sürekli şiddet içerikli sahneleri görmesinden dolayı, çevredeki şiddet içerikli görsellere karşı daha duyarlı oldukları bağlantısı kurulabilir.

5.1.2.9.Öğrencilerin “Kullandığı bilgisayarların internet bağlantısının olma durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçları:

1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Anne-baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.” ifadesine bilgisayarının internet bağlantısı olmayan öğrenciler, bilgisayarının internet bağlantısı olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını

arttırmaktadır.” ifadesine bilgisayarının internet bağlantısı olmayan öğrenciler, bilgisayarının internet bağlantısı olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.

3. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden “Okul içinde arkadaşlarının birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.” ifadesine bilgisayarının internet bağlantısı olmayan öğrenciler, bilgisayarının internet bağlantısı olan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.

5.2. ÖNERİLER

1. Ebeveynlerin, çocuklarının ergenlik döneminin kritik safhasında olduğunu fark etmeli ve bu dönemde çocuklarına gerekli anlayış ve sabrı göstermeleri gerekmektedir. Böylece bu dönemi sağlıklı bir şekilde atlatmaları sağlanmış olacaktır.
2. Öğrencilerin bu dönemde dış çevreyle yaşayabilecekleri çatışmaları en aza indirebilmek için sportif ve eğitsel aktivitelere yönlendirilmelidir.
3. Ebeveynler TV de yayınlanan şiddet içerikli yayınların gelişimlerini olumsuz etkilediğini çocuklarına fark ettirmeli ve çocuklarıyla birlikte gelişimlerine uygun TV programları izlemeleri sağlanmalıdır.
4. Ergenlik döneminde erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla şiddet davranışının önlenmesi için; erkek öğrenciler çok fazla serbest bırakılmamalı ve kimlerle arkadaşlık yaptıkları uzaktan ve hissettirilmeden izlenmeli böylece yanlış yaşanmadan önce tedbir alınmış olunur.
5. Rehberlik servisi öğrencilere ergenlik dönemi hakkında seminer düzenleyerek dönem hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
6. Rehberlik servisi, çocuklara öfke kontrolünün sağlanmasıyla ilgili bilgilendirici toplantılar yapmalı ve öfke kontrolüyle ilgili çocukların dikkatlerini çekebilecek broşürler dağıtmalıdır.
7. Rehberlik servisi öğrencilere şiddetin nedenleri ve şiddetin sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklar hakkında bilgilendirme toplantıları ve okul içinde görsel materyallere yer vermelidir.
8. Öğrencilere okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı bilinçlendirmek için; okul rehber öğretmeni ve aileleri bilgilendirme yapmalıdır.

9. Okul idaresi, okul içinde meydana gelen şiddet içerikli davranışların sonucunda uygulanan yaptırımların öğrenciler tarafından bilinmesi sağlanmalıdır.
10. Ekonomik durumu düşük olan aileler; maddi olanaklarından dolayı çocuklarını sosyal aktivitelere gönderemedikleri için; okul öğrencilerin bu eksikliklerini giderici yönde aktiviteler düzenlemeli ve çocuklara etkin sorumluluklar verilmelidir.
11. Maddi imkânları düşük olan öğrenciler okul tarafından tespit edilip öğrencilerin temel ihtiyaç, eğitim- öğretim ve sosyal yaşantılarını sağlıklı bir şekilde idame edebilmeleri için burs gibi sosyal yardımlar yapılmalıdır.
12. Birey sayısı fazla olan ailelerde çocuklarına gerekli ilgi ve kendilerini ifade edebilme imkânı sağlanmalıdır.
13. Okul içinde meydana gelen şiddet davranışlarını gerçekleştiren öğrenciler için okul ile aile arasında işbirliği olmalıdır.
14. Çocukların şiddet uygulamalarını ya da başkaları tarafından şiddete maruz kalmalarını engelleyebilmek için; çocuklar şiddet ortamından uzak tutulmalı ve karşılaştıkları problemlerde okul ve rehberlik hizmetleri ile bu dönem sağlıklı bir şekilde atlatılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKAYA, G. (2012). *İlköğretim Kurumlarında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algıları, Elazığ İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- AKTAŞ, M.A. (2006). *Aile İçi Şiddet; Çocuğun ve Kadının Korunması*. Ankara: Elma Yayınevi
- ALPANIK, F. (2011). *Resmi İlköğretim Okullarında Okul İçi Şiddet Algısı ile Motivasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- APPLE, W. M. (2004). *Neoliberalizm ve Eğitim Politikaları ve Üzerine Eleştirel Yazılar*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları
- ARPACI, T. (2011). *Kütahya İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Şiddet Algısı Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi
- ATEŞ, C. (2012). *Faşizm ve Medya: Haber Metinlerinde Faşizan Söylem*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- AVCI, R. (2011). *Ebeveynler Arasındaki Çatışma, Akran ve Medya Etkileri ile Ergenlerdeki Şiddet Davranışı Arasındaki İlişkileri Şiddete Yönelik Tutumların Aracı Rolü*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- BALCI, F., YÜCEL, A. B., Turer, N., Fagan, P. (2005). Amerikan Hükümetinin Çocuk Suçlarını Önlenmedeki Rolü Ne Olmalıdır?, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=46>
- BALCI, F. (2011), Kadın Suçlularına Karşı Polisin Yaklaşımı ve İletişimin Etkisi, ABD Örneği, e-dergi.atauni.edu.tr/atauniiletisim/article/download/.../1025006506
- BULUT, S. (2008). Öğretmenden Öğrenciye Yönelik Olan Fiziksel Şiddet: Nicel Bir Araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 105-118.

CAN, N. (2009). Şiddetin İdeolojik Yüzü ya da Faşizmin Korunan Baltası. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1), 1-10

CIVANOĞLU, A. (2008). Neden Konu Faşizm?. Her Dönemde Yakın Tehlike: Faşizm. *Birikim Dergisi*.

CÜCELOĞLU, D. (1996). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

ÇAYIRDAĞ, N. (2006). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul Kültürünü Algılayışları ile Zorbalık Eğilimleri ve Zorbalıkla Baş etme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇETİNKAYA, H. (1991). *Video Oyunlarının Çocuklarda Saldırganlığa Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

ÇINAR, İ. (2007). *Okullarda şiddet: Dağın iki yamacını da görebilmek*, Solak, A. (Ed), *Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu*, (s.1-16). Ankara: Anı.

ÇINAR, İ. (2007). *Okullarda Şiddet: Dağın İki Yamacını da Görebilmek*. Adem Solak Milli Eğitim Bakanlığı (2008). Öğrencilerin Şiddet Algısı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(2), 27-39.

ÇOKLAR, B. F. (1973). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkilap Kitabevi.

ÇOKLAR, I. (2007). *Kadına Yönelik Cinsel Şiddetin Meşrulaştırılması ve Tecavüze İlişkin Tutumları*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DİZMAN, H. ve GÜRSOY, F. (2004). Anne yoksunu olan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(27); 7-17.

DOĞAN, S. (2014). *İlköğretim Öğrencilerinin Aile Bağları ve Ailede Şiddet Görme Durumunun Benlik Saygısı Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

DÜNDAR, C. (1996). *Televizyon ve Şiddet, Şiddet*, Cogito, sayı 6-7, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 385-390

GENÇ, G. ve AKSU, M. B. (2010). *Genel Lise Öğrencilerinin Zorba-Kurban Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2); 413-448.

GÜNEŞ, Z., *Okullarda, Şiddet ve Zorbalık: Risk Faktörleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri (Konya Örneği)*, Tüm Yönleriyle Şiddet, Dicle Üniversitesi Basım Müdürlüğü, Sayfa 61-73, 2013.

HORTAÇSU, N. (2003). *Çocuklukta İlişkiler. Ana baba Kardeş ve Arkadaş*. Ankara: İmge Yayınevi

KARAMAN, Ö. (2011). *İlköğretim Okullarında Şiddetin Yaygınlığı: Okul İklimi, Okul Kültürü ve Fiziksel Özellikler*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi

KARASAR, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi

KARATAŞ, Z. (2002). *Anne-Baba Saldırganlığı İle Lise Öğrencilerinin Saldırganlığı Arasındaki İlişki*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.

KAREN, H. (1994). *Psikanalizde Yeni Yollar*. Ankara: Öteki Yayınevi, s.145.

KIZMAZ, Z. (2006). *Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım*. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 30, (1):47-70.

KOCACIK, F. (2000). *Şiddet Olgusu Üzerine*. C.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2 (1), 1-7

KÖKNEL, E. (1992). *Stres*. Ankara: Radikal Yayınları

KÖKSAL, F.(1991). *Denetim odağı ile saldırgan davranış arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KÖSE, A. A.(2012). *İlköğretim Öğrencilerinin İzledikleri Televizyon Programlarının Şiddete Başvurma Eğilimleri İle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

KULA, E. (2008). *Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri ve Saldırganlık Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.

KULAKSIZOĞLU, A. (2000). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

MERDAN, H.(2014). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Şiddet Davranışlarında Ailenin, Öğretmenlerin ve Akran Gruplarının Rolü*, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

OKTUĞ, Z. (2007). *Freud'un Kişilik Birimleri (İd-Ego-Süperego) İle Reklam İletisinin İzleyici Üstünde Yarattığı Etkiler Arasındaki Bağlantı: "Magnum, Kalbim Benecol ve Lösev Reklamları Üzerine Bir Araştırma"*. TC İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖRS, B. (2008). *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler*. (2. Baskı).İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

ÖZBEY, Ç. (2006). *Çocuk Gelişiminde Yaşanan Sorunlar*. İnkılap Kitapevi: İstanbul

ÖZERKMEN, N. (2012). *Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet*. Akademik Bakış Dergisi. Sayı 28.Ocak-Şubat.s.9.

ÖZMEN, S. K. (2004). *Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları*: Ankara

PAGE, Z.A.; MERVE, İ.(2008). *Türk Psikoloji Yazıları*, Aralık,11(22):81-94

SARKIN, Ö. (2012). *Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin İletişim Becerileri ve Özgüven Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

UZBAŞ, A.(2009). *Okul Psikolojik Danışmalarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(18), 90-110.

TİRYAKİ, S. (1996). *Spor Yapan Bireylerin Saldırganlık Düzeylerinin Belirlenmesi, Takım ve Bireysel Sporlar Açısından Bir İnceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

TİRYAKİ, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*, Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi

UZBAŞ, A. (2009). Okul Psikolojik Danışmalarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 90-110.

YAVUZER, H. (2000). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul:Remzi Kitapevi A.Ş.

YAZICIOĞLU, Y. ve KAYHAN, Ü. (2007). *Aile Yapısı ve İlişkileri*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.

YILDIRIM, A. (1998). *Sıradan şiddet; Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları*. İstanbul: Boyut Yayınları.

<http://www.psikodr.com/ergenlikte-siddet-ve-saldirganlik/> (Erişim Tarihi: 21.02.2015, 21:12).

<http://www.aktuelegitim.com/siddet.html> (Erişim Tarihi: 21.02.2015,22:00)

www.eminterapi.com/makaleler/70-kognitif-bilişsel-gelişim.html

(Erişim

Tarihi:12.01.2015, 13:40)

<https://www.morcati.org.tr> (Erişim Tarihi: 31.03.2015, 15:10)

<http://www.turkpsikolojidergisi.com/PDF/TPY/22/81-94.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2015, 13:25).

EKLER

EK 1: Anket Soruları

OKULLARDA ŞİDDETİN NEDENLERİ VE ÖNLENMESİ

AÇIKLAMA

Sevgili Arkadaşlar,

Bu ölçme aracı Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERAL danışmanlığında Burçin İLDENİZ tarafından “Okullarda şiddetin nedenleri ve önlenmesi” konulu tez çalışmasına yönelik bilimsel verilere ulaşmak üzere geliştirilmiş ve uygulanmaktadır.

Araştırma ile son dönemlerde giderek artan okullarda şiddet olaylarının altındaki nedenler; aile-okul-çevre üçgeninde sorgulanarak belirlenmeye çalışılmaktadır. Böylece problemin çözümüne ışık tutacak verilerin toplanması olanaklı olacaktır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerinizle ilgili sorular, ikinci bölümde ise 40 sorudan oluşan anket yer almaktadır.

Elde edilen veriler kesinlikle gizli tutulacaktır. Araştırmanın dışında herhangi bir kişi ya da bir kuruluşa gösterilmeyecektir. Bu nedenle isminizi yazmanıza gerek yoktur.

Değerlendirme forumunun gerçekçi bir şekilde doldurulacağı inancıyla katkılarınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERAL

Yüksek Lisans Öğrencisi

Burçin İLDENİZ

BÖLÜM -1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1) Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
- 2) Öğrenim gördüğünüz sınıf: 10.sınıf 11.sınıf
- 3) Öğreniminizi sürdürdüğünüz okul: Anadolu Lisesi Anadolu İmam Hatip Lisesi
 Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri
- 4) Ailenizdeki kişi sayısı: 3 4 5 6 ve üzeri
- 5) Anne ve babanızın öğrenim durumu: **Anne** **Baba**
 okur-yazar değil okur-yazar değil
 okur –yazar okur –yazar
 ilkokul ilkokul
 lise lise
 yüksekokul-üniversite yüksekokul-üniversite
- 6) Ailenizin gelir durumu: asgari ücret 500- 750 TL 750-1000 TL
 1000TL ve üzeri
- 7) İzlediğiniz program türleri nelerdir?
 Haber Ekonomi Spor Film Belgesel Diğer
- 8) Günlük TV izleme süreniz ne kadardır?
 1-2 saat 3- 4 saat 5 saat ve üzeri
- 9) Evinizde kullandığınız bilgisayarınız var mı?
 Evet Hayır
- 10) Kullandığınız bilgisayarın internet bağlantısı var mı?
 Evet Hayır
- 11) Bilgisayarı ne amaçla kullanıyorsunuz?
 Sosyal medyayı kullanmak için Oyun oynamak için
 Ders çalışmak için Film/dizi izlemek için

BÖLÜM-2

Sizden beklenen, her bir sorunun yanıtını boş bırakılan alana çarpı (X) işareti koyarak belirtmenizdir. Soruların doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Lütfen her soruyu içtenlikle doldurunuz. Soruları boş bırakmamaya özen gösteriniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.TV programları şiddet eğilimi üzerinde etkilidir.				
2.TV deki şiddet içerikli programların uygun saatte yayınlanmaması şiddeti arttırmaktadır.				
3.TV de yayınlanan şiddet içerikli film ve programlara ilgim var.				
4.Şiddet içerikli yayınların gelişimimizi etkilediğini düşünüyorum.				
5.Şiddet içerikli yayınları izlemede aile ve çevrenin etkisi vardır.				
6.Şiddet içerikli yayınların toplumsal sorunların çözümünde şiddeti bir çözüm yolu olarak kullanmaya teşvik ettiğini düşünüyorum.				
7.Şiddeti önlemede aileye görev düşmektedir.				
8.Şiddeti önlemede okula görev düşmektedir.				
9.Şiddeti önlemede yazılı basına görev düşmektedir.				
10.TV deki şiddet ile okuldaki şiddet arasında bağlantı vardır.				
11.Ülkemizde nüfus artışının ve göçün şiddet üzerinde etkisi vardır.				
12.Aile içinde yaşanan şiddet bireyin şiddete olan eğilimini arttırmaktadır.				
13.Bireyleri şiddete karşı korumada aile içi iletişim etkilidir.				
14. Ailenin okula verdiği değeri öğrenciye hissettirmesi öğrencinin okul içi davranışlarında kontrollü hareket etmesini sağlar.				
15. Anne- baba boşanması şiddet eğilimine neden olmaktadır.				
16. Anne-baba vefatı şiddet eğilimine neden olmaktadır.				
17.Şiddet eğiliminin nedeni yanlış arkadaşlık ve özentidir.				
18.Şiddet eğiliminin nedeni ekonomik ve sosyal yaşantıdır.				
19. Okulumuzda verilen eğitim ve rehberlik çalışmaları sayesinde şiddet önlenmektedir.				
20. Okulumuzda rehberlik birimleri tarafından öğrenciye yönelik şiddet hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.				
21.Öğrencinin görüşünün dikkate alınmaması şiddet davranışını arttırmaktadır.				
22.Alay etmek, küçük düşürmek, etiketlemek, lakap takmak, dışlamak vb. nedenler okullardaki şiddet olaylarını arttırmaktadır.				
23.Öğrencilerin üzerinde kesici-delici alet taşımaları ve bu aletlere kolayca ulaşmaları şiddeti arttırmaktadır.				
24.Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara koridorda rastlamaktayım.				
25.Okul bahçesi ve okul içindeki boş alanların kamera sistemiyle izlenmemesi şiddeti arttırmaktadır.				
26.Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul bahçesinde rastlamaktayım.				
27.Okul içinde arkadaşlarımın birbirine uyguladığı şiddet içeren davranışlara okul dışında da rastlamaktayım.				
28.Yaşadığım şiddet karşısında tepkim sessiz kalmak olur.				

Sizden beklenen, her bir sorunun yanıtını boş bırakılan alana çarpı (X) işareti koyarak belirtmenizdir. Soruların doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Lütfen her soruyu içtenlikle doldurunuz. Soruları boş bırakmamaya özen gösteriniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
29.Yaşadığım şiddet karşısında, şiddet uygulayan kişiye şiddet davranışıyla tepki veririm.				
30.Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi okul yönetimine şikâyet ederim.				
31.Yaşadığım şiddet karşısında şiddet uygulayan kişiyi aileme şikâyet ederim.				
32. Okulda şiddet uygulayan öğrencilere verilecek cezalar herkes tarafından bilinmektedir.				
33. Okul yönetimimiz okul dışından kaynaklanan şiddet olaylarına önlem alıyor.				
34. Okulda şiddet olaylarına karışanlar sert bir şekilde cezalandırılır.				
35 Okulumuzda şiddeti önlemek için güvenlik görevlisi bulunmaktadır.				
36. Sınıflarda veya koridorlarda şiddetin sonuçlarını gösteren fotoğraf, resim, afiş vb. görsel öğelere yer verilmektedir.				
37.Madde bağımlısı olan kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.				
38. Sigara içen kişilerde şiddet eğilimi görülmektedir.				
39. Şiddete maruz kalmış kişiler kendilerinden daha güçsüz bireylere şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır.				
40. Okulumuzda fiziksel şiddet uygulanması sonucu ciddi yönden zarar gören arkadaşlarım var.				

EK 2: ANKET ÇALIŞMASI İÇİN VALİLİK MAKAMINCA VERİLEN İZİN YAZISI FORMU

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/360584
Konu: Burçin İLDENİZ

13/01/2015

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) Yeditepe Üniversitesinin 22.12.2014 tarih ve 8246 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 07.01.2015 tarihli tutanağı.

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Burçin İLDENİZ'in "*Okullarda Şiddetin Nedenleri ve Önlemleri*" konulu tezi kapsamında, araştırma çalışmasını ilimiz Esenyurt ilçesindeki liselerde öğrenim gören öğrencilere anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, veri toplama araçlarının eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
13/01/2015

Yusuf Ziya KARACA EV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
3- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9222-7f7e-3483-a5cb-346e kodu ile teyit edilebilir.

**EK 3: ANKET FORMU UYGULAMASI İÇİN VALİLİK MAKAMINCA VERİLEN
İZİN YAZISININ ÜNİVERSİTEYE TEBLİĞ YAZISI**

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411/44/456909
Konu: Araştırma (Burçin İLDENİZ)

15/01/2015

**YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsüne)**

İlgi: a) 22.12.2014 tarih ve 8246 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 13.01.2015 tarih ve 360584 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Burçin İLDENİZ'in "*Okullarda Şiddetin Nedenleri ve Önlemleri*" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat ADALI
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmza Aslı Sistemde Mevcuttur	
Adı Soyadı :	MURAT ADALI ÇELEBİ
Önvanı :	Bölüm Şefi
Tarih :	16.01.2015
İmza :	

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad.No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e11e-af90-364f-8022-cb5f kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ
Burçin İLDENİZ

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi: 31/03/1987

Doğum Yeri: Elazığ

Medeni Durumu: Bekar

Eğitim:

İlkokul	Dumlupınar İlkokulu	ELAZIĞ
Ortaokul	Mezre Ortaokulu	ELAZIĞ
Ortaöğretim	Mehmet Akif Ersoy Lisesi	ELAZIĞ
	Menemen Lisesi	İZMİR
Üniversite	Uludağ Üniversitesi	BURSA

Çalıştığı Kurumlar:

2015- Devam ediyor.İstanbul/Esenyurt Ali Fuat Üstün İlkokulu, Sınıf Öğretmeni

2013-2010- Van/Muradiye-Yukarı Argit Köyü Dinçbaş İlkokulu, Sınıf Öğretmeni

İletişim:

e-mail: burcinildeniiz@hotmail.com